N^o 6172

folia continens 54

compactura munitus m. aprili 1904

# Piastowie

Po familii Popielów dostał się tron Piastom. Zwykle zmiana familii panuiącey iest albo skutkiem albo przyczyną zaburzeń gwałtownych. Że i w Polsce było coś podobnego domyślać się, ale nie twierdzić możemy z bayki o myszach, bo nam istotę prawdy bayka zakryła, gdzieindziey przy wstrząśnieniach politycznych osoby działaiące powodowane namiętnościami, a zarazem i szlachetnemi umysłami wychodzą na scenę. U nas zaś myszy mszczące się za skrzywdzoną ludzkość bez żadney osobistey korzyści uprzedzaią sprawiedliwość Boga i wymierzaią zbrodniczemu Popielowi zasłużoną karę. Czyli więc tę baykę o śmierci Popiela weźniemy przenośnie i w myszach zbuntowanych obywateli „oburzonych na zbrodnie albo też osmielonych słabością szukać będziemy, czyli też całą tę powieść przypiszemy dziecinney łatwowierności, zawsze dla nas iedna prawda historyczna wynijknie, że Popielowie od tronu odsunięci gwałtownie, a na ich mieysce Piastowie albo podstępem albo w nagrodę cnoty wyniesieni. Familia ta Polską do roku 1370 Szląskiem zaś do 1675 rządziła. Pierwszym z tey familii był Ziemowit syn Piasta i Rzepicky ubogiego kruświcy mieszkańca, „Oczywiście że potem urzędzie oraz sobie pasterzy i radami będąc dowódzcą woyska na tron wstąpił. „Pośmieyszi Historycy wystawiaią namiego męstwo, cierpliwość w znoszeniu trudów woiennych umiarkowanie w postępkach, hoyność, łagodność, sprawiedliwość, słowem jako godnego i zdolnego i woysku przewodniczyć i rządzić państwem w pokoju. Lubo te pochwały nie mogą być obecnemi świadectwy poparte łatwo jednak wniosek, że Ziemowit jako pierwszy z swey familii na tronie nie mógł być człowiekiem pospolitym i temi przymiotami iewno za Popiela dowodząc woyskiem drogę sobie do tronu utorował. Na tronie siedząc miał

woy„

Piastowie familia tron obeymuie

(lub też władną korzyścią powodowanych)

Ziemowit

natron albo też udać sobie podstępem do niego drogę. Jakim nasz Ziemowit środkiem dopiął tronu odgadnąć nie podobna.

woysko urządził i toczył szczęśliwie woyny z Mora-
wami i Prusakami znacznie granice państwa roz-
szerzył ~~gdy~~ ale trudno od żadnej części kraie, które zabrał
były nowemi zaborami części też tylko stracone za po-
piełów odzyskanemi. Po nim objął rządy Leszek IV rzą-
dził sprawiedliwie i pokoy z sąsiadami zachowywał i
zostawił po sobie Ziemomysła równych przymiotów, który
był oycem Mieczysława.

## Mieczysław I szy 962–994 = 32

Mieczysław 962–993.

(zwyczaynie od hist. Mieszkiem zwany)
Mieczysław, urodził 931 roku z oyca Ziemomysła i
matki Górki — Powieść o iego ślepocie — Objął rządy 962 r.

Granice. Państwa

Granice państwa iego podług ~~[illegible]~~ (Lelewela) były między Notecią, Pilicą
od wschodu od Podlasia i Bugu, (rozciągały się) cokolwiek za Odrą około Krosna
i Głogowa, czyli cała Wielkopolska z Mazowszem i częścią
niższą Szląska około Krosna; — podług Naruszewicza ~~[illegible]~~ cała Wielka
i Małapolska, Szląsk, Mazowsze z Kijowy — są nawet, któ-
rzy część teraznieyszey Morawii iego berłu poddaią.

Stan wewnętrzny państwa. Jeli?

Stan sąsiadów

Gdy objął rządy Czesi już byli hołdownikami Cesarzów
Niemieckich i wraz z Morawami i innymi Słowiana-
mi w teraznieyszych Węgrach byli Chrześcianinie obrządku
Greckiego. Magierowie (dopiero ustalali swoią potęgę około
Dunaiu reszty zaś państwa Morawskiego stan niewiadomy.
(Litwa zespolona z pokrewnemi Jadźwingami i Prusakami bez znaczenia)
Na Rusi Włodzimierz tworzył wielkie państwo, — około
Odry i Elby na (drobne części Słowianie podzieleni byli
wciągłych zapasach z Niemcami wdzieraiącemi się usta-
wicznie w ich granice i tworzącemi w ich kraiach Mar-
grabstwa. Zaraz po wstąpieniu na tron czy to dla obrony
własnych poddanych lub czy dla zdobycia ~~[illegible]~~ przyjaciół prowadził nasz Mie-
czysław woynę z Niemcami i (za Odrą w Pomoranii) ~~[illegible]~~ znaczne odniósł
korzyści ~~gdy odtąd trudnił się~~ (czem zachęcony zaraz) podbiciem Słowian nad

a nawet poczęści uległa od strony Rusi Włodzimierzowi

Woyna z Niemcami r. 963 zwyciężony od Gerona [illegible] Rzeszy Niemieckiey.

nad Odrą, ale wkrótce się los woyny zmienił zwy-
ciężony od Gierona Margrabi Łużackiego uznał się ~~znaz~~
hołdownikiem Cesarza aż po Wartę rz: i był odtąd uwa-
żany za Margrabię czyli Duka państwa Niemieckiego.
To połączenie się z państwem Niemieckim ieżeli na o-
wego wieku okoliczności wzgląd mieć będziemy mogło być skutkiem
nie koniecznie słabości sił, ale nawet zdrowey polityki
przez to połączenie się z Niemcami lepiey się na tronie
ustalił gdyż pewnieysze miał od Niemców wsparcie przeciw Pankom nie,
spokoinym lub naieżdżaiącym sąsiadów
(ΔE Czy naszmowy niemiec złożeni się potężyt czyli też przezorność (napierany z Czech? zapewnić od Czechów zapryczące religii Chr. przyjęcia aby sobie na dalszy wpływy! ΔE)
Nayważniey atoli narodowi wyświadczył dobrego przez zapro-
wadzenie religii Chrześciańskiey, powodem do tego być mu mieli
Chrześcianie licznie iuż po Polsce rozszerzeni, gdy bowiem nie mogł
się długo doczekać potomstwa, ci mu wystawili iż ieżeli porzuci
cześć Bałwanów a przyjmie religią Chrześciańską wtedy mu Bóg
niechybnie błogosławieństwa na familią udzieli. Dał się na to
nakłonić Mieczysław zwrócił swe chęci ku Dąbrowce Księżney
wiel[kie] bolestawa ok[rutnego] (r 965)
Czeskiey, lecz ta pod żadnym innym warunkiem ręki oddać nie
chciała, tylko ieżeli przyjmie wraz z całym narodem religią Chrze.
Gdy przyrzekł uroczyście ~~wszystko~~ Mieczysław przybyła Dąbrowka do Polski (r 965) tegoż
w towarzystwie wielu kapłanów Słowiańskich dla opowiadania
„Kozmas twierdzi iż już była dosyć ~~nietak~~ jednak próżno
Polakom wiary w rodowitym ięzyku" podług Ditmara odwlekł
~~raz~~ Mieczysław przyjęcie religii Chrześciańskiey dopiero łagodnością
i przykładem żony ~~tey~~ po trzech latach do tego został nakłoniony Nie zawiadła ona
swojego imienia, które ~~ona~~ dobroć oznacza, (za świadectwem spółczesnych
~~później tym więcey dobrego zdziałać~~ dla przypodobania się mę
żowi złego ~~się~~ dopuściła się wielkiego złego zdaniem owego wieku to jest
ŻADŁA ~~bowiem~~ na żądanie iego w pier
wszym roku w ~~Poście~~ Wielkim mięso spodziewaiąc się że i on na iey
prośby powolnieyszy będzie, jakoż po trzech postach dokazała
tego że uznał światło wiary i przyjął Chrzest wraz z całym na-
rodem. (zgl. Bohowida kapłana Słowiańskiego) Dla ugruntowania religii musiał założyć kościoły ale czy
założył Biskupstwa i Arcybiskupstwa podpada wątpliwości, to
iednak pewno, że pierwiastkowo religia katolicka obrządku
greckiego

Przyymuie Relig[ię] Chrześciańską

Stara się o Dąbrow[kę] 965 r.

{ ~~gdyż jakby panienka~~ ~~zawiedła~~ żadnej i przywodziła wie[l]e }

(Obrządek ten odbył się w Niedzielę letare tego dnia z rozkazu Księcia wszystkie po sągi pogańskie po zrzucano i potopiono Topienia tych bałwanów zostały zachowane zwyczaie topienia bałwa na w tę Niedzielę dotrwa zowia w wielu małych stronach Pol i Szląs (ΔE

zabiegi S. Woyciecha u=
stality u nich obrządek Łaciński

(gdyż w samych Czechach obrządek do Polski była wprowadzona do końca
X wieku Słowiański obrządek przemagał i dopiero wpływ Cesarzów i
greckie słowiańskiego zaprowadzony była w Krotce a.
Atoli Cesarze Niemieccy przyłożyli się do tego iż Polska potem
użyła się z Rzymem i z woli Papieżów kościół polski nay,
przód był poddany pod Arcybiskupstwo Mogunckie a wkrót,
ce pod nowo ustanowione Magdeburskie (+). Za Mieczysława
był zaprowadzony zwyczay w Polsce, iż pod czas Ewangelii szlach,
ta wydobywała Pałasze do pół pochwy na znak iż nawet bro,
nią za religią walczyć gotowe (++). W roku 967 doczekał się Mieczysław
syna, któremu nadano imię Bolesława. (++) Niemożna atoli z tey ustawy
pogaństwo owszem długo wiele uporczywie trzymało się dawnej wiary jak to widać
z kar ustanowionych i buntu pożniey za Kazimierza

Za świadectwem Niemieckich pisarzy był nasz Mieczysław
wiernym Cesarzowi Ottonowi I. ta cnota ściągła mu prześladowanie
Wiegmann młodszy rozgniewany na Cesarza, iż ten iego oycu
Wiegmanowi, ale Hermanowi starszemu nie dał Xięstwa Saskiego,
Słowian przez zemstę naprowadzał na państwo Niemieckie nieprzy,
iaciół, naszz Mieczysław wspierał stale Cesarza i Hermana
za co ściągnął gniew na siebie tegoż Wiegmana który dwa krot
zwyciężył Polaków i brata (imienia!) naszego Mieczysława na placu
położył. Uniesiony Wigman zemstą przeciwko stryjowi opuściwszy
Polskę poszedł na pomoc Xiążęciu Węgryi,
lecz gdy tam mu się nie dobrze wiodło wrócił się przeciwko
Mieczysławowi przybrawszy do wspólki Willików, lecz tę razą
nasz Mieczysław podstępem nieprzyiaciela pokonał, rozstawiwszy
bowiem większą część woyska na zasadzkach mnieyszemu
oddziałowi kazał bitwę rozpocząć, a gdy się nieprzyiaciel za,
palił, ci zmyślili ucieczkę ściągali ich Wiegman z Willikami
takim sposobem wpadł w zastawione sidła widząc się ob,
toczonym chciał konno uchodzić, ale go Willikowie z fukiem
iż ich nierozsądnie na
zgubę nieprzyiaciołom naprowadził z konia zsiąść przymu,
sili wtedy Wiegman bijąc się mężnie przebił się przez nieprzy,
iaciół i ucieczką się zaczął ratować lecz doścignięty w iakimś
dworze gdzie się dla pokrzepienia sił schronił był wzywany
do poddania się, nie chciał nikomu broni oddać tylko Xią,
żęciu, lecz nim ten przybył od żołnierzy siłą rozbroiony został i

(+) Wspominki historyków naszych o Biskupstwach założonych p. Mieczysławie są bez żadne do wiedzi  ...
Atoli powieść o Arcybiskupstwie Krakowskim ma przeciw sobie że Kraków był w Chrobacyi czyli Morawii, mogło więc być Arcyb. Morawskie

Woyna z Wigmanem 967.

poczem
w krotce z ran umarł, broń iego Mieczysław posłał Cesarzowi iako znak zwycięstwa nad wspolnym nieprzyjacielem. || — Potem zwycięstwie żył spokoynie aż do r. 972. w ktorym niejaki Udo Margrab Misnii niewiadomo z jakiey przyczyny rozpoczął woynę z Mieczysławem, stoczona była bitwa pod iakimsiś Cydynem z początku Niemcy zdawali się przemagać, lecz gdy brat Xięzęcy Cedybór stytu na nich napadł zupełnie porażeni zostali i do ucieczki zmuszeni ~~Ottoa pierwszy~~ Otton I Cesarz bawiący na ten czas we Włoszech u slyszawszy o tych zatargach wysłał do obu z nakazem kłotdowników aby przestali woyny do iego przybycia. Jak swoim wpływem te kłotnie rozstrzygnął nie wiemy, to tylko pewno iż gdy w następnym roku Cesarz powrociwszy z Italii zwołał wszystkich Xiążąt państwa Niemieckiego do Kwedlenburga między temi był i Mieczysław i wiele grzeczności od Cesarza doznawszy udarowany do państwa powrócił.

Woy: z Udonem 972. Cedybor przechyla zwycięstwo na stronę Pol

Na zjeździe w Kwedlenburgu 973.

Po smierci Ottona I powodowany przyjaznią dawał posiłki Henrykowi Kłotliwemu Xiążęciu Bawarskiemu dobijającemu się o tron Cesarski po dwa razy 973 r. przeciw Ottonowi II, a 985 przeciw Ottonowi III ale skoro tylko Ottonowie wzięli górę posłuszeństwa im nie odmawiał owszem nowemi przysługami ~~i~~ względy ich umiał pozyskać ~~iakoż~~ Ottonowi III dwa razy dawał posiłki (r. 985 i 986) przeciw Lutykom. Za te usługi dostał iakieś kraie nad Odrą (Powiat Rzomorski) w nagrodę od Ottona III do ktorych sobie Czesi prawo rościli przez co wpadł w krotką woynę z tem Krolestwem za Bolesława II Dąbrówka łącząca go z tem państwem iuż od r. 977 nie żyła przyszło tedy między ~~teściem~~ szwagrem Bolesławem Czeskim i naszym Mieczysławem do woyny Otton III juz to przez wdzięczność za usługi juz to dla poparcia swey darowizny dał posiłki polskiemu Xięciu ale nie na wiele się przydała niemiecka pomoc idąc nieostrożnie zostawa w ciasnem mieysciu obsaczona przez Czechów i do ugody ~~z wolnem odeysciem do domu~~ zmuszona Czeski

Pomaga Henrykowi Kłotliwemu prz Ottonowi II. i III w r. 973 i 985.

Ottona III wspiera prz Lutykom (985. 6) dostaje kraie nad Odrą a ztąd woy z Czechami ~~(987.)~~ 989

z warunkiem żeby ich wodzowie towarzyszyli ~~Mieczy~~
Czeskiemu xiężęciu do Odry i ~~całych sił użyli~~ do
skłonienia Mieczysława aby oddał kray zabra
nic niepomogły Usilnych sprzymierzeńców prośby
ny. - Czech nawet groził Mieczysławowi że
jego sprzymierzeńców w razie odmowy wy
tnie lecz i to nie niepomogło - wtedy
Czech Niemców z obawy Cesarza puścił wol
no do domu a z Polską woynę z gęsta
prowadził niszczyli sobie bowiem bez żad
nego planu kray nawzajem - aż (podług
Dr.) powagą cesarza do pokoju zmuszeni.

Woyna z Wło-
dzimierzem W.
981.

Do niepewnych czynów naszego Mieczysła
wa należy iego woyna z Włodzimierzem
Wim. Założyciel ten potęgi Ruskiey za-
brał Lachom 981. Czerwieńsk i Przemyśł
a 984 Radymiczanów
ale czy wtedy te grody były istotnie
pod berłem Mieczysława na to między
uczonymi nie ma zgody -

Zabiegi o Koronę

Równie ~~nie~~ wątpliwe staranie się Mieczy
sława o Koronę u Papieża. której mu ten
odmówił iuż to przez wzgląd na Cesarza
aby się nie zdawał jego hołdownika wy
nosić iuż to za lekkie ważenie ustaw
religii (p. Baroniusza) gdyż między innemi

Mieczysław wy-
kradł Odę z klasztoru

po śmierci Dąbrówki wykradł Odę córkę
Margrafa Myszyńskiego z klasztoru i zaślubił
nie zważając na iey śluby zakonne. Podług Dyt-
mara
starała się ~~z~~ onatę apostazyą dobremi uczyn
kami zmazać wspierając ubogich kościoły
stawiając niewolników wykupując i przy
kładając się do rozszerzenia religii -

Śmierć Mieczy
sława 992 czy 999
jak to podanie
zgodzić

Umarł Mieczysław podług niemieckich pi
sarzy spółczesnych 992. a podług Długosza
999. - Obie te daty ~~mo~~ niektórzy w ten spo
sób godzą że Bolesława ~~iuż~~ w słabości
Oyca od 992-99 czynią namiestnikiem pań
stwa. (Potomstwo zob. Tabl. geneal. I.)

# Bolesław Chrobry. 993–10.

W 992 (urodzony 967 z Dobrowki później przez Rusinów) Bolesław ~~ktory potem~~ dla męztwa Chrobrym nazwany
~~został~~ obiął rządy Państwa po swoim Oycu
roku 992. miał lat 21. Jeszcze za życia
Oyca ~~był~~ znakomitemi czynami wsławił się.
Podług testamentu Oyca miało bydź Pań- Wygania braci bunt Odilona i Przybywoja karze.
stwo podzielone a Bolesław jako nay star-
szy miał tylko między braćmi ~~mieć~~ trzy-
mać pierwszeństwo. Dla zapobieżenia złe-
mu z podziałów albo dla dogodzenia duncie[illegible]
wygnał z kraju Macochę Odę z synami.
a Odilona i Przybywoja ktorzy wymawiać
się za wygnanemi Xiążętami bunt podnie- Nay 997. z Ditm p46
śli Oślepić kazał.

Pierwszą jego czynnością było urządzenie Urządzenia Państwa.
kraju. Urzędników dworu i państwa ~~[illegible]~~ dworskich postanowił.
Woysko nayznacznieysze składało się ze szlachty. Woysko.
~~Wydał także~~ rozkazał aby uczynione popisy ludności
Rozroz-
le-by które miasto mogło wystawić woyska
wtedy 3 stany z stanu Szlacheckiego wy-
bierał konnicę z miast piechotę Wsie zaś
do [illegible] ludzi do posług wyciągano. Nad nimi w woysku postanowił Urzędni-
ków: Rotmistrze Setnicy po
nich Tysiącznicy Setnej dziesiątnicy dowodzili
Miał także Hetmana Czasowego którego
tylko podczas woyny utrzymywał aby zastę-
pował jego miejsce po woynie nie miał do
rozkazywania. Już w tenczas Polska była
dość ludna. Kiedy mógł dostawić sam Po-
znań 2300 ludzi do woyska. Gnieźno zaś
6500. Jazda dzieliła się na ciężką i lekką. Ta
zaś ciężka była uzbrojona Pancerzami a
lekka tarczami

Dwór? Kray? i Administracya? Sądownictwo

takiż to kierasierów Bolesław przy koronacyi Ottonowi dał Cesarzowi 300.

Posiłkuje Ottona III przeciw Sławom. — Woy. z Rusią (993–4) Pieczyngowie posiłki. W Znacz. Wayn 100 Nota Z.a

Szczęśliwym sposobem Bolesław to urządzenie na czas zakończył. ~~Rusini w po[illegible] darz do Chrobacyi~~. Włodzimierz W. pobudzony od rodzonego brata Bolesławowego wpadł do Chrobacyi 993 r. Bolesław uszczuplony na siłach przez posłanie Ottonowi III posiłków przeciw Sławom oblegającym Brandeburg z drugiej strony mając niepewny pokoy od swojej Czeskiej wezwał na pomoc Pieczyngów. Zeszły się woyska u rzeki ~~Babiczy~~. Poiedynek Olbrzyma (Pieczyngów) ~~[illegible]~~ z Rusinami źle się udał trwała przez półtora roku krwawa woyna ~~Łowiek~~ (Rabunce?) ~~[illegible]~~ Pieczyngowie powtórzonemi wrabunkami na kraje Ruskie skłonili Włodzimierza do ugody z Bolesławem r. 994.

Woy. z Czechami o Kraków.

W tymże czasie z drugiej strony Czesi namówieni od Władyboja brata Bolesławowego wpadli do Szląska podstąpili (~~wt~~ Bolesław III Czeski wyłączywszy Władybojowi dzielnicy w Szląsku) „nawet pod Kraków i dobyli go" Spostrzegłszy to Bolesław zgodził się z Rusinami a całą siłą uderzył na Czechów pod dowództwem Króla Bolesława IIgo będących. — Podstąpiwszy pod Kraków dwarazy szturm przypuścił lecz nic niewskórał. Udał się więc do Gniezna! A lubo teraz Czechy wewnątrz zamieszane były nie korzystał atoli z tąd Bolesław E dawał ciągle pomoc Ottonowi III przeciw Słowianom buntującym się i niszczącym Saxonię (między 993–6) szczególniey Sławom i Stodoranom N (cf. Wayn. 160 N 6)

„pod dowództwem Krasoty? no zdobyć dla siebie zatrzymać.)

E podług Zel opowiswy Królów wojował Morawią dla Węgry między Rz. Cisą Donajem do r.

W roku 997 Sty Woyciech Adalbertus z Czech przy~~[illegible]~~ (był do Polski (starego?)) przyjaciel Bolesława poszedł do Prus dla nawrócenia ich do wiary zabity (został) ~~przy~~ (d. 23 Kwiet. r. 997) w mieyscu gdzie poźniey miasteczko

Sty Woyciech w Pol. nawraca Prusaków zabity.

~~któremu poruczył~~ i Niemcy nadali ziemie Fisch-
hausen ~~Chrobry~~ III. został Bolesław ~~...~~ od Ku-
pił wszy jego ciało ze czcią pochował w Gnieznie Naga 1039 od nich. Po dwoch latach dobył
Krakowa. Po czem posyła do Sylwestra Papieża
aby mu udzielił korony Krolewskiey. Papież
tego nieodmowił lecz chciał aby Rzymowi
daniny płacił Bolesław ten warunek odrzu-
cił udał się w tem samem względzie do Otto-
na III Cesarza Niemieckiego Cesarz kontent
z tey Okazyi chcąc mieć przyiaźnią choć iedne-
go którykolwiek z Markgrafów i Książąt
~~się~~ zawsze się buntuiących chętnie mu to przy-
rzekł żeby się zaś Papież o tem niedowiedział
zmyślił żeby chciał do Gniezna odwiedzić
grób Sgo Woyciecha Gdy tam przyiechał wspa-
niale go Bolesław przyiął Dytmar kro-
nikarz Niemiecki mowi że tego wspaniałego
przyięcia opisać niepodobna Cesarz kazał się
pooddalać wszystkim Markgrafom i Książętom i w
przytomności ich zdiąwszy z swey głowy ko-
ronę włożył ią na głowę Bolesława. Bolesław
wywdzięczaiąc się za to przez 3 dni całe nayw spa-
niały go przyimował tak że tylko na złotych
i srebrnych naczyniach iedzono a po skończonym stole ~~...~~
~~...~~ wszystko to do Cesarskiego Skarbca odno-
sić kazał i zawsze na nowych potrawy da-
wane były A gdy odiezdzał "dał Cesarzowi ramię S. Woyciecha które Cesarz (Herb 22) w Rzymie przy Kościele S Bartłomieia in Insula złożył" darował mu 300
kirasyerów a sługi nowemi sukniami przyodział
i rożnemi podarunkami ~~u~~ darował A na znak
przyiaźni Otto siostrzenicę swoię 12 letnią
Mieczysławowi zaślubił, ~~od którey wszystkie~~
~~kraie za~~ od ta do Polski sprowadzona;
przez Cesarzową

Vita S. Adalberti Ed Goldasti c. 27. Pio 82. 3. – D ~~...~~ Schotti Prussia Christiana p. 62. 6

Stara się o koronę u Sylwestra II – Zjazd Ottona III do Gniezna 1000.

Wiek XI

Otto III zjezdza do Gniezna utwierdza przyiaźń z Bolesławem i uznaie go królem r. 1000.

Podczas swey bytności w Gnieznie stanowił Otto III Arcybiskupstwo Gnieznieńskie i trzech biskupstw Kołobrzeskie Krakowskie i Wrocławskie jemu podległe brat Sᵗʸ Woyciecha Gaudencyusz czyli Radym był pierwszem Arcyb. Gnieźnień: Biskupami byli Reinbern Poppon i Jan. — Unger biskup Poznański jedyny wtedy w całey Polszcze, leżący od Magdeburskiego był nie kontent i z umierci uległ arcybiskupowi (+) k) Lubien. Opera posth p 315 — l) Mar Gall l.c

Judytę wychowaną za 12 lat po zmarłey Mieczysławowi zaślubioną — od którego wszystkie kraje za Odrą do Polski należące uwolnił. Dał mu moc tworzenia Biskupstw co przymierze papież Sylwester II potwierdził. ~~Cesarz wszystko bardzo Niemcom szkodził.~~ Bolesław w nadgrodę swey chęci którą okazał po przyjęciu Cesarza otrzymał, z Maurycego i gwoździe z Krzyża Chrystusowego odebrał od niego, krzesło w grobie Karola W. znalezione ~~Podczas zamieszki w Niemczech a Koronę~~ — Lab. Wag (przecz!) p 102. g) Ditm p 43 Chronograph Saxo pag 205 et 206 f) Mart Gall p 60 g Chronog Saxo p 214. h) Ditm p 54 — i) Sarnicki p 1050 Tom II Dług Lips (+)

Pod koło Pomoranią i Prussy zmusza r.

Za życia Ottona ciągle nasz Bolesław żył spokojnie z Niemcami trudnił się w tym czasie podbiciem Prusaków i Pomorzan nad morzem Baltyckim wyprawy te udały mu się szczęśliwie gdyż Prusaków i znaczną część Pomoranii zhołdował nad Pomorzany przełożył Kalmotolka który później Np. Jomsburg. Nowy rządca obrany został. — Wayn 106 — 7. m) Helmold l.c 15. n) Chronicon Norvagicum p 129 litanie Steph. in nobes ed Sax. Gramm p 199

Zdobywa Łużacyą, Milzawią i Misnią niby wspierając Henryka II Woy Niemiec I. r 1002.

Gdy po śmierci Ottona III między Henrykiem II i Ekhardem o tron woyna powstała wkroczył do Milzawii dziś Łużacyą wyższą zwaney i zdobywszy bez oporu stołeczne miasto Budyszyn (Bautzen) cały kraj zagarnął po czem zwracając się ku Elbie miasto Strzelę całą Marchią Milzawską opanował. Tym że zapędem poszedł do Misnii i zdobywszy to miasto (Meißen) z Myszna † za pomocą Gunceliną z podobno swego szwagra oddał mu w rządy, że Sasom biorących się do broni na obronę ~~Wydziel że Hermana~~ wspólnym oświadczeniem że to czyni z woli Henryka I. Bawar teraz Cesarza ~~synowi Ekarda~~ (~~podobno~~) zajmie sposobem cały kray między Elbą i Elsterą opanował. Przez takowe napadnięcie Misni należący do Ekarda ubiegającego się z Henrykiem o tron chociaż Niemcom dokuczył ale poparł usilnie mocno interesa Henryka II. Sądził że małe zdobycze Henryk II a potęgę swą pokonać będzie

+) broniony przez Hermana synowca Ekarda).

6

Dla tego smiało do Merzeburga na zjazd sejm Niem:
przybył w roku 100.. tu Cesarz niechcąc sobie
tak potężnego Hołdownika obrażać potwierdził
przy posiadłości Luzacyi i Milzawii ale Misnię
zwrócić musiał lubo za tę prowincyą znacz=
ną summę pieniędzy ofiarowat A była oddą=
na Guncelinowi Szwagrowi Bolesława któ=
remu Bolesława odebranie Misnii obrażało w Królew=
skiej głowie podłość czy przypadek data przyczynę do gniewu na Cesarza
wychodzącego z Pałacu Cesarskiego z Henry=
kiem Austryackim był obskoczony na dziedzińcu od kupy
Niemców lecz się męztwem i pomocą ś Sa=
skiego Bernarda ocalić zdołał. Wyniknął
pokrywając zemstę ku Cesarzowi którego
tego przypadku sądził tajnym sprawcą i odtąd wszelkiemi sposoba=
mi starał się szkodzić w tem celu połączył się z jego nieprzyjacielami: Brunonem bratem cessar. Henrykiem z Hezylonem Marg. z Schweinfurt Ernestem X Szwabii

Uyoda w Merzeburgu i przypadek r.

Ditm p 53 et 54 Annal. Saxo p 385

Odebranie Misnii i napad w Merzeburgu oburzyły Bolesł

Bolesław III dla Okrucieństw z
Czech wygnany ułatwił Władybojowi wstą=
pienie na tron 1002 lecz gdy ten z pijań=
stwa umarł a Czesi Jaromira i Udalryka
braci wygnańca na tron wezwali w tedy
Chrobry użaliwszy się nad tułaczem na tron
go zaprowadził 1003 r. lecz ten zamiast wdzięczności
wpadł do Szlązka i około Głogowa
spustoszył go srodze Chrobry prosił o zawarcie po=
koju Czech przyjął lecz nie do=
trzymał owszem powtórnie najechał i bardziej jak wprzódy spu=
stoszył Szlązk i z łupami uciekł
do Pragi Chrobry porozumiawszy się z niechętnemi swojemu Królowi Czecham pospieszył za nim a dogoniw=
szy pod Pragą posłał po do niego z żądaniem pokoju
porozumienia się warunkach zaprasza na rozmowę do siebie zaprzysięgając że całego i
żywego wypuści. Lecz skoro Bolesław Czeski do
niego przyszedł zamiast warunków pokoju
okazał mu blachę rozpaloną przeciągnąć koło oczu

Czechy i Morawy zabiera r. 1003?

Spory między Bolesławem III Czes. i Bolesł Chrobrym 1003 sq.

Weyn i tym sposobem pozbawił go wzroku nie naruszywszy na pozor słowa danego. Na drugi dzień otworzyli mu Czesi bramy Pragi i ogłosili go swoim krolem a Bolesław Czech w złotogłowie nędzniczy życia dokonczył. ~~[illegible]~~ Osadziwszy woyskiem czeskiem w-padł do Morawii 1004 ~~[illegible]~~ ~~i~~ Czerwoną Łużycamią ~~[illegible]~~ Jedbitą, ~~wszystkie swoie po zamkach osadził~~. Nie miły był ten szybki wzrost wpotęgę Henrykowi II Bawarczykowi ~~[illegible]~~ Bolesław ~~swoie~~ Chrobrego, zajęty atoli ~~ten~~ ynnemi sprawami Panstwa unikał woyny ~~granice rozszerzał a tem bardziey ze słowo Cześkie ~~ ~~Czesarzem~~ ~~przysięgi ~~ ~~holdować zakazał~~ - Posłał ~~więc~~ jednak do Bolesława ~~posłow~~ z ~~tem~~ oswiadczeniem ze mu nieprzeszkadza rozszerzać granice panstwa swego lecz zeby z słowa Czeskiego hołd złożył ~~i~~ i nie tylko ~~z~~ nadto+ hołdownyczych ~~[illegible]~~ cesarstwu krajów ~~[illegible]~~ zupełny zrzeczenie. Bolesław ze wzgardą ~~odesłał~~ F Rozgniewany tem Cesarz chciał woynę Polakom wydać lecz bunty domowe niepozwoliły mu tego. Nasz Bolesław wchodzi w związki z nieprzyjaciel+)

Jako Buntownik od godności królewskiey odsądzony przez Cesarzow stara się o nie u Papieża w czem mu Henryk przeszkadza ++ sebra.

Cesarz ~~ukonczywszy te woyne~~ zaspokoiwszy wewnątrz Panstwo (++) zebrał ze wsząd woysko w~~[illegible]~~kroczył do Czech. Oczem gdy uwiadomiony Bolesław na ten czas w Pradze ~~[illegible]~~ bawiący rzekł: z pogardą ~~te żaby niezaraz się tu przywlokę~~. Tem zbytnim swoim zaufaniem Chrobry o mało siebie i narodu nie zgubił ~~Niemcy przez zdradę~~: Jaromir Brzanic z Niemieckim oddziałem ~~Klon~~ za pomocą Czechów ~~[illegible]~~ sobie „~~Bolesław ledwo sobie [illegible] z jedną [illegible]~~” przychylnych wpadł do Pragi„ ~~tego~~ ~~Jaromira Cesarz na tron Czeski wyniósł.~~ ~~wpadli do Pragi~~ Polaków część wyrznęli część potopili a sam Bolesław ledwo z jednym sobie pułkiem „ miecze drogę do ucieczki utorował ~~[illegible]~~” Z Czech udał się Cesarz do Milzawii i tam obległ.

Fadpraw do posłow Cesarskich

F Wagn 111. v) Adalbold in Cretseri divis Bambergens p 452 – Anneleta – p 387–390.

Ella wsparcia Ernesta i Henryka 1003 na Łużycyą napadł a r 1004 z całemi Cesarskiemi Harduinem.

+) Nawet E z Henrykiem margraf Austryi z potężnemi woyskami Bawaryą dziedziczną (C) r 1004 zniszczył ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ było powodem iz Jakub z Czech wypędzony r. 1004.

Woy niem II
1004 – 5.

(++) Ernest został poimany a Heyto i Bruno do Bolesława musieli uciekać Wagn 112.

Budyszyn podduny Cesarzowi.

Budyszyn załoga Polska mężnie się opierała
~~bylo~~ i dopiero głodem dręczona ~~była~~
za pozwoleniem Bolesława miasto wymowiwszy sobie wolne wyjście poddała
~~a sobie wolne odejście otrzymała~~. Mężny opór
tey załogi i późna pora roku były przyczyną że
Cesarz woysko rozpuścił ~~Wkrótce~~. W następnym
roku 1005 stanął Bolesław pod Dobrolukiem w przodzie ~~pierw~~
którą Cesarz przeznaczył na przeprawę dla woy=
ska swego, ~~wprzódy~~ ale dla słabości sił przeprawę Niemcom zatrzymać nie mógł ~~wojsko się cofnęło Bolesław~~
~~się~~ cofał się aż do Poznania i dręczył nieprzy=
jaciela głodem i niewygodami. Opodal o dwie mile
od rzeczonego miasta pod Międzyrzeczem się a
zgłodniałe i łupiestwa chciwe woysko wcięt=
ka go liczby wyrżnąwszy przez co przy masie Cesarza niejako
do ugody o którą prosił. ta była przez Tagmona Arcybiskupa Magdeburgskiego w Poznaniu za=
wartą. Po czym Henryk z woyskiem uszczu=
dzonem do Niemiec powrócił. Niemieccy histo=
rycy przyznają Cesarzowi zwycięztwo i zapewne mieli
ściemny przywagę gdyż Bolesław cofał się ale
im niedozwolił z tąd korzyści odnieść. ~~a wszczę=~~
~~te w Flandryi rozruchy~~ Warunki tey ugody
nie są określone atoli domyślają się że ~~(w 117)~~
Czechy Milczawią i Łużacyę odstąpił a Morawy
zatrzymał. ~~Uwaga~~ Lecz łatwo w tedy były Morawii
granice trudno określić ~~tak~~ iest atoli podobne do sprawdzić ~~nieznane w naszey~~ że wiele krajów dziś
do Węgier (około Karpat) należących w owym
wieku pod tem mianem obeymowano. takie wy=
obrażenie Morawii powieść i podbicie Węgier
do Cisy i Dunaju ~~panowanie~~ przez Bolesława wyjaśnić
może. Do zawarcia tego pokoju mogły zmusić
Cesarza rozruchy wszczęte w Flandryi.—
Pokoy ten trwał tylko dwa lata
Rozdrażniony Bolesław upatrywał pory
tylko szkodzenia Cesarzowi jakoż w 2 latach Lutykowie roz=
gniewani na Cesarza iż dwóch ich dowódzców
obwiesić kazał do Polski się przyłączyli Cesarz
wyprawił poselstwo

Pokoy w Poznaniu przez Tagmona ~~jego warunki do wyjaśnienia~~ 1005 Chrobry ustępu je Czech i Łuża cyi

Woy Niemiecka III Bol namawia Lutyków do buntu Naprzód Niem. za Odrą 1007–1008 sq. do 1013.

" Hermana syna Ekarda ozięcia Bolesławowego Wag
do Bolesława" wyzuwał mu niedotrzyma-
nie pokoju tym uszczęśliwiony bardziey Król obrażo-
ny roku 1007 wpadł za Odrę, okoto Magdeburga Kraie aż do
Elby spustoszył po zdobyciu Budyszyna
złupami do kraju powrócił. Łużycę + dobrze za-
garnął. W roku 1010 usiłował miasto Myszno
opanował Guncelin
Stolicę Margrabstwa gdy ~~odrzucił~~ z niego ~~kiedy~~
złożony (++)
był ~~opanowany~~ Atoli tego Cesarz uczynił
ale gdy
1011 na polskę wyprawę zasłabł w drodze od-
dał ~~tedy~~ naczelnictwo nad woyskiem dwom Bisk
" i Meinwerkowi Paderbornskiemu
Arnulfowi Halbersztadzkiemu" z Jaromirem
Xięciem Czeskim Ci oblegli Głogów ale waleczny opór
przy zrabowaniu kraju otwartego +++
Bolesława zmusił ~~niemców~~ do cofnięcia się Za-
trudniony Henryk Cesarz woyną z Xięciem Ba-
warskim miastem Metz zdał wyprawę prze-
ciw Bolesławowi Walebradowi Arcybiskupowi
(czy Walterowi Magdeburskiemu jak Wag 120) Walter który umarł 1012
Mogunckiemu (lecz i ten nie nie dokazał (1012 r)
Lebus Wag 120.
Bolesław zaś (Kotowicz) i Lubenaw opano-
i zniszczył ta
wał. Nakoniec dla ukończenia nieprzyiaźni
się
która tylko zniszczeniem kraju kończyły
Cesarz
się" r. 1013 wypuścił Udalryka na żądanie
Bolesława a ten go na tron Czeski zaprowa-
dził.") Zaprosił Cesarz naypierw Królewicza Mie-
czysława i pasował na rycerza poczem i sam
Bolesław maiąc zakładników dla bezpie-
czeństwa zjechał do Magdeburga w dzień
zielonych Świątek pasowany rycerzem. uczy-
nił zgodę mocą którey kraje za odrą miał
sobie przyznane. FB (Nasi kronikarze mówią że
podbił Saxonię w tem i Słupy na Elbie i Sale
zabił.)

(+Wag 119. y)

(++ W 119 z)

(Wyprawa pr. Bolesł
1011. dowodzcy Arnulf
i Meinwerk Głogów
oblężony – 1012 dowodzi
Walbrad.

(+++ W 119. a).

(Fx W 120 b.)

{" ~~Łużyce~~ ~~Kromod~~ ~~Atoli~~ Bolesławowi pobocza
były mu Morawia i Łu-
życa która w przecz
ley woynie stracił od
Danol." i Cesarzowi
uprzykrzyła się woyna
bezkorzystna pragnął
i Bol. F–F

Merzburg
Zgoda w Magdebur
gu r 1013.

(FB W 121 c.)

## Wyprawa na Ruś 1013

Woyna II z Rusią 1013.

Po tey woynie z Niemcami miał woynie nasz Bole-
sław wyprawę na Ruś w którey mu i wielu niemców
pomagało wraz z Pieczyngami. – Po zniszczeniu krajów

Ruskich gdy w jego woysku Pieczyngowie bunt podnie
śli Bolesław ich wpień wyciął. Dit p 190 Ed Wagneri
O co ta woyna..? i jey koniec. cf Bant Ed 3 p 161. sq

(W roku 1013 zawoiował Pomeranią między ujściami rzek Wisły i Odry a biegiem Noteczy do Warty leżącą. — Woy z Pomor r. 1013 sq.

Zaspokoiony z strony Niemców Chrobry zwrócił swoy oręż na Prusaków. Naród ten ukryty w borach i bagnach był wolny od napadu hord dzikich sobie podobnych z dlatego nayśtu,, żey zachował swoie Bałwochwalstwo. Naprożno Bolesław starał się zaprowadzić tam Religią prawowierną. Gorliwość iego przyspieszyła śmierć (dwom świętym mężom to iest Ŝmu Woy,, ciechowi i Brunonowi. Umyślił Chrobry pomścić się śmierci tych dwóch Ŝych mężów a swych przyjaciół; powtóre dla powię,, kszenia dochodów przynaymniey Daninę. Poszedł tedy z woy,, skiem /1014/ miasta ich Radzin, Romowe i Batge pozabierał, czem ich tak przeraził, że nie tylko Daninę, ale i wiarę przy,, ięć przyrzekli. Na znak tego zwycięstwa kazał zabić słup żela,, zny na rzece Ossa gdzie poźniey miasto Słupia zwane wystawiono. — W Ukrainie Prusa kow. 1014.

Zamysł ratowania Słowian ze Odrzanców byt powodem ze Chrobry przeciw Niemcom – Szukał związków przyjaźni z Udalrykiem, Czeskim którego swoiże na tronie ... ten Mieczysława Króle wica wysłanego w tym celu do więzienia wtrącił a towarzyszów pozabijał – Cesarz gani postępek Udalryka Mieczysława odebrał i trzymał dopiero od Panów Niemieckich uiętych złotem Bolesława do uwolnienia go był skłoniony – Uwolniony Mieczysław zastał już woyska Polskie około Krosna nad którym otrzymał dowództwo – ~~(Woyna ta 1015 ze zniszczeniu kraiów nad Odrą szczególniey Miśnii i Łużacy skończona)~~. (Wag 124 – 8 wypisz) Najechał tedy kraje Niemieckie i zabrał. A gdy na żądanie Cesarza nie tylko ich nie oddał lecz nawet z pogardą odpowiedział rozpoczęta się woyna. Pod Krosnem wezwał Cesarz Mieczysława królewica (podług złożoney przysięgi wierności z niewoli) do poddania, ale mu ten odpowiedział że obowiązki syna ku Oycu do święte z natury i religii zreszta on przeciw Cesarzowi niewojuje z własney chęci tylko z rozkazu Oyca któremu być posłusznym Bog mu nakazał i że owszem wszel kich sposobow szuka do ~~przywrócenia~~ przywrócenia pokoju. Cesarz miał przeważające siły przeprawił się przez Odrę i rozno sił spustoszenia Bolesław zrazu naciskał często Niemców a dla odjęcia Xiążętom chęci do woyny oświadczał się gotowość do pokoju co nareszcie tak(?) miało skutek (Pax 1017 Stanął) — (Fa W 122. d. 124 c. f.) — Woy IV z Niemcami 1015 – 1016.

(Że się naprzód Niemcy cofać do kraju zaczęli, a w wrocie polacy znaczne im klęski zadali i ka... w Mysznożniszczy li. (Wag 127 2)

(Fa W 128. h.)

(rzeym wczasie ktorego Bolesław miał zpiekać do Niemiec dla zawarcia pokoju ale gdy się od tego pod rozmaitemi pozorami ~~sposobami~~ wymawiał znow się Niemcy wzięli do broni ~~Dane przypaśnie bardzo ktoby znim miał związki ogłosiwszy~~)

Woy z Rusią. Jarosław wypędza Swiętopełka 1016.

Po śmierci Włodzimierza W^o 1015. Swiętopełk syn jego a zięć Bolesława odzyskał Xięstwo Kijowskie, ktore za bunt przeciw Oycu był stracił. A będąc się onity ludowi dla sprzyjania Łacińskiemu obrządkowi i związki z Polską, (W 130 .. wyspisz) aby się na tronie utwierdził więcey od ludzi kochanych swoich braci Borysa i Gleba zamordował. – wtedy Jarosław Xiąże Nowogrodzki mszcząc się Bratobojstwa wziął się do broni i – wygnał go z Kijowa Swiętopełka (który) ten znow do Polski uciekł ‡ to się ~~stało~~ działo pod czas woyny z Henrykiem. – Przewidując Jarosław nieuchybną woynę z Polską tudzież podmowiony przez posłów Cesarskich wkracza na Wołyń. spiesz przeciw niemu Bolesław i wczesnym prawie czasie obydwa woyska stanęły nad Bugiem. Wszystko do kłótni Polacy znagła napadłszy na Rusinów i do ucieczki ich przymusili ścigali kilka mil ciągiem nieprzyjaciół, żywcem zabierając (taka była wola Krolewska) cały oboz z niezmierną ilością sprzętow dostał się Krolowi. Bolesław zaszedł aż do Kijowa, ale na nieszczęście zbliżające się woyska Cesarskie ku Odrze przeszkodziło mu tego dzieła.

# Woy IV z Niemcami

Nim Niemcy przybyli do Odry były tam już przygotowane 3 Pułki woyska. ‡ wkrótce pułk Morawski wpadłszy nagle na Bawarczyków w pień wyciął. Z drugiey strony Mieczysław z 10^{cią} Pułkami wpadł do Czech i z niezmiernemi łupami i niewolnikami do obozu oycowskiego przyprowadził. Bolesław przy Głogowie czekał na Niemców, Cesarz nie śmiejąc na niego uderzyć wysłał część woyska do dobycia Niemczy, tą się mężnie broniło – Cesarskie Machiny spalito dwa wielkie szturmy Czechów i Lutyków zniweczyło a gdy się w obozie Cesarskim choroba zaraźliwa zaczęła nie nie wskórawszy po trzech tygodniach ze wstydem odstąpić musieli. Daley już się nie tak Polakom wiodło kilka razy byli pobici i rozpędzeni. Nakoniec po srogim krwi rozlewie i spustoszeniu kraiów między Elbą i Odrą obiedwie strony skłonity się do pokoju 1017–1018 i wtedy w Budyszynie warunki – Morawy Bolesławowi przyznane – inne posiadłości także podług N= i wtedy Bolesław miał pozabijać żelazne słupy przy ujściu Sali i Elby (+) ‡ Do zawarcia z Cesarzem pokoiu

Męzny opor Niemczy

(+) Dla tym pewnieyszego ustalenia pokoju zaślubił nowo Bolesław cork.. nie mało X Turyngii Odę po siostrze syn jego Otto jeździł Nag 129 z 9) Chronographus Sa Xo p 230.

nie mało się przyczynił Jarosław W.X. Ruski, który gdy się Bolesław z Niemcami pod Odrą uganiał zdrugiey strony Polskę napastował; jakoż wśród tey woyny oblegał iakieś miasto lecz na próżno W 129. Zawarszy Bolesław pokoy z Niemcami obrócił na Rusinów całą swą siłę. Przełożył nad wszystkiem woyskiem Sieciecha Woiewodę Krakowskiego a przy sobie nayważnieyszą władzę zostawił. Urządził wtedy woysko podzieliwszy na pułki ufce i chorągwie i każdymu oddziałowi dziesiętników setników, półsetników i tysięczników naznaczywszy tak zaś to woysko do obrotów było wprawione iż bez zamieszania nacierać, cofać się, zbaczać, dzielić na części a za danym znakiem zbierać się pod chorągwie zręcznie mogło / Bant 199. Zaszedł mu Jarosław przy Bugu. Dał Bolesław swoim znak do bitwy i sam naypierwszy wpadł w Bug grubiaństwem Bluda poradnika Xiążęcego obrażony, który stoiąc zdrugiey strony Bugu urąhałem dla otyłości naszego Krola, za nim też wszyscy uderzył na Rusinów po mężnym odporze przeciw ich rozproszył i w zdobyczy wziął cały oboz. Jarosław znowu uciekł aż do Nowogrodu. Pozabierawszy Bolesław po drodze miasta bez żadnego oporu i zamki przybył do Kijowa. Nie chciał król psować tak pięknego wieków i narodów dzieła obległ ie i rozumiał że samem głodem zdobędzie, lecz uporczywa Kijowianów obrona przymusiła go do szturmu. Pobił mury, popalono przedmieścia, dobyte mocą dało wolny wstęp zwycięzcy. Wiechał konno Bolesław maiąc świetne Polaków przed sobą hufców z zdobytemi pałaszami a wieżdzaiąc bramę złotą nazwaną, ząbnął pałaszem, który w ów czas dostawszy szczerby szczerbcem nazwany został. Który potym przy koronacyi królów przypasywano. Ztamtąd posłał poselstwo do Carogrodu do Cesarza Wschodniego ofiaruiąc mu dobre sąsiedztwo, ieżli się z nim zachowa po przyjacielsku a grożąc woyną wprzeciwnym razie. Tym czasem Rusini w okolicach Kijowa poczęli sprzątać Polaków

Powtorna wyprawa przeciw Rusinom 1018. Bitwa nad Bugiem

nie mogąc wytrzymać ich rabunków. Spostrzegłszy to
Bolesław ściągnął woysko do Kijowa wysłał miasta i oko„
lice na rabunek. Zamki poosadzał swym ludem wziąwszy
wielu panów w zakład (Vol 117) ten czyn dowodzi iż mu„
siał być Bolesław młodym. ~~Bisurow~~ i zniezmiernem
plonem i ieńcami do Polski powrócił, pozabiiawszy na
Dniestrze jak przy ujściu Sali do Elby słupy żelazne Jaro„
sław dowiedziawszy się o tem, dąży za nim i przy Bugu gdzie
iuż Bolesław większą część woyska rozpuścił, dopędził go.
Jednak Bolesław zebrawszy ile mógł na prędce rycerzy
uderzył na nieprzyiaciół i szczęśliwie rozegnał ich i obóz
całki po nich zabrał [FS] odtąd przez Rusinów Chrobrym nazy„
wany (Vol 119) Przyszedłszy do Gniezna (darami zdobyczy Ruskiey) zbogacił kościół, na„
grodził towarzyszów męstwo i przybrał imię Chrobrego od
Rusinów mu dane. — Przez całe 5 lat które śmierć Bole„
sława poprzedziła zatrudniał się około wewnętrznego urządze„
nia kraiu, pomnożenia w nim Religii, dobrych obyczaiów,
sprawiedliwości. Przymał przy sobie 12 ludzi uczciwych któ„
rych się w rzeczach państwa radził. — Koronacya uroczysta
z 1025. — Po śmierci Henryka II z 1025 ~~umarł~~ nasz Bo„
lesław ~~z siebie~~ zerwał z więzki lenności z Niemca„
mi i przez własnych biskupów ~~od~~ kazał się ko„
ronować uroczyście — (w135 n.)

Jedną z corek Włodzimierza zaraz zaślubił a [illegible]

(FS) N 133 k. 134 l.)

Koronacya 1025.

Po tak długich i wielkich ~~boiach~~ trudach wpadł w chorobę
a widząc się bliskim zgonu nakazał ziazd w Gnieźnie i na
nim nayśtarszego syna Mieczysława następcą ogłosił. Umarł
w Poznaniu 3go kwietnia (1025) życia 58 roku panował 26 o 33
Cały naród rok po nim żałobę nosił. Podług Dytmara
(Lib IV p. et VI. VII. VIII) Bolesław naypierwszy zaślubił córkę
Regdag Hrabiego Merseburskiego Markiza Misnii prze„
zwiskiem bogaty, lecz tę porzuciwszy poiął córkę Geyzy Wę„
gierskiego, która mu powiła syna Wespera (Bezprem)
tę opuściwszy wybrał Konildę córkę iakiegoś Dobremira
z tey miał Mieczysława Dobromira i trzy córki z tych iedna

Mniszkę

Mniszkę druga za Hesmana markiza Misnii Xiężcia Rochliz a trzecia synowi Włodzimierza - - - przeslubiona Dytmar daie temu monarsze czwartą 4tą żonę Odę corkę E„ karda, którą zaslubił po pokoju 1018 z Ces polscy Autoro„ wie nie wiedzą tylko o corce Geyzy Judycie(?)

# Mieczysław II. 1025 – 1035 = 10

Królestwo Polskie, za wielkiego Bolesława zwycięztwami bogactwy domową spokoynością, rozporządzeniem swoim znakomite zaraz ze zgonem iego poczęło stanu swoiego odmianę. Mieczysław gnuśny, leniwy, płochy, prostak, bez poięcia rzeczy i zdania własnego oddaliwszy od siebie ludzi doswiadczonych, otoczył się młodzieżą. Przepędził ołtey rok w stolicy, w martwey i nie czułey żałobie po oycu. Na wzór oyca przybrał tytuł królewski lubo się nie koronował. To obraziło Konrada II ~~patrzył tylko~~ upatrywał tedy pory zkłodzenia Polsce; dziś odgadnąć nie ~~umiemy i czy się łęczył tylko~~ podobna na nię czy się tylko z nimi łączył czy pobudził nieprzyiaciół. To iednak pewna że panowanie Mieczysława burzliwe. W tem Czech Udalryk z całem Xięstwem hołdował Polski przez Brzetysława syna walecznego młodzieńca, wyciął wszystkie w czeskich zamkach załogi, a zrobiwszy podobnie w Morawii i zaiął ią całą (W 138 g t. 4 x)

Niemieccy dzieiopisowie wspominaią o kłótniach Mieczysława z Ottonem bratem. Ostatni od pierwszego wygnany uciekł na Ruś i dopiero od Xiążąt Ruskich i Konrada II Cesarza wsparty zwyciężył Mieczysława „dosyć dzielnie się opieraiącego, 1029 30. E" i zmusił do szukania w Czechach schronienia. Lecz wkrótce tenże Otton dla okrucieństwa był zabity a Mieczysław ustąpiwszy Cesarzowi Szląska i Łużacyi i roczną daninę przyrzekawszy tron odzyskał. W roku 1030 wpadli Rusini do Kijowczyzny i Ruś czerwoną i spustoszyli ie i zabrali wielką moc Włościan. Ocucony z tego letargu Mieczysław udał się na odgłos trwogi z Gniezna do Krakowa, zaiął z Rusinami, lecz z niewielką dzielnością. (W 140. d. a. b c d)

(Prządcy w podbitey nad Elbą Słowiańszczyźnie nie maiąc w potrzebie od gnuśnego króla obrony, nadto, widząc iak Grafowie i Margrabiowie i t. d. Urzędzców Cesarskich do udzielności w Państwie Niemieckim przyszli ośmieleni gnuśnością Mieczysława a zaufani w związki przyiaźni i pokrewieństwa z temiż Niemiec…chiemi pany porzucili Polskę a na stronę Niemiecką przeszli szukaiąc przez to swego własnego wyniesienia. Uszedł im ten czyn bezkarnie, gdyż na swą obronę mieli całego państwa Niemieckiego siły a przeciw sobie gnuśnego nieprzyiaciela.)

Pomorzanów tylko na głowę zbiwszy w posłuszeństwie utrzymał. W tey woynie Pomorskiey popisał się Bela Królewicz Węgierski służący w Polsce za co córkę Królewską w małżeństwo i Pomeranię w rządy dostał. (+) Umarł 15 Marca (1034) pochowany w Poznaniu. Zostawił z Ryxy czyli Reginy syna Kazimierza i córkę Ryxę. (+) W 139 z) Wykępia pogaństwo. (Nag 142 19 c) wyp…

Oddala radę starszych żyie w gnuśności

Zamuszki czy z Ottonem

Czesi i Morawy zabieraią 1027.

Pomorzan bunt.

Kłótnie między Mieczysławem i Ottonem. złąd Czesi, Rusini i Konrad korzystaią

Pomorania pokonana za pomocą Beli

E) w 1029 obległ cesarz Konr II Budyszyn i nic nie dokazał w r. 1030 Mieczysław srodze zniszczył kray między Elbą i Salą do 100 mieysc zburzył i do 9065 ludzi wziął w niewolę między tem

i Ludolfa bis Brandebur… … iednakże gdy i Rusini przyłączyli się do nieprzyiaciół nie był w stanie oprzeć się

## Zamieszki domowe

## ~~Kazimierz 1szy~~

Jeszcze za życia męża Mieczysława 2go gdy ten monar„
cha rozumu postradał, przędzięła namiestnicza władzę Królowa.
Po śmierci iego też sama władza przy niey została. Możnieysi
uznaiąc tylko cień władzy Monarchini odwłoczyli Koronacyą syna
Kazimierza pod pozorem małoletności, aby mogli dłużey używać
swey samowładności, Kazimierza którego oyciec w 20 roku odumarł.
Nienawistna iuż dawniey Ryxa dla odciągnięcia męża od woyny
z Niemcami namową swą skłoniła go do zaprowadzenia nowych podatków &
~~Niemcami swoim poddanym~~, rozjątrzyła ich czasze bardziey
swem łakomstwem i przypieraniem do łotru i rady nawet podłego
urodzenia Niemców. Te postępki Ryxy przywiodły Polaków do
buntu Królowa widząc niebezpieczeństwo gwałtownego wygnania,
uprzedziła te. Zabrawszy z sobą skarby i Korony Królewskie uciekła
w odmiennem odzieniu z kilku powiernemi do Saxonii, gdzie
naypierw u Konrada 2go Cesarza a potym aż do śmierci w Saal-
feld i Brunwiller przy klasztorze Benedyktynów przemieszki„
wała. Br mowi iż Ryxa została zakonnicą † 76 Była ona wnu„
czką Ottona Wgo iey matka Matylda dostała od brata (Ottona III) idąc
za mąż (za Ehrenfried z Eza Falcgrafa Reńskiego) Kobburg Saal„
feld i inne przyległe okolice po śmierci swych krai zbiegła Kro„
lowa odziedziczyła te dobra potym stoli dała ie Arcybiskupowi
Kolneńskiemu — umarła 1063 w Saalfeld pogrzebana w Kolnie
Dziedzictwo po oycu i matce synowi Kazimierzowi należące po
nich Polszcze Duchowieństwo Niemieckie z Xięstwami świeckie„
mi zabrawszy do tych czas trzyma.

Ryxa uchodzi za granicę ze synem Kazimierzem

Po ucieczce Ryxy zatrzymali Polacy Kazimierza na tronie,
ale wkrótce rozełkany lud przymusił go także do ucieczki schro„
nił się on naypierw do Węgier a po śmierci Sgo Stefana w roku
(1038) następca Piotr odesłał go do Saxonii. Mowią niektórzy Kroy„
nikarze* że Kazimierz miał zostać Mnichem w Klasztorze Kluni„
ckim we Francyi, przydaią, że Polacy przyciśnieni ostatnim
nieszczęściem uprosili Benedykta IXgo Papieża iż mu pozwolił
się Dyakonowi Kaptur zrzucić i na tronie zasieść, za to zaś
Polacy obowiązali się płacić corocznie na Lampę do grobu Sgo Pio„
tra Papieżowi pewną summę. (Świętopietrze) i golić głowy i
nosprzeta pod czas Ewangelii i świętych przepaski białey na głowie

(*a Marcin Gallus)

nakształt ulicy Dziekońskiey, ale na to wszystko nie masz gruntownego swiadectwa. — Tym czasem narod zostawiony bez rządu i głowy nie dość, że obcym był wydany na łupiestwo, lecz sam się często wzaiemnie wyzynał, i nayobrzydliwszych dopuszczano się zbrodni.

W tem tak okropnem zamieszaniu Jarosław Xiąże Nowogrodzki a potym Kijowski zrzeciwszy posłuszeństwo Polski spustoszył Podlasie z Mazowszem wzdłuż Bugu ciągnąc, z drugiey strony Brzetysław Xiąże Czeski wydał woynę pod pozorem iż Polacy dawniey kraie Czeskie zabrali żądał naypierwod aby Szląska część gorną oddali — a gdy mu ci odpowiedzieli, że to wtedy uczynią, gdy on im Pragę powroci wysłał z powrozami tyczanymi po wsiach grożąc szubienicą niechcącym się poddać daley rozszerzył rabunki i rozboie z strony zachodniey. Wpadł do Krakowa, skarby Xiążąt Polskich starożytne w złocie i srebrze pozabierał, miasto pożogami i rabunkami zniszczył. Weszedł do Gniezna i tę stolicę z bogactw i kościoły ze świętości złupił, między innemi rzeczami zwłoki S^tych^ Męczenników Woyciecha i Radzyna i pięciu świętych pustelników owych w Kazimierzu pomordowanych^Fa^ — Polscy kroynikarze^Fb^ przydaią, że Duchowieństwo ciało S^go^ Woyciecha przechowało a Czesi tylko Radzyna v. Gaudencyusza uwieźli, podobnież z Poznaniem, Wrocławiem i innemi miastami szląskiemi zrobiwszy z mnóstwem ludzi i bydła i innych bogactw z tryumfem do Pragi powrocił. —

Brzetysław wpada 1038. niszczy Poznan i Gniezno i zabrał relikwije S Woyciecha etc.

(Fa W 144. i) (Fb 144 g. h.)

Poruszyły te klęski narod Polski, postanowiono trzy poselstwa wyprawić, iedne do Papieża, drugie do Cesarza, trzecie do Ryxy i Kazimierza zapraszaiąc na tron. Nic nie wskórali Polacy u Papieża skarżący się na Brzetysława, Biskupa (Sewera) Czeskiego. Przepadły wszystkie szkody Polakom. Pomyślniey szły rzeczy Polskie w Niemczech znaleźli postowie Ryxę w Salwaldzie. Ta przyzwała do siebie Kazimierza mieszkaiącego w Klasztorze Brunvillerskim lub Leodyskim tam się naukami bawiącego. Nieodmowił Kazimierz tey prózby Polakom. Ryxa oddawszy synowi wiele skarbów i w srebrze i złocie i drogich kamieni z Polski uwiezionych, opatrzywszy go nadto w ludzi i Rycerstwo odesłała do Cesarza Henryka III nazwanego czarnym dla odzyskania koron i pomocy przeciw obcym etc. Oddał natychmiast Henryk Kazimierzowi wszystko,(+) dał mu nadto iazdy 600

Cała polska aż po Wisłę w pustynię zamieniona. Pogaństwo podniosło bunt na duchowieństwo i panow w Mazowszu Masław cześnik Mieczysława stanął na czele ludu i odrębne xięstwo tworzy zarząd.

Polacy wyprawiają posłów po Kazimierza

Henryk III wspiera Kazimierza

(+) na wstawienie się wuiow obraz matki Hermana Arcybiskupa Koelnenskiego i Ottona falzgrafa Renskiego.
W 146.

600 ludzi i wyprawił przyzwoicie nowego króla do Polski nim Panowie Niemieccy przysłali mu swoie poczty.

*Kazimierz powraca do kraju przywraca porządek nazwany Odnowicielem.*

Pomnożyło się na granicach obce woysko przez przybycie Rodaków. Biskupi i inni Panowie przywiedli z sobą zbroyne hufce. Wygnano prawie z całego Szląska Czechów aż za Odrę, przywiedzeni do dawnego posłuszeństwa Królikowie Słowian północnych i Pomorskich. Poskromił Kazimierz, oczyścił kray z rozboiów. Te dzielne dla dobra powszechnego prace dały mu tytuł Odnowiciela oyczyzny a naród mu w Gnieźnie koronę na głowę włożył. Ukoronowany i na oyczystym tronie posadzony Kazimierz udał się zaraz do poprawy wewnętrznego rządu i kraiowego zaspokojenia. Oświadczył nayprzód przeszłych win zapomnienie z obowiązkiem wynagrodzenia właścicielom krzywd poczynionych. Ogłosił nayśurowsze prawa przeciw burzycielom spokoyności.

*Cesarz dla wsparcia Kazimierza woyuje z Czechami 1041 i 1042. zostawia Brzetysławowi przy Szląsku*

Cesarz sam naywięcey popart stronę Kazimierza gdyż nayprzód nakazał Brzetysławowi aby z Polski ustąpił i ziemie zabrane rabunkiem z niey łupy oddał a gdy tego ten nie słuchał rozpoczął z nim woynę; w r. 1041 nie nayszczęśliwiey się Cesarzowi wyprawa powiodła ale w r 1042 posunął się aż pod Pragę mimo tego gdy Brzetysław trzech letnią daninę Cesarzowi zapłacił zostawił go Cesarz przy Szląsku E. W. 148

*(E. W. 148. l.)*

*Kazimierz szuka związków 1043 (1041)*

Obrócił potym oko za granicę aby tam dla narodu pomocy szukał. Ożenił się z córką Włodzimierza I^o a siostrą Jarosława z Anny Cesarzówny Carogrodzkiey siostry Bazylego i Konstantyna urodzoną. Odprawiło się wesele w Krakowie a koronacya królowey odprawiona została w Gnieźnie, która imię Maryi na Dobrogniewę przemieniła. Wniosła ta pani do skarbu królewskiego wiele bardzo srebra i złota i klejnotów. Prócz licznych szat, sprzęty i powozów. (Fb) Potym uderzył [wsparty od Prusów] Kazimierz na zbuntowanych Mazurów i do posłuszeństwa przymusił (+) a herszt do Prus uciekł (Kc) Mojskiewy. Uspokoiwszy Kazimierz Państwo pamiętny dawnego swego stanu życia klasztornego, tudzież na podziękowanie Bogu za zwycięstwo nad Masławem i Prusakami i Jadźwingami wysłał poselstwo do Kluniackiego klasztoru z wielkiemi dary polecaiąc się modłom mnichów swoich towarzyszów siebie i Państwo polecaiąc tudzież żądaiąc aby mu kilku zakonników do Polski przysłali na założenie tego klasztoru. Przysłali mu tedy 12 zakonników

*(Fb W 148 n Dług 1041. Wgm)*

*Zwycięża Masława r 1046*

*(Fc W 148. 149. o. p)*

*„Fundacye niżey."*

(+) ale zapędziwszy się za nieprzyjaciółmi omało nie został od nieprzyjaciół zabity i tylko męstwem i poświęceniem się prostego żołnierza uratowany Nar 149 p.

których

których w Tyńcu o milę od Krakowa nadawszy im 100 wsi i Lu„
buszu miesie nad Odrą równie bogato ich wyposażywszy osadził (W 150. t)
W tym Masław zbuntowawszy się drugi raz zagarnął Mazurów; — Woy z Masławem
Kazimierz wpadł przeciwko nim z trzy razy mniejszém woyskiem
zbiwszy go Kazimierz (mowi Kter: 33) lękał się patrząc na zbyt
liczne woyska nieprzyiaciół bitwy stoczyć ale przez sen od Boga
o zwycięstwie zapewniony na drugi dzień i sam zaufany i wżoł„
nierzach męstwo opowiedzeniem widzenia ożywił po srogim
krwi rozlaniu Mazurów zagarnął pod swoie panowanie. Ma„
sław uciekszy do Prusaków po drugi raz od nich obwieszony zo„
stał z urągowiskiem wysokoś mierzył wysoko wisieć. (Fa) W krótce (Fa 149 W a y f)
Prusacy oswiadczywszy swe poddaństwo daninę dawną wypłacili.
Pod czas zamieszek Węgierskich (w 1050–1052) Bela szwagier — Nieporozumienia z Cesarzem 1050–52 — ułagodzone
Kazimierza rządca Pomoranii dla wsparcia Andrzeja brata
z ochotnikami z polskiemi zebranemi udał się do Węgier i
woiował przeciw Henrykowi III co tak Cesarza ubodło iż bio„
rąc to za tayne posiłkowanie nieprzyiaciół do woyny na Polskę
gotować się począł, lecz ią oddalił (1051–52) Kazimierz pamię„
tny bowiem na dobrodzieystwa pomimo względów na pokrewień„
stwo dał Niemcom (po trzech bezskutecznych wyprawach ~~(Fb) ...~~) (Fb W 150. r)
posiłki przeciw Andrzejowi – Leon IX mienawistnych monar„
chów pogodził córka Cesarska Judyta synowi Andrzejowi Salamo„ — Odzyskuie Szlązk 1052 ale daninę
nowi poślubiona na znak przyiaźni. (†) Umarł ten król 1058
w Poznaniu gdzie i pochowany żył lat 44 (W 150 u.) panował 18. Po„ — Fundacye Benedyktynow w Tyńcu i Lubuszu — Smierc 1058.
tomstwo Bolesława Hermana Mieczysława Ottona i Swięto„
chnę córkę, która poszła za ~~Włodimira~~ króla Czeskiego. (Fc) Pó„ ?
znieysze kroniki Benedyktynskie policzyły go między Swiętych ~~(Fd)~~
Za tę przysługę (?) sobie zobowiązał Cesarza że naiego zdanie się
(†) w r. 1052. Odzyskał Szlązk czy resztę Szląska od Czechów ~~za wsta~~„
~~wieniem się Cesarza~~ za co jednak obowiązał się corocznie 300 grzywien
srebra a 30 złota płacić W 150. (W 150 s)

Fundacye wyżey opisane.

Procz tego wystawił zamek Wrocławski

# Bolesław II Król nazwany Śmiały.

Bolesław II dla walecznego serca nazwany pospolicie
śmiałym, wstąpił po swoim Oycu na tron maiąc lat w ten czas
16 koronowany w Gnieźnie przez Arcy-Biskupa Stefana z sześciu
innymi Biskupami przyniósł z sobą nayzgodnieysze do piastowa-
nia berła przymioty. Obiął rządy Bolesław w narodzie wewnątrz
spokoinym od napaści wszystkich narodów wolnym dla panują- „13 Jakaś woyna z Pomorza-
cych w rzedzie zamieszek ~~snowała fortuna wszelakie przyczyny w~~ ny? W 151 sq X."
~~tych narodach dla Polski do woien~~. Nayprzód we Węgrzech z po-
różnienia się braci — Bela nie był kontent że Andrzey kazał Belę osadza na tronie Węgierskim. 1060.
(i uciekł do Polski o pomoc 1059
(brat) ukoronować Salomona ~~z~~ małoletniego syna swego). Widząc Andrzey
że Bolesław chce Belę na tronie osadzić szuka pomocy u ~~Niem-~~
~~ców do~~ Henryka IV (którego siostra Judyta była poślubiona syno-
wi iego Salomonowi) i ~~Czechów~~ Wratysław X. Czeski ~~zy~~ przyrodzonego z iego siostry, który obrażony był
na Polaków iż dali przytułek bratu iego Jaromirowi, który porzu-
ciwszy stan duchowny służył woyskowo pod Bolesławym Śmiałym.
Idą woyska tych trzech Narodów we trzy Kolumny. Bolesław
także podzielił swoich Rycerst~~wo~~two na trzy hufce, 4ty uformował
z Węgrów Beli sprzyiaiących. Z tym ludem ciągnął przez góry ku
rzece Cyssa zastał tam iuż Andrzeia na siebie czekaiącego z po-
siłkami Niemieckiemi. Uderzył nayprzód Andrzey zaufany w
siłę na Bolesława, lecz po żwawey kilku godzinney bitwie prze-
mógł Bolesław część Węgrów poszła na stronę Beli a reszta woy-
ska bez wodza dostała się w niewolą. Andrzey w ucieczce (z ran spadł z konia i został stratowany.
umarł. Dowódzcy posiłków Niemieckich Eppon Biskup Cyn-
neński i Wilhelm Margrabia Turyngii. Rozkazawszy Bolesław (ta W 153 7)
ukoronować Belę w Belgradzie (Vol. 232) Alba regia udarowany
od sześciu. Fa) Gdy się Bolesław udał do Węgier pozwolił Jaromirowi Zatargi z Wratysławem II
z kupą ochotników napaść na Czechy nabawił on trwogą brata Czeskim — Ugoda Święto
Wratysława i zmusił go do opuszczenia Węgierskiey strony chna poślubiona Czes Kg
(dla obrony własnéy. Za zbliżaniem się Wratysława z regular-
nem woyskiem z Czechów, Morawców i Austryaków złożo-
nym dorywcza chałastra Jaro~~sława~~miro w rozsypkę (Czech wetuiąc napadu) poszła, ~~z tym~~
ze zapędem Polskę i Szląsk spustoszył — Bolesław II. bez
odpoczynku po ukończeniu woyny Węgierskiey spieszy na Cze-
chów doścignął Wratysława z Czechami taborowego zdobycza w
lasach

w lasach Hercynskich i obozuiącego na około opasał. Lecz
Najazdy Prusaków
się Czech w nocy wyśliznął z tego. Ścigał go król przez dni kilka
a nie mogąc doścignąć wrócił. ¶ Ru 1063, korzystaiąc z nieprzytomno-
ści (króla) dziś Prusaka już od Chrobrego i Kazimierza do daniny zmu-
szeni opanowawszy warowne mieysce (Graudentz Sol 225) Grodek
nie daleko Wisły i Osy zaczęli rabunkami Polskę trapić. Król
przeto porzuciwszy woynę Czeską (1062 i 3) wyprawił się na nich
lecz naprożno przy oblężeniu Grodka czas stracił, [Lepiey myśląc powrócić z Czechami] wpadł na Mora-
Zgoda z Wratysławem 1063.
wię, i spustoszył ią i udał się ku Głogowi na Czechów lecz stanął
obudwom stronom potrzebny pokoy. Potrzebny był Bolesła-
wowi pokoy, aby mógł łatwiey buntuiących Prusaków poskromić.
Pragnął go i Wratysław nie ufaiąc braciom i poddanym umie-
iącym ze szkodą Państwa wśrod podziału władzy korzystać. Zatem
więc stanął pod warunkami, ażeby Jaromir spokoynie przesiady-
wał w Polsce do śmierci Sewera Biskupa Praskiego (w 1067 umarł) po którym
miał na tę Katedrę wstąpić. Polakom szkody i koszta miały być
nagrodzone ieńcy uwolnieni a na utwierdzenie pokoiu Wratysław
poślubił Świętochnę siostrę Bolesława, który zaraz do Krakowa zie-
(Fa W 154 Z).
chał z Bolesławem. ¶ Poszedł potym na Prusaków zbuntowanych
Uskramia Prusaków 1064 i 3.
a przeszło roczném naprożno przez Bolesława oblężeniem Grodka
rozzuchwalonych. Spotkał ich znienacka przeprawiaiących się
przez rzekę Varę w tém rozkazawszy swoim król wpław się udać
gdzie wielu potonęło dla wezbrania od śniegu wody i bystrości,
dla ciężkiey żelazney zbroi – iednakowoż reszta po przeprawie ude-
rzywszy na zmieszanego nieprzyiaciela niezmierną w nim porzyni-
wszy klęskę zwycięstwo otrzymał. Tak pogromieni Prusacy znowu
się po trzeci raz do posłuszeństwa i daniny obowiązali. Klęska
nad rzeką Varą była powodem że Polacy zaczęli porzucać cięż-
Izasława na tron Kijowski przywraca 1068.
kie żelazne zbroie. ¶ Po uspokoieniu królestwa z strony Czechów
i Prusaków otworzyła się 3cia woyna z Rusinami. Udarowawszy
Bolesław żołnierzy mocą przemowy zagrzawszy oddał Wszeborowi
dowodztwo wpadł w kray nieprzyiacielski, wymyśliwszy przyczy-
nę, że Izasława chce do Kijowa przywrócić. Uciekł Wszesław Xią-
żę Kijowski do Połocka ~~Nar Sol 235 mowi~~ po bitwie pod Białogrodem
~~et~~ na odgłos Polaków Kijowianie wyprawili poselstwo do Izasława
z oświadczeniem że mu się chętnie poddadzą byle im broni
Polskiey na kark nie sprowadzał pamiętny na dawnieysze
tykkie [?]

tykże Polaków zniszczenia Rusi — Przystał na to Izasław z porady Króla i z małem pocztem dobranego ludu wysłał Msci-sława syna swego do Kijowa — który opanowawszy miasto bez oporu 70 herszstów częścią śmiercią częścią wyłupieniem oczu uka-rawszy wszystko na przyjście Bolesława idącego z Ojcem przygoto-wał — Kijowianie o 7 mil naprzeciw ciągnącym Monarchom wyszli i przyjęli ich z honorem. Osadziwszy Bolesław Izasława na tronie Kijowskim wysłał z nim zaraz część wojska przeciw Wszesła-wowi zbiegłemu do Połocka, który gdy i stąd uciekł Izasław bez trudności i to miasto zdobył i oddał naprzód pod rząd Mścisławowi swemu synowi po jego śmierci wkrótce przypadłey Swiętopełkowi drugiemu synowi (Vol 241 mówi że Izasław ciężkie-mi podatkami dla utrzymania i nagrodzenia Polski gnębił) i uspokoiwszy zamieszania Ruskie ~~rostozy~~ Bolesław naprzód na letnie a potym na zimowe leże w okolicach Kijowa rozłożył woy-sko: sam w mieście z znacznieyszem wojskiem został uięty różnemi powabami się wtedy korzystaiąc ze zwycięstwa od-dał się zbytkowi. W nastę pnym roku 1069 udał się do Przemyśla a zagarnąwszy okolice dobył miasta. Po odejściu Bolesława z Kijowa (stronnicy Wszesława ~~[illegible]~~ zaczęli woysko dokuczać a (+)) (FW 155-8. d. e f. g. h.) Do bycia Przemysl. 1069.

Zamieszki Węgierskie po śmierci Beli 1063 zmusiły Króla do opuszczenia Rusi świeżo podbitey i jeszcze nie urządzoney. — Synowie Beli, Gejza i Władysław wspierają przeciw Salamonowi 1071-2 Salomon syn Andrzeja wsparty od Henryka IV Cesarza szwagra (miał bowiem Judytę jego siostrę) był ukoronowany a braciom stryjecznym Gejzie i Władysławowi (synom Beli) dobra wy-dzielone. Nie długo powstała między nimi (dla czego?) niezgo-dość Gejza 1076 z bracią (ilu?) uciekł do Krakowa o pomoc tu nie zastał Króla, udał się tedy do Przemyśla maiąc od matki Królewskiey list zalecaiący się, Król po naradzeniu się o rzeczy z Panami zostawił w Przemyślu ludzi potrzebną ilość sam się udał do Węgier. (1071-2). Skoro wkroczył przystąpiło się wiele panów do Gejzy — Salomon za zbliżeniem Pol: z Budy u-szedł do Owarynu twierdzy mocney — Nie miał czasu Bole-sław dobywać miasta maiąc na myśli sprawy Ruskie przeto przystał na radę i prozbę Biskupów i Panów Węgier-skich i za ich zdaniem stanęła między przeciwnemi stro-nami zgoda, aby synowie Beli z tytułem Xiążęcem trzecią część Królestwa trzymali a Salamon dwie z tytułem Kró-lewskim

(+) a ~~sam~~ Wszesław zdobył Połock.)

Fa W 154 a. ??

lewskim, koszta zaś wyprawy Polakom w stosunku dochodów
obie strony miały zapłacić — Salamon w Pięćkościelnym po
trzeci raz koronę z rąk Geyzy odebrał ale później mimo dane-
go słowa i przysięgi znowu mu ią Geyza wydarł. ‖Fa Osadzony

*Wyprawa na Ruś pod pozorem przywrócenia Izasława 1073. 74.*

na tronie Kijowskim Izasław wkrótce przez Wszewoloda i Swięto-
sława wygnany został — Uciekł się do Bolesława o pomoc roz-
rzucił wiele skarbów między Panów i króla lecz na próżno
gdyż Bolesław zamiast prowadzenia go na tron sam zysku
szukał udał się 1073 r. na Ruś gdzie Łucka po 10 miesiącach
dobył a 1074 Włodzimierza poczem Xięstwo Włodzimierskie całe a
teraz Wołyń opanował. (podług Kromer twierdzi) Xiąże Ihor na Włodzimierzu
uznał się hołdownikiem Polskim —
Izasław widząc że mimo wysypanych skarbów Bolesław II
sprawy własnego alboru patrzy i nie myśli o daniu mu pomocy
udał się sam do Henryka IV a syna do Grzegorza Papieża. Hen-
ryk go ze skarbów odarł i w więzieniu osadził a pod pozo-
rem popierania jego strony wyprawił do Wszewoloda Bur-
harda proboszcza Trewirskiego tem Wszewolod miał za żonę
siostrę tego Burkharda, a córkę Eupraxyą zaślubioną Henry-
kowi Margrafi Stadenskiemu, którą potym Henryk roz-
wiódł i poślubił — ten Burkard przywiózł Henrykowi pie-
niędzy od Wszewoloda w posagu potrzebnych mu na woynę Sa-

*(W 1074/1076 woyni z Czechami w 154 &c. i 160 m godne badania.")*

ską — Izasław wypuszczony z więzienia Niemieckiego we
trzy lata powtórnie prosi Bolesława o pomoc. Prowadzi go
król iuż drugi raz na tron, wychodzą przeciw niemu zbroyni Ru-
sini: przyszło do bitwy w której Bolesław straciwszy dość swo-
ich otrzymał zupełne zwycięztwo. Podstąpił potym pod Kijów,
a gdy mu się kilkokrotnie szturmy nie udały, głodem prze-
musił do poddania się. Król wieżdżaiąc do miasta uderzył
mieczem w bramę złotą nazwaną, odnawiaiąc na niey zatarte
czasem przodków swoich rąbnienie. Uspokoiwszy ten naród
uczynił Izasława namiestnikiem Xiążęciem Rusi i Kijowa
a sobie naywyższe panowanie. O tym drugim wieździe
do Kijowa Nestor (i Niem: hist:) nie wie owszem mówi, że
po śmierci Swiętosława Izasław pogodził się z bratem Wszewo-
lodem

r. 1077 (N° 159–61. i k l. m. n. o)

lodem i powrócił do Kijowa. Lecz zatym Bolesław tylko — *Pędzi życie rozpustne*
na Rusi siedząc wylał się na zbytki. Jednym z naylepszych mo-
narchów Polskich stał by się był Bolesław, gdyby to samo szczę-
ście, którego na naywyższym chwały i bogactw postawiło stopniu,
nauczyło go było razem, że gdzie ona wyniesie, tam tylko sama
cnota utrzymać potrafi. Postanowił król mieszkać w Kijowie
gdzie znalazł grób męztwa swego. Bolesław pilny w woyskowych
powinnościach, przystępny i hoyny stał się opiłką lubieżnem
i dla swoich żołnierzy nieprzystępnym. Wierni zaś naśladowcy
męztwa iego stali się potem wierniejszemi naśladowcami iego
przebrzydłych zbrodni. Ta zaraza przeniosła się wkrótce do
Polski, żony i córki dowiedziawszy się co mężowie i Oycowie
na Rusi robią, toż samo bezwstydnie popełniały w domach.
Na odgłos tey po Kijowie szerzącey się wieści, żołnierstwo
iako szalone pomimo naysurowszego zakazu, na zemszczenie
się tak sromotney hańby leci pasmem do Polski. Mała tylko
garstka została się przy królu. Natychmiast powstały w Pol-
sce, naiazdy rozboie. Przyjechał nakoniec król do Kra-
kowa bardziey do uciekaiącego niż do zwycięzcy podobny. Karał
surowo tych którzy go opuścili śmiercią więzieniem i zabraniem
maiątku i niewiasty, ~~kobiety~~ zamiast dzieci które wyrzucono
na rozstayne drogi musiały nosić szczenięta u piersi, lecz — (Fa) Wag 162 p.
sam swych zbrodni nie poprzestał czynić. (Fa) Sam żył z ciotką
Małgorzatą ~~[illegible]~~ pewnego Mieczysława żoną, podatkami gnębił sądów — (Fb) N° 163 r wypisu
zaniedbywał słabszych od gwałtów niebronił. (Fb) Band 249. Dla tego
Rusini wymknęli z posłuszeństwa Polakom. Gdy Izasław za-
bity został Wszewołod opanował Kijów oddaliwszy od tronu
Jarosława syna iego, widząc zamieszki w Polsce od hołdu się
wyłamować zaczął w r. 1077. || Odprawił nasz Bolesław podczas — *Odbywa Koronacyą r. 1077.*
Bożego Narodzenia koronować, widząc że Cesarz domową woy-
ną zatrudniony opierać się temu mimo dziedzicznej dumy i
pretensyj ~~opierać~~ nie może. Wag 163 || Należało nakoniec na- — *Wyklęty zabija Sgo Stanisława. Ucieczka i zgon.*
pomnieć Monarchę duchownym, gdyż nie pomogły napomnienia
króla Czeskiego i Swiętochny siostry. Wziął na się ten obowiązek
r. 1078 Stanisław Szczepanowski mąż pełen cnoty. Idąc w Ewange-
lii, przepisanem porządkiem, prosił, napominał i zaklinał Monar-
chę aby poprzestał okrucieństw i zdzierstw i zgorszeń dla swego
i narodu pożytku. Sol 275 Nta 1. Lecz gdy wszystko nic nie-

niepomogło. Biskup Bolesława publicznie wyklął[1078 20)] i kościół
przed nim zamknął,[1079 w] nawet dla położenia tamy gwałtom tyrana
począł czynić zmowy wśród podobno w związku z Szwagrem
jego Xiąż. Czes: Władysławem II mężem Swiętochny Ciało to Msciwp:
Zamoyski Marcina Galla twierdzi p 263 cf Czacki i Lelewel w Lindego
Ossol Kadłubku 625. Oto rozgniewany Bolesław po trzy razy
woysko posyłał aby go porąbało odprawiającego Mszę na Skałce
w Krakowie, lecz to czyli z bojaźni czyli cudem jakim przera-
żone nic temu Sw̃ mężowi nie uczyniło, dopiero sam Bolesław
wpadłszy do kościoła na skałkę, tak go potężnie w głowę przy
ołtarzu ugodził że krwią i mózgiem bliską ścianę zbryzgał
a ośmielone żołnierstwo wyniosło go za kościół na drobne
kawałki rozsiekało i na pole ptastwu rozrzuciło.[F] Natych-
miast piorun w całą Polskę z Watykanu uderzył. Prócz po-
wszechnej klątwy na cały naród, zamknięcia wszystkich kościo-
łów, odjęcia króla od społeczeństwa katolickiego, odsądził go
bezprawnie od korony naród uwolniony od posłuszeństwa Pa-
pież Grzegorz VII i zakazał następców jego Biskupom koro-
nować (DE 295 ergo Sol 281). Próżno Bolesław brał różne
sposoby na utrzymanie się na tronie. Utrzymawszy jeszcze pa-
nowanie przez rok niewidząc się być bezpiecznym uszedł z 12 letnim
synem Mieczysławem z Wisławy Xiężniczki Ruskiey z rodzonym
do Węgier do Władysława, którego ojca i brata na tronie utrzymał
a jego samego przy dziedzictwie utrzymał. Lecz gdy ten zagrożo-
ny klątwą począł go ozięble traktować uszedł ztamtąd gdzie
się podział i jak umarł nie pewno. Jedni utrzymują, że się schro-
nił do Klasztoru jakiegoś w Karyntyi i tam na usługach
dla zmycia swego grzechu życie przepędził; drudzy: że błąkając
się dręczony wyrzutami sumnienia wpadł w szaleństwo i sam
swe dni skrócił; inni nakoniec że na polowaniu od własnych
psów pożarty (cf Sol 287). On pierwszy zniósł zwyczay dawa-
nia urzędów duchownych cudzoziemcom — Co podobno nie mało
mu nieprzyjaciół w Rzymie narobiło. Tak nieszczęśliwie
skończył Bolesław popuściwszy cugli nagannym namiętno-
ściom. Mężny, roztropny, szczery, kochany od woyska szczę-
śliwy w woynach z początku panowania, poźniey mściwy,
gwałtowny i okrutny siebie i naród pogrążył w nieszczęściu.

(F.W 163 do 9)

## Zamieszki Bezkrólewie.

Ucieczka Bolesława podała naród Polski na domowe za- Najazd Rusinów
mieszania a obcym na pożytki. Powstały natychmiast łotrostwa i
rozboie w kraiu. Rusini wypowiedzieli Polakom posłuszeństwo wpa-
dli zaraz pod dowództwem Wasilka X. Przemysławskiego do Kraiów
Polsce należących, opanowali kilka zamków, włoście zaś z mieszkań-
cami ogniem i mieczem spustoszyli z bogatą zdobyczą wrócili się (Fa W 167. u.)
bez kary (Fa

Z drugiey strony Węgrzyny pobudzeni ile się zdaie od kro- Najazd Węgrów
la tutaiszego się i od iego syna Mieczysław i towarzyszów iego do ucieczki weszli
do Polski dobyli Krakowa, ale dla zaszłych w Węgrzech zamieszek
opuścić go byli przymuszeni.

## Władysław Herman Xiążę 1081 – 1102 – 20.

Obiedwie trwogi pobudziły Polaków do proszenia Włady- Lambert biskup
sława Xiążęcia, ażeby przyiął berło królewskie. Wysłał natychmiast wysłany do Grze-
do Papieża w poselstwie Lamberta Biskupa Krakowskiego gorza.
następcy Stanisława S^o^ względem uwolnienia narodu od klą-
twy. Oczyściwszy potym kray z hultaystwa i łotrów domowych Zaslubia Judytę
poiął za radą siostry Świętochny królowey Czeskiey iey pasier- czeszkę Zbignie
bicę za żonę Judytę córkę Wratysława Xiążęcia Czeskiego córkę. Zbi- wa osadza w Klasz
gniewa zaś syna dorywczego wysłał do Saxonii i w Klasztorze torze saskim
osadził. Herman nie przyiął tytułu królewskiego dla czego tru-
dno zgadnąć, iedni sądzą, że z obawy, żeby Bolesław z wygna-
nia nie powrócił, inni że był posłuszny rozkazom Papieża, Tytuł królewski ustaje.
który tego tytułu za karę Polskim Monarchom zabronił (iednak Henryk daje
w Kad. Lib II Ep. 23 przeciwne świadectwo.) Herman wstrzymy- koronę Wratysła
wał zwiąski z Grzegorzem VII (który wyklął Bolesława) i do wowi.
niego słał poselstwa o co Henryk IV rozgniewany dał koronę
Polską Wratysławowi II królowi Czeskiemu szwagrowi Her-
mana. Koronował się Wratysław II w Moguncji 1084 p. Cesarza
a w Pradze 1086 p. Biskupa, lecz do posiadania Polski i Szląska (Fb W 168 y. z.) A (a. b.)
nie przyszedł.

Tym czasem pomnażała się sława wszędzie bratanka Mieczysła-
wa

*Mieczysław bratanek powraca do Polski*

wa bawiącego się w Węgrzech z pięknych przymiotów ciała i duszy. Król bądź przez szacunek młodzieńca i litości nad nim, bądź dla zapobieżenia domowey woyny i mienia go na oku, sprowadził go do Polski a towarzyszom wszystkie wszystkie dobra

*(Fa W 167 x.)*

nieruchome powrócił. Fa || Nie mogąc się król doczekać potomstwa wysłał za radą Biskupa Krakowskiego z niezmiernymi podarunkami do Langwedokii we Francyi, aby Benedyktyni przez przyczynę Sw. Idziego wyprosili u Boga błogosławieństwo dla tego małżeństwa.

*Bolesław Krzywousty urodził się Judyta umiera 1085.*

Stało się zadosyć żądaniom Judyta powiła syna Bolesława nazwanego Krzywousty sama w cztery miesiące umarła. Żałował iey cały naród dla osobliwego przywiązania do Polaków. Tegoż samego roku powstały trwogi na Wołyniu. Jaropełk syn Izasława którego Bolesław śmiały po dwa razy na tron Kijowski odprowadzał po śmierci Oyca, gdy Wszewołod X. Czerniechowski opanował Kijów został X. Włodzimierskim czyli z łaski Bolesława II czyli też w czasie zamieszek orężem ono opanował. Teraz myśląc odzyskać Kijów począł zbierać woysko, lecz zwyciężony od Wszewołoda do Polski uciekł, wsparty posiłkami polskiemi powrócił na X. Włodzimirskie i hołdownikiem się uznał.

Kłótnia z Henryk IV. Brzetysław bierze tytuł Króla Polskiego r 1087.

*Władysław Herman zaślubia po Salomonie wdowę Zofię siostrę Cesarza 1087.*

Po odprawioney żałobie pojął Władysław za żonę drugą Zofię Judytę Sol. siostrę Henryka IV Cesarza a wdowę po Salomonie Węgrzynie. Namówił go do tego Otton później Biskup Bamberski bawiący się w Polsce, trudniąc się uczeniem młodzieży a później Kapelanem u Władysława a dla nauki do rozmaitych poselstw używany Nauczyciel Krzywoustego — Nakoniec za wstawieniem się Judyty Biskup Bamberski. Fc — Przy uroczystości odbyło się wesele Mieczysława bratanka z Eudoxyą córką Izasława a siostrą Swiętopełka Xiążąt Kijowskich Fb Zeyście Mieczysława z tego świata otrutego podobno z poduszczenia Władysława — Wisława matka iego z żalu na pogrzebie syna wpadła w słabość wkrótce umarła, poruszyło silniey iak pierwey Rusinów. Podnieśli bunt a w iednym roku Ra-

*(Fc W 169. c. d.)*

*Mieczysław otruty.*

*(Fb W 167 x)*

ata

cała odpadła pod gnuśnym królem. Z drugiey strony Prusacy
z Pomorzanami z pod posłuszeństwa wyłamać się chcieli, ieszcze
przeszłego roku 1090 napadli na polskie kraie. Wyszedł na nich
Władysław i szczęśliwie kray Pomorski spustoszył szeroko a
na koniec walną bitwę nad rzeką Rzeczą stoczywszy tak ich
pokonał, iż zwyciężeni w uporczywey bitwie nad Rzeczą wielu
wyciąwszy zupełnie odniosł zwycięztwo. Szczególniey Sieciech
do niego się przyłożył (cf Vol 306) zwyciężeni zaprzysięgli Polsce
hołd i poddaństwo. Zamki ieine rozwalał drugie przez Siecie„
cha żołnierzem swoim osadził, nie długo trwała spokoyność
ledwie Władysław z Pomoranii wyszedł, natychmiast pozostali
Starostowie nadzwyczay uciskać zaczęli. Ztąd powstał bunt
pomordowano Starostów owych, tych tylko zostawiwszy przy
życiu, którzy sobie z nimi sprawiedliwie postępowali. Wy„
szedł król w pole 1092. w czasie zimowym, bez względu na zbliża„
iącą się wiosnę i małość ludzi, woysko na dwa oddziały po„
dzielił iednemu sam drugiemu Sieciech dowodził, zniszczył
okolice Prus i Pomorza a gdy powracaiąc do domu stanął obo„
zem koło Drezdeńska, dali mu znać szpiegowie, że nieprzyja„
ciel w ogromney sile, nadciąga z tyłu. Władysław lubo z małą
garsztką swoich stanął iednak nieprzyjacielowi w oczy. Zaczęła
się bitwa uporczywa o trzeciey zrana, aż noc zatrzymała dalszą
popędliwość a ranek dopiero odkrył przy kim zwycięztwo. Po„
lacy stali na mieyscu nieporuszeni, Pomorzanie i Prusacy pod za„
słoną ciemney nocy z placu uciekli zostawiwszy pole trupami
zasłane. Nieścigano nieprzyjaciela dla nadchodzących świąt Wielka„
nocnych albo raczey dla słabości sił, bitwa bowiem pod Drzeniem
podług Vol 308 była wątpliwa, lecz obu stronom smutna dla mnóstwa
ubitych. Król powróciwszy do Gniezna nie przestaiąc na własnem żoł„
nierzu zaciągnął oczże za pieniądze ludzi z Czech i Węgier, na wy„
prawę letnią wyprowadził Władysław woysko w pole, lecz tego roku
nic nie wskórał, bo przy oblężeniu Nakła cały czas strawił niepo„
mytnie, klęski poniesione przy oblężeniu Nakła tatwowierni
nasi Oycowie a za niemi i pierwsi Historycy przypisali cza„
rom Pomorzan, podług ich powieści ziawiały się w nocy mary (+)
które

Pomorzanie wyłamuią się z pod hołdu ztąd Wa. bitwa nad rz. Rzeczą. 1091. poddaią się

Wypędzaią i wyrzynaią rządców 1092.

bił koło Drezdenka wątpliwa. 1092.

Oblężenie Nakła [illegible]. 1092.

(+) Jeżeli cała ta powieść płodem trwożliwey zabobonności lub imaginacyi tedy ziawiska te niczem innem były tylko ogniami błędnemi które się w tych stronach często zdarzaią

(Fa W 171.e)

Pomorzanie do posłuszeństwa zmuszeni

które potykaiąc się z woyskiem mordowały ie na próżno i strzyłf. (Fa) Kozia (Del 311) w mowili w woysku że te nieszczęścia były skutkiem niezachowania p. woysko wielkiego postu, w czasie którego poprzedzaiącey wyprawy odbyte na przyszłe dopiero lato r 1093 zmieniwszy plan woiowania opuścił twierdzę. Włości tylko rabował ciągle przymusił Pomorzanow do poddania się i przysięgę wierności otrzymał. (czy nie to samo co niżey).

Zatargi z Brzetysławem Czes. o daninę Szlązk zniszczony 1093.

Gdy król z Pomorzany walczył, Brzetysław II Czeski wpada do Szlązka (Pelz 75) z przyczyny że mu Polacy iuż dwa lata daniny ze Szlązka podług ugody z Kazmierzem nie zapłacili i ze wszystkim zniszczywszy, że prócz twierdzy Niemczy od miasta Grodczny aż do małego Głogowa ani śladu ludzi i bydła nie zostawił powrócił z łupem do domu. Odwetował potym Władysław krzywdy na Szlązku poczynioney zgromadziwszy ze wszech stron woysko i nakazawszy pospolite ruszenie, wysłał do Morawii Sieciecha (sam nie mógł przewodzić dla słabości zdrowia) rzędcę ziemi Krakowskiey przydawszy mu syna swego Bolesława dziesięcioletniego. Spustoszywszy część Morawii nagrodził szkody dawnieysze, lecz gniewy i naiazdy nie ustały, powtórzonemi naiazdami na Szlązk zmusił Brzetysław Mieczysława do zapłacenia załegtey daniny 1000 grzywien srebra i 60 złota. Przy zawieraniu tey ugody pokazał Mieczysław syna swego Bolesława później Krzywoustym zwanego wujowi iuż wtedy wiele obiecuiącego (Fb) (Wag 171.) Po wyprawie Morawskiey (znowu) [następnie] Pomorzanie się zbuntowali i zamek Międzyrzecki opanowali. Pozwolił Władysław na wyrugowanie nieprzyiaciela małemu Bolesławowi przydawszy mu stróża Sieciecha. Przystąpił Bolesław do oblężenia zamku Międzyrzeca Polakom wydartego a zatrzymawszy woysko, pomimo woli Sieciecha aż do zimy postępił po lodach pod miejsce przymusił Pomorzanów do poddania się (Del. 318). Przywrócony koronie Polskiey Międzyrzec. Bolesław powrócił ze sławą i miłością rycerstwa patrzeć na zamieszania domowe, lecz iuż nie miły zazdrosnemu Sieciechowi.

Sieciech z Bolesł. gł. wodzem Morawy 1094.

(Fb No 171. fg. 172 h.)

Powtórny bunt Pomorzan. zdobywają Międzyrzeczy – Bolesław Krzywousty dzierży skupę 3°.

Sieciech w łaskach u Xcia a w nienawiści u Ludu.

Ten Sieciech będąc woiewodą Krakowskim i wodzem narodowego rycerstwa, przy niezmiernych bogactwach nabył kredytu u Dworu. Tak otrzymawszy przewagę nad słabym królem wypełnił te wszystkie zbrodnie, iakich się dumny a potężny obywatel dopuszczać może.

Dla tey przyczyny wielu do Czech schronić się musiało Brzety-
sław będąc zawsze nieprzyiacielem Polski radził zbiegłym aby
sprawiedliwości może poszukiwali. Przyięli się wszyscy tey rady,
wodza im tylko niedostawało. Udali się do Zbigniewa owego dory-
wczego syna Władysława (cf Vol 321) a przez zakupione osoby wypro-
wadzili go z Klasztoru. Z takim wodzem podstąpili pod Wrocław
mając w posiłkach Czechów i Sasów, wzywając Magnusa rządcy Szląska
aby się z nimi złączył przeciw tyranstwu Sieciecha i ich do miasta przyiął.
Skrzywdzony nie raz od Sieciecha Magnus zezwolił ~~iednak~~ na ich żądanie.
~~Doszła ta wieść wkrótce do Dworu, używał z początku sposobów łagodnych~~
~~i zachęcających ich do przestania tych nieszczęśćów i poddania się pod moc.~~ Tym
Wśród tych zamieszek ~~czasem zdrajca~~ Brzetysław wpadł do Szląska i znaczną część, czego około rzeki
Nissy zniszczywszy zamek Bardo [Byrdo] zburzył a zamek w [illegible] Kamieniec wystawił dla utrzyma-
nia się tym pewniey przy tey nowey zdobyczy (Vol 328) znowu do Pragi po-
wrócił dla zapobieżenia szerzącym się bezprawiom które popełniali Krzy-
żownicy. Nie widząc Władysław prędkiego sposobu dla poskromienia bunto-
zwłaszcza że się za Zbigniewem Krol węgierski i Czesi wzięli w 173.
wników orężem zawarł acz nie chętny ojciec ze Zbigniewem pokóy, uznał
go za syna i część mu Szląska wypuścił nie umiał Zbigniew pozyskać
miłości u oyca obrażonego może też i nie wiele o nię dbał. Zbigniewowi
oddał w rządy część Szląska z Wrocławiem a Bolesławowi zaś, któremu
był dawniey puścił Xięstwo Wrocławskie dał Hrabstwo Głackie. Czescy
pisarze czynią to Hrabstwo hołdowniczym korony Czeskiey. Nie długo
atoli Zbigniew cieszył się danem sobie Xięstwem nie umiał pozyskać
miłosci Oyca czyli też Sieciech umiał ~~więcey~~ nad niedołężnym królem
panować. Porozumiawszy się ten dumny Wojewoda z Panami Szląskiemi
i zebrawszy woysko. Wypędził Władysława Hermana iż — podstąpił pod
Wrocław gdzie mu zaraz bramy otworzono. Zbigniew nie widząc bezpie-
czeństwa w mieście z towarzyszami uciekł do Kruszwicy Magnusa z u-
Wojsława nauczyciela Krzywoustego
rzędu zrzucił a oddał go pod rządy syna ~~[illegible]~~ Bolesława ~~[illegible]~~ Krzywoustego
przełożył nad Szląskiem
przydaiąc mu do pomocy i rady Woystawa. Gdy się Krol we Wrocławiu ba-
wił Zbigniew zbiegły do Kruszwicy nowe woysko z Pomorzanów, Prusaków
(Vol) i Kruszwiczanów sobie utworzył. Władysław podstąpił pod miasto wziął
w oblężenie buntowniczemu synowi wydaie ~~woynę~~ bitwę nad Gopłem gdzie
nieprzyiacielskie wyciął a samego Zbigniewa w niewolę zabranego osadza w Sieciechowie miasto wy-
dał na rabunek. Zniszczył odtąd już nigdy ta starożytna Polski stoli-
podczas poświęcania Katedry Gnieźnieńskiey
ca do dawney swietności nie przyszła [ta] || W roku 1097 na prośby Panów
wypuścił Władysław Zbigniewa na wolność i nawet podzielił na którą
ziemie.

Nekontentowani na ciele Zbigniewa podnoszą domową woynę. Wrocław ~~[illegible]~~ im ~~[illegible]~~ poddaie Magnus. 1095.

(Brzetysław napada na Szląsk — Zbigniewa rządcą Szląska)

(Fb. 175 ki.)

Zbigniew ucieka do Kruszwicy — zbity do więzienia wtrącony. 1096

(ta W 174 i)

"Brzetysław napada Szląsk. (wyżey)"
"Wyprawa Ruska R. 1097
cf W 175 sq – l."

(Zbigniew wypuszczony z więzienia — dostaje część Mazowsze Bolesław resztę r. 1097)

ziemie między dwóch synów. Bolesławowi dostały się ziemia Krako„
wska, Sandomirska i Szląsk; Zbigniewowi zaś Mazowsze z częścią
Sieradzkiey ziemi. Wkrótce potem powstała domowa woyna. Dumny
Sieciech łaskami niedołężnego Hermana zbogacony przez takowy po„
dział Państwa między młodych Królewiczów od rządu odsunięty szu„
kał sposobów do poróżnienia dworu albo podania młodych Króle„
wiczów na pośmiewisko — Rosła wzaiemna między stronami po„
szeptami rozdmuchywana nienawiść. Rozszerzony odgłos, że Czechowie
zbieraią się na Polskę zdradliwie (podobno p Sieciecha) aby mło„
dego Bolesława zbyt porywczego do woyny wpleść był powodem
do zgromadzenia się rycerstwa w Szląsku — gdy się iednak przez szpie„
gów dowiedziano o próżney wieści — Zgromadzeni całą winę tey spra„
wy zwalili na Sieciecha — Utwierdziło ich w mniemaniu to że Woysław

Woyna domowa z przyczyny Sieciecha. Sieciech wygnany. r 1098.

rządca Wrocławski a krewny Sieciecha nie stawił się na tę wyprawę —
Podobne nienawiść naylepiey o tem przekonała. Ta bracia oba zma„
gnałami niecierpiący dumnego faworyta wchodzą w przymierze
na zgubę rzego woysko czy z przekonania czy z podmowy dzieliło nienawiść
ku faworytowi i żądało aby ie prowadził do Hermana dla przymu„
szenia go do wydania Sieciecha — Nayprzód udali się do Wrocławia
i w nieprzytomności Woysława do miasta weszli na swą stronę mieszkań„
ców przeciągnąwszy Woysława z urzędu złożyli — Potem poszli pod Żar„
nowiec w Mazowszu gdzie Król bawił — tu zmusili Oyca że raz nie
raz Sieciecha wygnańcem ogłosił i z nimi się udał dla wygnania go
z kraiu pod Sieciechów zamek faworyta — Ten Król w nocy z trzema
sługącemi uciekł do Sieciecha chcąc go swą osobą ratować — To dało
poznać synom i Magnatom przywiązanie Królewskie ku faworytowi —
Dla bezpieczeństwa postanowili oba Xiążęta przeznaczone sobie prowin„
cye zdobywać (Sol 337) — Rozbiegłszy się poczęli zamki oycowskie
dobywać — Bolesław wziął Kraków, Sandomierz i Sieradz — Zbigniew
ruszył pod Płock, lecz nic nie mogł dokazać uciekł wkrótce do tey o„
statniey twierdzy z wiernymi sobie Dworzany. Herman oba Królewi„
czowie woyska złączywszy wzięli oyca w oblężenie, ale na wdanie się
Marcina Arcy-Biskupa Gniez- stanął pokoy zaprzysiężony — Mo„
cą tego Królowi zamki oddane a Sieciech faworyt Królewski wy„
gnany został; [Fa] udał się na Ruś (mowi Brom) ‖ Pomorzanie nigdy

(Fa W 177 m)

Najazdy Pomorzan

nie cierpiący Polaków usiłowali zawsze wybić się z pod ich wła„

dzy

dzy dla tego kusili się opanować zamek Santok 1097r. aby smiało wypa- *około Santoka 1097r. i 1099.*
dali na włości koronne i tam swoy mieli przytułek. ~~Lecz gdy im~~
~~się nie udało zdobyć raz 1097 gdy Pomorzanie uderzyli na Santok~~
przedtem Władysław wyprawił obu synów z woyskiem, ale ci młodzi Xią-
żęta chciwi chwały albo zazdrośni nawzaiem o małe woyska
nie zgubili i szczęście tylko albo raczey nieprzezorności nie-
przyiaciół przypisać należy, że woyska całe powróciły z wyprawy;
Drugi raz mocą 1099 zdobyć go, nie mogąc, zaczęli naprzeciwko Santoka swóy *Bolesław bije Pomorzan. 1099*
zamek budować. Uwiadomiony o tem Władysław wysłał na nich
z woyskiem swych synów i bez doświadczenia. Zbigniew przy-
bywszy tam wprzody z dosyć licznem woyskiem nic wcale nie
zdziałał. Pośpieszył potym Bolesław. Osmieleni Pomorzanie
poprzednią pomyślnością, sami uderzyli na polskie woyska i
usiłując mocą dobyć Santoka. Przyiął młodzieniec mężnie zapęd
pogański wstrzymawszy nieprzyiaciół i część ich znaczną w polu
wysiekłszy ścigał na ich karkach aż do ich samego zamku. Po-
morzanie widząc się w ostatnim niebezpieczeństwie spaliwszy dzie-
ło swoie sami pod zasłoną nocney ciemnoty ~~ani~~ uciekli. Męstwo
Bolesława sprawiło mu chwałę u samych nieprzyiaciół. Zaczęli go
synem wilczym odtąd nazywać a prześmiewnie Zbigniewa mnichem prze- *(5a) N 178. r.*
zywali iako nic mężnego. Po tem zwycięstwie zaprosił Brzetysław *Bolesław passowany Rycerzem od Brzetysława a potem od Oyca*
Czeski wuy Bolesława na biesiadę do miasta Satec nad Egrem
tu był uroczyście od króla Czeskiego na rycerza pasowany — Kos-
mas twierdzi, że mu Brzetysław darował część pieniędzy które
królowie Polscy zaięwszy od Kazimierza odnowiciela płacili —
a podług naszych oddał mu zamek Kamieniec, który był dawniey *(6) N 178. o*
nad rzeką Nissą w Polsce zbudowany. Tęż samą godność postanowił
go i własny oyciec uroczystym obrzędem zaszczycić zaprosił tedy
Panów Królestwa w tym celu do Płocka. Gdy iuż wszelkie poczy-
niono przygotowania do pasowania Bolesława na rycerza Po- *Gromi Pomorzan powtórnie.*
morzanie korzystaiąc z tego podstąpili powtórnie pod Santok. Bo-
lesław pomimo oyca woli i Panów zebrawszy ile mógł rycerstwa
dążył dniem i nocą ku nieprzyiacielowi a napadłszy ich niespo-
dzianie wielką część wyciął resztę wziął w niewolą i z tryumfem

zaprowa-

(fa) W 178 n.

zaprowadził do Płocka z wielkiém wszystkich uszanowaniem i podziwieniem odbyt porządek przerwany. (fa)

Najeżdżający Rusinów gromi 1101 czy Prusaków? (cf W 178 q)

W następnym roku znowu Rusini wpadli za Wisłę pustosząc włości a zdobycz zabierając już z bogatym plonem powracając do siebie, kiedy młody Bolesław zebranem ile czas pozwolił Rycerstwem dogonił ich na granicach, lecz że był z małą garstką nie śmiał na nich uderzyć wnocy tedy podstąpiwszy pod ich legowisko kazał okropne swoim wypuścić wrzaski zatrwożony nieprzyjaciel nie wiedział co miał czynić Polacy którzy stali z postrachu Rusinów, ci oni siekli nieprzyjaciela drudzy z więzów uwalniali jeńców. Pomnożyło się wojsko Królewicza przez oswobodzenie jeńców. Mało nieprzyjaciół żywem uszło ze znamienitszemi wodzami, cały obóz dostał się w ręce Bolesława a Rusini odtąd byli w spokojności. (fc) NB Wegner Rutheni u Galla mnie Tłomaczy przez Pruthen Prusacy cf 178 q.)

(fc W 178 p. – W 179 q. r.) Herman 1102.

Wkrótce potem zwycięstwie Władysław umarł 5^go^ Czerwca w Płocku żył 59 lat, panował 21. Potomstwo zostawił z pierwszej żony Bolesława zwanego Krzywoustym z przyczyny że mu wrzód na wardze się zrobił i usta mu skrzywił; z drugiej 3 Córki, których imiona poszły w niepamięć. (+) Za jego panowania wmieszeni żydzi w Czechach, gdzie ich Książę Brzetysław (mimo odradzań Biskupa Praskiego Kosmasa) gwałtem chrzcić kazał do Polski się przenosić i gnieździć zaczęli (W 180. t.

Żydzi do Polski przychodzą

(+) Był to dobrotliwy ale książę małych talentów do rządzenia nie lubił zatrudnienia dlatego żona i dzieci ~~wszyst~~ cały rząd sprawowali z czego jak wiele złego wypłynęło w ciągu panowania widzieć można (W 180. s.

(fa)

z Panami i towarzyszami swych zwycięztw, po spełnionym kielichu padł i w kilka minut ducha wyzionął 1194. Nie wiadomo czy paraliżem ruszony, czyli mu też trucizny zadano w miłosnym trunku żył lat 56 a panował koło 17. Zostawił z Heleny Xiężny Bełzkiey dwóch synów Leszka nazwanego białym dla włosów białych i Konrada i córkę Salomeę. Kazimierz wyposażył duchowieństwo zakonne Sulejowskie, Koprzywni-ckie, Płockie a swieckie w Krakowie. Także Klemens III Pa-pież Dziesięcinę na wojnę Saraceńską z Polski odebrał. Tenże Monarcha sprowadził z Rzymu relikwie S^t^ Floryana. (Nol 182.) Pozyskał on chlubne imię sprawiedliwego już to, że nad-użycia dawne poznosił, już to, że w ciągu swego panowania tro-skliwie o ścisłe wymierzanie sprawiedliwości starał się — Dobry, czynny, pobożny w iedney tylko miłości niepowściągliwy zresztą rozsądny i umiarkowany (Nol II. 183). Duchowieństwu sprzy-iał i od niego był wspierany.

Śmierć Kazimierza r. 1194.

Imię sprawiedliwe-go — i przymioty

## Leszek biały z Heleną matką. 1194

Po pogrzebie Kazimierza, natychmiast zebrani tam Se-natorowie, nowego Monarchę obrać przedsięwzięli; starali się o tron Mieczysław Stary X. Wielkopolski i Xiążę Opolski i Ra-ciborski (także Mieczysław młodym zapewne wtedy zwany) (Nol 186) a po długich sporach poszli za radą Pełki, który mocno za sy-nem zmarłego obstawał (Nol) oddali rządy Helenie z Leszkiem białym przydawszy mu za Opiekuna (Fulkana alko) Pełkę Bi-skupa Krakowskiego i Mikołaia Woiewodę Krakowskiego. Mieczysław stary chcąc poprzeć prawo starszeństwa wsparty od Szlą-skich Xiążąt Pomorzyanami, zebrał swe woysko i pod Kra-ków cdzie. Woiewoda Krakowski chcąc dadź odpor naiezdniko-wi sciągnął także rycerstwo. Dali posiłki Katolownicy: X. X. Ha-licki Włodzimierz i Włodzimirski Roman i zagraniczne posiłki.

Leszek obrany p. wpływo Pełki Bisk. i Mikołaja Wojew. Krak.

Mieczysław dobija się tronu Bit. nad Mozgawą r. 1196

Przyszło do bitwy przy rzece Mozgawa nie daleko Jędrzejowa o siedm mil od Krakowa 1196. Trwała ta bitwa zacięta przez dni dwa, pierwszego dnia Wielkopol. z Pomorzanami walczyli przeciw Małopolanom. Mieczysław stary raniony (cf Wag 243) syn iego Bolesław zabity. Ze strony zaś Leszka Roman Xiążę Włodzimirski także raniony. Mikołay iednak zwycięztwo otrzymał. Gdy strona Leszkowa łupy zabierała, tym czasem Xiążęta Szlązcy od Mieczysława do tey woyny pobudzeni ze swoiem woyskiem nadchodzą. Odnowiono bitwę przed wieczorem a po długiey i uporczywey walce Gaworek poimany, a żołnierze iego pod zasłoną nocy z placu bitwy uszli. Szlązacy o zranionym Mieczysławie dowiedziawszy się, do swych dzierżaw wracać przymuszeni byli. Uwiadomiony o tém Mikołay zamyślał poyść za niemi w pogoń i tey szkody pomścić się, ale Fulkon widząc, że Roman Włodzimirski z niedobitkami swemi do domu powraca od tego go odwiódł i do osadzenia Krakowa i innych zamków namówił. Nie długo stanął rozeym (czyli zgoda) (Sol 193.)

FW 243 b, 244 c.

Obostrzenie karności duchowney p. Celestyna III. Piotr Kardynał.

Roku 1197 zbogacone Duchowieństwo licznemi legacyjami oddało się życiu wygodnemu i nieczynnemu, ich przykład znacznie czystość obyczai u ludu skaził. Powszechnie w małżeństwach narzekano na rozpustę i niewierność, gdy Xięża, którzy mieli przyświecać czystością i niewinnością obyczai ludowi, sami dotąd nie chcieli się poddać bezżeństwu, iedni publicznie utrzymywali żony inni potaiemnie, nałożnice i dochody kościelne dla potomstwa rozszarpywali. Dla zaprowadzenia tedy karności w kościele polskim przysłał Celestyn III do Polski Piotra Kardynała Kapuę, który wsparty od Filipa Leszczyńskiego świeżo na Biskupstwo Poznańskie wyniesionego skutecznie dokonał dzieła, naznaczono kary na Xięży żonatych i odsunięto ich od obowiązków a dla pewności małżeństwo nakazano aby śluby tylko w kościele

dawane

dawane były (Sol 193–5). ‖ Śmierć Włodzimierza X.cia Halickiego nową dla Polaków wyprawę zgotowała. Po śmierci Włodzimierza różne Xiążęta Ruskie o to się dziedzictwo ubiegali. Między innymi Roman Włodzimirski i Łucki X. (Sol II 19) iako (brat? synowiec) zmarłego i zasłużony Polakom, gdyż dał posiłki przeciw Mieczysławowi Starymu (nawet w bitwie Mozgawskiey raniony) Bz. łękać się przy tem należało, aby się nie połączył z Mieczysławem, gdyby mu odmówiono to Xięstwo co groził (Sol.) Polacy zaś zamyślali ten kray przyłączyć do korony i na powiaty podzielić, ale obawiaiąc się nowey woyny, postanowili tam Romana osadzić z pewnemi warunkami hołdownictwa. Na ten koniec wysłano z woyskiem Mikołaja Woiewodę Krakowskiego, z którym i Leszek młody pomimo wszelkiego odradzania poiechał. Zaszli mu drogę zbroyni Haliczanie nie chcąc mieć Romana Xiążęciem dla okrucieństwo wygnanego. Uderzył na nich Mikołay i wkrótce pogromił. Zwyciężeni obiecuią bogate dary Leszkowi, aby ich przyłączył do Polski, lecz gdy tego zyskać nie mogli, przyięli Romana i wierność mu zaprzysięgli. Roman też poprzysiągł na hołdownictwo Polsce i że nie będzie Haliczanów uciemiężał. Czego potym nie dotrzymał. Potym Leszek z Woiewodą powrócił do Krakowa. FN 245.c

Po Włodzimierzu osadzony w Haliczu Roman posiłkiem polskim 1198.

## Wiek XIII

### Mieczysław Stary powtórnie Xiążęciem. 1200–201.

Mieczysław nie mogąc po bitwie Mozgawskiey orężem ~~wrócić się na~~ dopiąć tronu udał się przeto do zdrady. Już 1199 zagarnął Kujawy. Nie mogli tey szkody powetować Polacy dla wielkich niezgód między Woiewodami Mikołaiem Krakowskim i Goworkiem Sandomirskim, który okupiwszy się Szlązakom powrócił do kraiu. Z tego korzystaiąc Mieczysław posunął swe zdradzieckie dalej. Wszedł w umowy z Heleną i tyle na niey postrachem i obietnicami wymógł, iż mu dla uniknienia woyny domowey rządów Xięstwa ustąpiła. Kłótnie między Panami.

Mieczysław ~~zabiera~~ zabiera Kujawy Kłótnie Goworka z Mikołajem. Helena odstępuje tronu Mieczysławowi

Panami na dworze iey mogły nie mało działać na umysł niewie-
ści. Niepodobieństwo obrony w przypadku woyny i korzystne Sta-
rego obietnice dokonczyły dzieła. – Zaprzysiągł Mieczysław warunki
podane w Krakowie, których treść była, że odda Kujawy i Le-
szka pominąwszy własne dzieci następcą po sobie uczyni, a sam
dla honoru na tronie chciał przynaymniey życie zakończyć. –

Trzęsienie ziemi

Uwiadomiony o tem Gaworek powrócił z Czech do Polski. Tegóż cza-
su przypadło kilkodniowe trzęsienie ziemi, które wiele w Polsce
poczyniło szkody. Cały rok dopominała się na Mieczysławie He-
lena uiszczenia obietnic /: które Mieczysław przysięgą był stwier-
dził:/ Zbywał on ią zawsze rożnemi zmyślonemi przyczynami.
Nakoniec troskliwa o dzieci Xiężna udała się osobiście z Sando-
mierza do Krakowa, a koniecznie na Mieczysława nalega, lecz ten
bezwstydny Xiążę wręcz iey odpowiedział: Że przysięgi tyle ważą,
ile są sprawiedliwe i nie wymuszone, iż postąpiłby przeciw
~~wszelkim~~ boga i natury prawom, gdyby pominąwszy własną krew (synów) bra-
tanka dziedzicem uczynił, zresztą korzyści prywatne ustąpić po-
winny publicznemu szczęściu narodu, dla tego też i on nie myśli w słabe
ręce Niewiescie i dziecinne powierzać, kiedy są zdolnieysi
nad nim czuwać. Oszukana Helena powróciwszy do Sandomie-
rza wzywa pomocy wszystkich Panów Krakowskich, aby pamię-
tając na zasługi Kazimierza dzieci iego ratowali. Już też po
części Mieczysław był sobie naraził Szlachtę, bo iuż wielu z
własnych dzierżaw był złupił.

Leszek Biały z matką Heleną powtórnie. 1201

Mikołay przywraca Leszka 1201.

Gdy Mieczysław wyjechał do Poznania, Mikołay Woie-
woda Krakowski, zmówiwszy się z innymi Panami opanował Kra-
ków i z zamkami, prócz tylko Bitumia /iak mówi Długosz/.

Wy-

Wypędzony Mieczysław, nie poprzestał myśleć o swoiém na tron powroceniu. Gaworek miał większe wzięcie niż Mikołay Woiewoda u Heleny, ztąd zazdrość i kłótnie na dworze nako[niec] wypędzenie Mikołaja. Czyli się potaiemnie do tego chytry Mieczysław przyłożył (?) (Ad) Rozgniewany Mikołay ucieka do X. Wielkopolskiego przywiązał się do Mieczysława i dopomógł mu do osięgnienia całego Xięztwa.

## Mieczysław po III raz. 1201–3.

Tak stawszy się Mieczysław Panem wszystkiego, oświadczył iawnie Helenie, że żadnych przyrzeczeń nie dotrzyma, gdyż za pomocą Mikołaja nie iey tron pozyskał i nawet odiął iey od X. Sandomirskiego Powiat Wiślicki a iey samą tylko ziemię Sandomirską zostawił. A gdy iuż zamyślał uczynić się królem całey Polski, śmierć go zaskoczyła. Żył lat 70. Pochowany w Kaliszu. Zostawił dwóch synów Władysława nazwanego Laskonogim od nóg długich i Ottona, który w krótce po Oycu umarł. — Wystawił Mieczysław klasztor Leneki, Węgrowiecki, Kościelecki, Lubińskie, Szpital w Poznaniu przy kościele S. Mikołaja, pół Tumu, kościół w Kaliszu S. Pawła, gdzie był pochowany, ale gdy kościół i miasto na inne zostały mieysce przeniesione iego grób został się na gołem powietrzu.

Mieczysław za pomocą wygnanego Mikołaja powraca na tron. Powiat Wiślicki Lelenie zabiera.

FW 246 d

## Władysław Laskonogi (1203–1207)

Po śmierci Mieczysława, wszyscy zwrócili oczy na Leszka Białego, Mikołay tylko Woiewoda z bratym swym Fulkanem Biskupem temu się sprzeciwiał, iuż to że był urażony na Helenę, która go od boku swego oddaliła, iuż że Leszek trzymał przy sobie Gaworka Woiewodę Sandomirskiego. Trwał spór długo nakoniec Mikołay przychylił się do.

Leszek niechcąc oddalić Gaworka traci koronę. Władysław Laskonogi królem.

stronę Leszka; ale pod tym warunkiem, aby Gaworek był wypędzonym. Leszek szanuiąc więcey zasłużonego i wiernego Gaworka, niż godność Xiążęcą odmówił posłom żądanie. Poczciwy Gaworek widząc korzyść Pana swego i szczęście narodu w panowaniu Leszka, sam się dobrowolnie ofiarował na wygnanie, z obowiązany wielkomyślnością Gaworka żadną miarą nie chce odstąpić. Gdy Leszek przy swoiem przedsięwzięciu nie poruszenie stoi, zgromadzeni Panowie wzywaią Władysława Laskonogiego syna Mieczysława zbraniał się z początku Władysław, przyznaiąc korony pierwsze prawo Leszkowi, ale gdy mu Leszek tey godności nie zazdrościł, ziechał do Krakowa a dobremi przymiotami uiął sobie wkrotce obywateli || Skoro się tylko wieść

Roman Halicki: najeżdża Polskę ginie pod Zawichostem r. 1205.

rozeszła, że Mieczysław po trzeci raz tron zasiadł Roman natychmiast ruszył z woyskiem przeciw Polsce, chcąc przez to Leszka popierać. Ale wśród tey wyprawy dowiedział się o śmierci Mieczysława, rozumieiąc, że Leszek teraz tron obeymie, wstrzymał się od nieprzyiacielskich kroków. Gdy atoli Władysław Laskonogi tron obiął, wrócił się i kray srodze zniszczył. Leszek biały na żądanie Krakowian wysłał do niego swoich z ich posłami, aby się od nieprzyiaźni wstrzymał. Czy to poselstwa iaką okolicznością nam nie wiadomą obraziło Romana, czyli też (ib. Wag 247.) nieprzyięcie korony poczytuiąc Leszkowi za słabość, gardził nim iako nie dołężnym i nie tylko hołdu który przyrzekł nie złożył, ale nawet iego własne Xięstwo na-

F. W 247 e.

padać zaczął.[F] (Nal.) (Nastąpiła woyna Ruska, Roman Xiążę Halicki i Włodzimirski nie pamiętaiąc na uczynioną przysięgę niesłychanemi okrucieństwy szlachtę Halicką uciemiężał. A zbogaciwszy się maiątkiem potraconey lub zbiegłey szlachty i podgarnieniem niektórych Xiążąt zmocniwszy się zaczął

i.

i Leszka wtórii naieżdżać. Posyłał do niego Leszek w sposób łagodny, aby tych bezprawi poprzestał. Zuchwały Rusin, nie tylko, się hardo odpowiedział Leszkowi, ale nawet iawnie przeciw Polakom przedsięwziął wyprawę, postąpił pod Lublin i zamek. Wyszedł przeciw niemu zbroyno Leszek z Konradem, przyszło do bitwy pod Zawichostem (r 1205 d 19 czerwca B.). Uderzył na Rusinów mężnie Krzystyn Woiewoda Płocki a po długiey i uporczywey walce zupełnie poraził, Roman w mieczce zabity. Obóz cały w ręce Polakom się dostał. FW 248 h

## Leszek Biały po III raz 1206

*Władysław obraża Duchowieństwo. Mikołay umiera Leszek przywrócony 1206.*

Zwycięztwo pod Zawichostem ziednało Leszkowi wielką sławę i wziętość ~~u Obywateli niż dawniey~~. Wszyscy pragnęli go mieć swoim Monarchą. Władysław lubo poczciwy w mnieyszém był położeniu. Władysław chcąc Duchowieństwo zbytniemi bogactwy zepsute poprawić, zaczął im nadane przez swoich poprzedników dobra odbierać i niektóre środki do usunięcia zgorszenia publicznego wynaydywać, o co ten stan wtedy przemożny i z Rycerskim trzymaiący razem na siebie obraził, a tem samem i do powrotu na tron Leszka dopomógł. I później stąd żwawe kłótnie miał z Duchowieństwem (N IV p 119 sq) zabieraiąc im dobra a po zmarłych i puściznę był (1207–8) wyklęty. (N IV p 123 sq)

Uwaga. Wag. 248 sq mówi, że wprzód nim Leszek tron odzyskał, dalej poślubił Grzemisławę córkę Jarosława Xięcia Ruskiego a nakoniec bitwę pod Zawichostem kładzie, w którey Krzystyn młodych Xiążąt na bok od walki odsunął, iak lepiey ?? Mikołay też przeciwnik Leszka przed wstąpieniem

niem, roku po zwycięztwie Zawichowskim umarł. Złożywszy obywatele
ziazd wysłali posłów do Leszka 1206 mieszkaiącego w Sandomierzu
zaproszeniem na tron, zbraniał się z początku Leszek nie chcąc nad-
wyręzać miłości braterskiey. Poczciwy zaś Władysław dowiedziawszy się
o powszechnym ~~zwyczaiu~~ życzeniu obywatelskim odstąpił dobrowolnie
rządów i do Poznania wyjechał dla uniknienia woyny domowey i hańby
bydź zrzuconym z tronu gdyż to rycerstwo na ziezdzie ustanowiło a Le-
szek nie odrzucał tronu (Sol.) A Leszek Kraków ze wszystkiemi przy-
Podział z Konradem. Swiętopełk starosta Pomoranii
ległosciami odzierżył, działo się to na końcu roku 1206. Uczynił 1207
podział z bratem Konradem na seymie Sandomirskim czego i ziemia-
nie Mazowieccy i Kujawscy żądali dla synków pod małoletnim Xię-
ciem oddał mu Kujawy, Mazowsze, ziemię Dobrzyńską i Chełmińską;
sobie zatrzymał ziemię Krakowską, Sandomirską, Lubelską, Sie-
F. N 249. i
radzką, Łęczycką i Pomorską, którey Starostą uczynił Swiętopełka.
W krótce umarł Fulkon Biskup Krakowski, którego mieysce Wincenty
Sprawy Halickie.
Kadłubek zajął. Wag. Lel 98–100 Małoletnie dzieci niewdzięcznego Ro-
mana (to iest Daniel z braćmi Mścisławem Wasilkiem i Michałem)
i matka ich przed niespokoynymi Bojarami z Halicza uchodzić mu-
sieli. Dał łaskawy Leszek wygnańcom nieszczęśliwym przytułek na
swym dworze. Posłał Daniela do Andrzeja Krola Węgierskiego z
listem „byłeś przyiacielem Oyca iego a zaś o nieprzyiaźni zapomniałem
weźmy się wspólnie i przywróćmy mu koronę. Lecz te zachęcenia były
próżne i Andrzey nie zawsze chciał nie zawsze mogł. Powrócił prawda
Daniel na tron Halicki 1811 ale w krótce był zmuszony buntem
niespokoinych Bojarów uciekać do Polski. Haliczanie ofiarują tron
Kolomán zaślubia Salomeę i zostaie Kr. Halickim. zaprowadza obrządek Łaciński
Kolomanowi drugiemu synowi Andrzeja ten dla tym pomyślniey-
szego skutku w tey sprawie skłonił Leszka że Salomeę córkę ieszcze
w dziecinnym wieku Kolomanowi zaślubia. Ugoda 1213 za pośredni-
ctwem Pakosława Woiewody Sandomirskiego mocą którego Daniel
musiał się X Włodzimirskim kontentować. Haliczanie otrzymali
Kolomana z Salomeą za Krola. Do Polski Przemyśl przyłączony
Pakosław w nagrodę przysługi dostał grod Lubaczewski (Lel Wag 98 u 9)
Daley nie zgadza się z Naruszewiczem. Ale gdy w krótce Kolomana
Rusini, obrażeni że ich do łacińskiego obrządku zmuszano i Bisku-
pa Greckiego z Halicza wygnał wezwali Rusini na pomoc Mścisła-
wa

wa Mścisławowicza, wypędzić gotowali się na drugi rok Leszek wy- Mścisław Mścisławowicz wypędza Węgrów z Halicza 1215.
słał swe woyska do Halicza, Polacy opanowali zamek i miasto a ob-
warowawszy ie potężniey poszli naprzeciw nadchodzącymu nieprzy-
iacielowi. Przyszło do bitwy gdzie Polacy trzymaiąc prawe skrzydło
pobili Rusinów i daleko się za niemi zapędzili. Tymczasem Mści-
sław zniósł zupełnie Węgrów na lewem skrzydle a potym powraca-
iących Polaków wziął. Oblężony Koloman poddać się musiał.
Lecz za usilnem staraniem oyca Andrzeja w rok uwolniony ~~do~~ Ha- ślub czystości z żoną zrobił a Be-
licz ~~[illegible]~~ zaś trzeciemu ~~[illegible]~~ Król Węg. Andrzejowi oddany gdyż Koloman
to nayst[arszy] córkę Mścisława zaślubić miał (+)
Ośmieleni tem Rusini przybrawszy sobie Litwinów czę- Sulisław zwycięża Rusinów [illegible]
stem wpadaniem Polskę niszczyli, wysłał przeciw nim Leszek
Sulisława Kasztelana Sandomirskiego z woyskiem. Ten uderzy-
wszy na Rusinów zupełnie poraził i pięciu Xiążąt złapał które
szy po niedługim czasie wypuszczeni zostali. Odtąd Leszek sa-
mem rozporządzeniem zatrudniał się. Potem na prozbę Senato- Zaślubia Grzymisła-wę
rów Grzymisławę Xiężniczkę Ruską za żonę pojął. To zamęście
podług Dług. i Kromera 1220 r. było a zatem nie córkę ale sio-
strę dał Kolomanowi Sol 226, ale że to była córka Naruszewicz
dowodzi. Ta mu drugiego roku syna Bolesława a potym Wsty-
dliwym nazwanego powiła —

Tym czasem młody Konrad obiął swoią dzielnicę, dosyć Konrad gubi Krystyna przez Czaplę
dobrze za sprawą Krystyna Woiewody Płockiego rządził się za-
czął. Gromił Krystyn często Prusaków i Litwinów dzierżawy
Konrada napadaiących. Gdy iuż poczciwy i wierny Panu Woie-
woda wielką sławę sobie wszędzie ziednał. Dworzanie i urzędni-
cy Konrada zazdroszcząc mu tego wszelkiemi sposobami czer-
nieli go przed Panem i do tego młodego i gnuśnego Xiążęcia przy-
wiedli że cnotliwego Krystyna naprzód ze Dworu wypędził a
w krótce mu oczy wyłupić kazał a potem zabić z dzieci z
Xięstwa wygnać. Wykonał to okrucieństwo Jan Czapla prałat
Płocki Pogaństwo pruskie i Litewskie nazywało go Boskiem
polskim a Polacy wielkim Woiewodą.

Dowiedziawszy się Prusacy o śmierci pogromcy swego Krystyna zaraz Najazdy Prusaków na Mazowsze.

(+) N 251. wyprost.

zaraz napadli Chełmno zburzone a część ziemi znaczną zni-
szczona zapuszczone zagony aż ku Płockowi (do 250 kościołów
parafialnych zniszczyli i do takiey dumy iż od niego szat i koni
domagać się śmiało. — Mazowsze aż do Płocka ogniem i mieczem

Wyprawa wspólna na prusaków.

spustoszyli. Konrad nie mogąc sobie dadź rady przyzwał na pomoc
Rycerzy mieczowych || dla oparcia się tey tłuszczy ustanowił z rady Chry-
styna biskupa Pruziensis (czy Płockiego czy Pruskiego?) r — ustanowił
rycerzy zakonników, dał im włości Szeledzie zamek Dobrzyński wy-
stawił od którego bracią Dobrzyńskiemi nazywani byli, nosili płaszcz
biały miecz i gwiazdy — Gdy iednak nie nayodzielniey opierali się
Pogaństwu sprowadził Rycerzy Niemieckich pospolicie Krzyżakami

Ustanowienie Braci Dobrzyńskich sprowadzenie Krzyżaków

zwanych. Z temi nasi bracia Dobrzyńscy połączyli się iuż r. 1234
zob T VI Dziennika War: na r. 1826 p 1 et 204 gdzie Rozp Voigt wy-
tłomaczona. || Leszka białego i Xiążęcia Szląskiego Henryk brodatego
a Chrystyn biskup krucyatę ogłosił (N IV p 141) (i zebrawszy woyska

EW 252-5.

uderzyli na Prusaków, Chełmińskie i Lubawskie odebrali.[F] ~~W~~
~~W tey wyprawie Jangryt uciekł z placu i był przyczyną do wyięcia
wielu za co na hańbę skazany z urzędu zrzucony~~. Pod czas
wyprawy na Prusaków (r 1219 — 1222) Jangryt z placu uciekł i
przez to był przyczyną wielkiey klęski za co z namowy Odrową-
żów od Leszka na hańbę skazany i od urzędów koronnych

Bunt Gryfów — Henryk brodaty wezwany na tron — zgoda —

odsunięty, ubodło to braci ukaranego z których Marek był
Woiewodą Krakowskim a Andrzey Kanonikiem — uczynili tedy
związek na zrzucenie Leszka białego — Udali się do Henryka bro-
datego wzywaiąc go na tron 1225. Dał się Henryk nakłonić
mimo odrady Jadwigi Sey. Leszek ostrzeżony wezwał na pomoc
brata z Mazowsza zbliżyły się woyska o milę od Krakowa nad rz.
Dłubnią. Poznał Henryk wyższość sił i czczość obietnic dumnego
Woiewody żądał tedy u brata rozmowy w śród rozbitych obozów
zeszli się z sobą. Markowi na prozby Henryka darowana wina (?)

Woyna dwoch Władysławów Laskonogiego i Spluwacza (Odonicza

|| Wszczęła się w krótce woyna domowa w Wielkopolszcze. Władysław Splu-
wacz syn Ottona nie chcąc zostawać pod opieką stryia Władysława
Laskonogiego podniósł przeciw niemu bunt i Kalisz opanował.
Dowiedziawszy się o tem Laskonogi poszedł z woyskiem i Kalisza

dobył

ale Władysław Spluwacz wymknął się i naypierwód do Leszka a po-
tym do Węgier uciekł. Zaręczył sobie na tem wygnaniu (z Heleną W 257) Helingę
siostrę Świętopełka Pomorskiego od tego wsparty (1223 i 24) opanował
zamek Uyście nad Notecią tu obleżony, gdy Laskonogi zaufany
w sile ściągł woyska wyprawia napadnięty i zwyciężony ucieczką
się ratować musiał, po tem zwycięstwie Odonicz Poznań i Kalisz
opanował za wdaniem się Leszka i Henryka Xiążąt tudzież Bisku-
pów pokoy stanął. Świętopełek z łaski dawniey Leszka postano-
wione rządy Pomeranii z obowiązkiem płacenia pewney summy
corocznie uniesiony pomyślnością, a szczególniey wzmocniwszy się
przez wypędzenie Duńczyków (Walderaara II) z Pomeranii (+) za co był nawet du-
kiem od Starszyzny Pomorskiey ogłoszony i przez związek
z Poznańskim Odonicem który był iego zięciem (wypisz Wug.
25'8'Sg3) zięciem Władysława Spluwacza wymagał po Leszku, aby
go uznał Xiążęciem z prawem następstwa dla dzieci iego, nie
chciał Leszek tego uczynić, lecz widząc Świętopełka gotującego
się do buntu, gdyż daniny płacić nie chciał, zwołał Seym do
Gonzawy nie daleko Żnina, dany był pozor tego ziazdu kłótnie
Xiążąt Wielkopolskich prawdziwa zaś przyczyna podeyść Święto-
pełka i poymać bezbronnego nie uszło to oku Pomorczyka ko-
rzystał buntownik z tey okoliczności. Wysłał posłów do Gonzawy
z oświadczeniem że tam wkrótce osobiście przybędzie, a sam po-
taiemnie z woyskiem nadciągnął, aby na bezbronnego i bezpie-
cznego Leszka napadł. Jakoż wpadł do Gonzawy zabiiał kogo na-
padł z kąd powstał rozruch niezmierny. Gdy to usłyszał Leszek
będący na ten czas w łaźni wsiadłszy co żywo na konia uciekać po-
czął, ale dopędzony od Świętopełka (na drodze ku Marcinkowi com) zabitym został † 1227. Ciało
Leszka pochowane w Krakowie panował lat 28. Henryk bro-
daty Xiążę Wrocławski razem z Leszkiem od szpaczy Świętopeł-
kowych napadnięty ledwie poświęceniem się swego sługi
czyli Officera ocalony został. Ten widząc swego Pana rannym
rzucił się na niego i zasłonił go swoim własnem ciałem sam

Świętopełk zabija w Gonzawie Leszka Henryk brodaty zra-niony.

(+) Nadto przez zaślubienie jedynaczki córki Jamsza Xięcia zginął
Sczubow (dalszey pomoranii) wzmocniony zo W. 256

zginął (Peregrin de Weissenburg imię iego) ale od śmiertelnych ran Pana zasłonił, który wpośród zamieszania do Wrocławia w lektyce zaniesiony został.[F]

FW 258. q.)

~~(I p 140.)~~

Duchowieństwo do bezżeństwa zmuszone.

(Brohm.[I p 140] Za iego panowania Duchowieństwo nabyło wielkiey przewagi uwolniło się od władzy Świeckiey przez staranie Arcybiskupa Gnieznińskiego. Za tegoż biskupa staraniem Duchowieństwo polskie do bezżenności zmuszone, za co Arcybiskup Gnieznińskі Legatinati tytuł pozyskał od Papieża (?) czy wszystko prawda?

# Bolesław wstydliwy (1228 – 1279.)

1. Pozostały ~~małoletni~~ Bolesław: ~~[illegible]~~ 6 lat maiący, ni mógł ieszcze ani państwem zarządzać, ani się pomścić śmierci Oyca swego. Uszła tedy zbrodnia Pomorczykowi bezkarnie a nawet nowo wszczęte zatargi, dały mu sposobność utwier-dzenia się przy władzy przywłaszczonej. (+) ~~Dobiiali się o iego~~ Odezwali się z prawem do opieki Konrad Mazowiecki i Henryk Brodaty X: Wrocławski. (+) ~~A gdy ieden drugiemu ustąpić niechciał~~ Po sprzeczkach ~~[illegible]~~ wzięły się obydwie strony do oręża. ~~Henryk~~ Konrad dwa razy (zbity na przód pod Skałą ~~zwyciężony~~, gdzie Przemysława syna utracił, a potem pod wsią Wrocirzszem do Mazowsza uciekać musiał. — Opieki nad Bolesł. V dobijają się Henryk brod. i Konrad Mazow.

Wkrótce potém uwiadomiony przez stronników swoich, że Henryk rozpuścił ~~swe~~ woyska, i bespiecznie w Krakowskim przemieszkiwa, wpadł znienacka z żołnierzami do wsi Spytkowic i niespodzianie poimał Henryka i do Mazowska ~~go~~ zawiózł. gdzie go ~~był~~ ~~Henryk więziony nie mam zgody~~, podług iednych w Płocku podług drugich w Czersku. Sol II № 3 p 234. Dowiedziawszy się Henryk II pobożny, o przypadku Oyca ~~swego Henryka~~, zaczął ~~liczne~~ woysko zbierać, przeciw Konradowi. — Konrad zbity pod Skałą i Wrocirzszem, jednak chwyta Henryka w Spytkowicach.

ale matka iego Jadwiga świątobliwa ~~kobieta~~ pani, chcące zapobiedz rozlewowi krwi, sama do Konrada ~~przy~~ pojechała 1230r: i ~~tyle~~ swemi prośbami ~~zjednała~~ dokazała ~~iż się~~ obie ~~dwie~~ ~~przeciwników do zgody~~ skłoniła ~~strony pogodziły~~ około Ryczywoła. Henryk Brodaty mąż Jadwigi, odstąpiwszy opieki rządów (co przysięgą stwierdził ~~wzmocnił~~, od którey go potém Grzegórz IX uwolnił,) wypuszczonym został, a na wolność a na znak przyiaźni córki Henryka pobożnego ~~Brodatego~~, (Wnuczki ~~[illegible]~~ Jadwigi i Henryka Bro-~~dategomianowicie córkami Henryka ich syna Sol II 236 № 2~~) Konstancya i Gertruda za synów Konradowych Kazimirza i Bolesława, ~~Konstancya i Gertruda~~ w małżeństwo wydane. F Od tego czasu Konrad nie dbaiąc na Grzymisławę, matkę Bolesława ~~syna~~ surowo Pola, kom rozkazywać począł. ~~Ostra była opieka Konrada~~, dochody wszystkie zabrał, nawet jeśli można dać wiarę wieściom czyhał na przywłaszczenie całego Xięstwa i na życie Bolesława — to właśnie było powodem, iż młody Xiąże 1232r: w roku 15 życia podmówiony od wielu — Zgoda Ryczywolska Konrad I raz na tronie.

F W 260 s.

(+) Wdowa Leszka za radą wielu znamienitych panów udała się do Henryka wraz z synem znaiąc z pobożności podając mu go wraz z sobą pod opiekę. ~~Dumny~~ ~~i niespokoyny Konrad Mazowiecki~~ ~~[illegible]~~

panów Krakowskich z matki Grzymisławy chciał
znieść stryjowską opiekę — nie uszło to oka Konrada
przeto zaprosiwszy ich na rozmowę przyjacielską wzglę-
dem spraw państwa, poimał ~~ich~~ naprzód i w zamku Czerskim
~~osadził~~ a potem ~~do~~ w zamku Sieciechowskim, pod
pilną osadził strażą, ~~a~~ ze skarbu Bolesława wszystkie
zabrał dostatki, i zwierzonym jakby troszcząca surowo sobie postępowal dopiero na wstawienie się Władysława
Gnieźnieńskiego cokolwiek z nim łagodniej postępować
sobie zaczął. Lel: Przeto gdy Konrad Prusy ogniem

Bolesław V ucieka do Henryka brod. r 1234.

i mieczem pustoszy, Bolesław Wstydliwy za pomocą
Opata Sieciechowskiego Mikołaja Galla (czy ~~rodem~~ Fran-
cuza?) przesiedziawszy rok w Sieciechowie z więzienia
do Henryka Brodatego uchodzi 1234 r. (+) Bolesław syn
Konrada postrzegłszy Sandomierzanów i Krakowianów
przychylnych Bolesławowi Wstydliwemu zebrawszy
swych żołnierzy bez braku kogo mógł mordował. Tym
czasem Henryk Brodaty pospieszył z wojskiem pomo-
cniczem i Mazurów odpędził. Za podjęte zaś koszta
wojenne zostawił przy sobie do czasu z pozwoleniem
Bolesława Wstydliwego ziemię Krakowską i rządy. Mieszkał
Bolesław dla bespieczeństwa od Mazowsza w zamku, na
skale Pręgińskiej w Powiecie Krakowskim. Konrad

Woyna 2a o Regencyą między Konradem i Henrykiem

po ucieczce Bolesława Wstydliwego ~~(1234 r.)~~ zaniechawszy
Pruskiej woyny domową 1235 rozpoczął, z Małopolanami
i Henrykiem Wrocławskim. Wkroczył do ziemi Krakow-
skiej, a gdy na jego wezwanie niechciano mu się podda-
wać zaczął wszystkie niszczyć kościoły S^go^ Andrzeja
pod zamkiem Krakowskim, który wtedy jeszcze nie był

[Prandocinie W 263]

w grodzony w mury miasta; tudzież w Gdocinie w Szkal-
mierzu i Jędrzejowie wzmocniwszy załogami osadził.
Pierwszy z Książąt Polskich, domy Boskie na ustu-
gę wojenną obrócił. Henryk tylko go z zasadzek szar-
pał, tak straciwszy Konrad wielu swoich, i wiele szko-
dy w Krakowie poczyniwszy, powrócił do Mazowsza

(+) którego Grzegorz IX na wstawienie się Iwona Bis Krakow. zało-
rym razem w Akademii Paryskiej nauki pobierał. (Sol II 247) od
~~wyrzec~~ złożonej Konradowi przysięgi (już r. 1230) uwolnił.)

po którego oddaleniu zatoga w kościele S. Jędrzeja wycierpiawszy wiele poddać się musiała. trwały i dłużej naiazdy. Wdali się obojej strony Panowie między wojnują Xiążęta ~~i pogodzili ich. Troskliwość~~ i wstrzymali rozlew krwi i zniszczenia oręża staraniem S. Jadwigi 1237 r. między zwaśnionemi Xiążętami stanął pokój w Płocku, na mocy ~~tego~~ którego Bolesław miał, doszedłszy do lat męzkich odziedziczyć Xięstwo Oycowskie, a tym czasem miał sobie obrać, kogo mu się podoba za opiekuna. On tedy obrał Henryka Brodatego. – wtedy Konrad skrępowany przysięgą z reszty zamków woyska wyprowadził. W krótce po śmierci Brodatego 1239 (+) Konrad zerwał związki z Bolesławem, i jego państwo naieżdżać począł. Lecz gdy ten w roku 1239 poiął za żonę Konegundę z Kinge Królewnę Węgierską cór (z którą żyjąc do śmierci w czystości nazwany otrzymał ~~iest~~ wstydliwego ~~znowu siedział spokoynie~~. Leł: Kłutnie w które z duchowieństwem ~~wszedł~~ wpadł Konrad, o zabicie Czapli Scholastyka Płockiego zmusiły tego niespokoynego Xiążęcia do przestania na czas niejaki domowej woyny.

S^a Jadwiga przywraca między Piastami zgodę w Płocku 1237

Brodaty +1238. 9 Konrad 3 Woy. o Regencyą rozpoczyna Bolesław V zaślubia Kunegundę F W263 v.

E W264. y. sg Z. ap. wypisz.

Nastąpiły teraz dla Polski ~~potem~~ iuż częstemi wewnętrznemi woynami skołatanej naynieszczęśliwsze czasy. Roku 1240 Tatarowie ogromnem Zastępem do ziemi Sandomierskiey wtargnęli, a spaliwszy zamek Lubelski całą okolicę tameczną aż do Wisły zupełnie spustoszyli, nakoniec po spaleniu ~~...~~ zamku Zawichostkiego z niezmiernym plonem powrócili na Ruś. Wrócili się znowu do Polski podzimą a przeszedłszy Wisłę, Sandomierza i Pokrzywnicy dobyli, gdzie mieszkańców wielką moc kryiących się przed ich napaścią w pień wycięli. Nakoniec posunąwszy się aż do Skalmierza 7 mil od Krakowa, zabrawszy wielką moc zdobyczy, i ludzi różnej płci i wieku, na Ruś powrócili. W tym Włodzimierz woiewoda Krako: zgromadziwszy ludzi poszedł w pogoń za niemi, a wpadłszy na nich

Najazd Tatarów 1240. I Zamek Lubelski i Zawichost zniszczywszy odchodzą

2^o Sandomierz Pokrzywnicę niszczą – bit pod Turskiem

(+) Czy Henryk pobożny objął opiekę nad Boles V jak W 263?

przy wsi Turskło o milę od Połanca nad rzeką Czarna
zwiernaiką wprzestraszonych niemałą rzeź uczynili; ~~a~~
wkrótce atoli Tatarzy postrzegłszy małą garsztkę Polaków, ~~uderzywszy~~
uderzyli i na ich obóz zupełnie rozproszyli. Nieśmieią iednak
scigać Polaków, w przedsięwziętą udali się podróż.
3 Najazd pod Batem i Baydarem. Bit po Chmielnikiem. Bolesł. V ucieka 1241. Kraków zniszczony. W krótce potem ogromnieysze niż wprzódy zebrawszy woy,
ska, wkroczyli do Polski około Sandomierza, i rozdzieliw,
szy je na dwoie, iedna część z swym Hetmanem Bay,
darem poszła na Łęczycką i Kujawską ziemię; Druga
zas z nayvyższym Carem Batem w Sandomirską.
Polacy (~~widząc coraz bardziey posuwaiących się Tatarów~~
~~kray nieznmiernie niszczących~~) zebrawszy się pod wsią
Chmielnikiem, niedaleko Szydłowa uderzyli śmiało na ~~gdzie~~ Tatarów ~~na nay,~~
pierwszym wstępie poraziły, lecz sugaiąc uciekaiących wprowadzeni ~~byli~~
~~Polaków~~ w zasadzkę od ~~inna~~ świeżych zastępów głosem ~~woyska~~ ~~uderzyli~~ i zu,
pełnie pobici zostali. Bolesław dowiedziawszy się o tey klęsce swoich
uszedł z Krakowa do Zamku nazwanego Pieniny nie,
daleko Sądecza. (~~Sol mówi podług Krom że Bolesław~~
a ztąd ~~uciekł~~ do Węgier do teścia, a ztamtąd (gdyż i tu Tata,
rowie rabowali do Morawii gdzie się w iakimsiś kla,
Ta podług innych i te słem na wyspę przy Dalmacyi. sztorze Cystersów ukrywał. Sol II 263. ~~Zdanie podo~~,
~~bne do prawdy (mojem zdaniem)~~ Ucieczka Naczelnika
jeszcze na większe kray nieszczęscie naraziła. Już
nikt nie mógł myśleć skutecznie o obronie. Uciekał
każdy gdzie mógł, Panowie zagranicę do Węgier i
Niemiec a lud biedny w lasy lub niedostępne trzę=
sawiska. Tatarowie tym sposobem wpadli do
Krakowa i zupełnie spalili. Ztamtąd udali się do
Szlązk rabują. Szlązka, pod Raciborzem zniosł ich oddział Mieczysław X: Opolski
wkrótce podstąpili pod Wrocław, lecz znalazłszy mężny odpór
a przytym jakimsiś zjawiskiem zorzą na niebie
przestraszeni Odstąpili. Niektórzy Historycy przypisuią
nagłe odstąpienie Tatarów od Wrocławia, modłom Prze,
ora Dominikańskiego Polaka imieniem Czesława.
Pod Lignicą nad rzeką Nyssą lubo otrzymali zwycię,
stwo

(i Henryk pobożny X. Wrocławski z wielu innemi
poległ, iednak i sami znaczny uszczerbek ponieśli.
Zebrało się tu mnóstwo Chrześcian, gdyż Papież Kru-
cyatę przeciw Tatarom ogłosił. Dowódzcą naczelnym był
Henryk pobożny. Chrześcianie podzielili się w 5 Bitwa pod Legnicą
kolumn odpowiadaiące szykom Tatarskim w 1széy
stali ochotnicy Krzyżacy i byli wzmocnieni oddziałem
górników pracuiących w Górach złotych (Goldberg) i mia-
ła naczelnikiem Margrabię Morawii. 2do byli Polacy
pod Sulisławem bratem Woiewody Krakowskiego. w 3ciey
Xiążąt Raciborskiego i Opolskiego woyska w 4téy
Rycerze zakonu Niemieckiego pod swoim mistrzem
Konradem Marbesem Turyngii w 5téy stał Henryk
ze swoiemi Szlązakami i Naiemnemi półkami, ale
wszyskie Chrześcian ledwo 30000 wynosiły, gdy tym czasem
Tatarskie przechodziły 100000. Pierwsze dwa oddziały
na kupy najezdników tak żywo natarły, iż ci ustępo-
wać musieli, ale zapędziwszy się za niemi zbyt
daleko obskoczeni gradem strzał ~~przywaleni zostali~~ obsypani prawie wszyscy polegli.
Do tego znienacka Rasin w woysku Mongolskim
krzyczeć strasznie na Polaków zaczął Biegaycie Bie-
gaycie co tak walczących przestraszyło, gdyż ten
głos za wychodzący z ziemi poczytali, i za iego
radą uciekać poczęli. Nastąpiły i ostatnie kolumny,
gdy w tem dwie okoliczności szyki Chrześciańskie
mieszać poczęły. Dla przestraszenia nieprzyiacioł wysta-
wili na czele swych hufców chorągiew wielką ze zna-
kiem X, w środku której głowa ludzka w potwornéy
postaci była, z ust téy wychodził dym smrodliwy,
a podług Długo: taką moc maiący iż przytomnych
Chrześcian wodurzenie wprawiał, że się zemdleni wy-
wracali; bądź iak bądź, to pewna, że ta okoliczność
tak mała, wielce woysko iuż i tak na widok licznieyszego

nieprzyiaciele, drugie przestraszyła, w tym też wodzów kilku naczelnych, a między temi Henryk polegli, wtedy poszło wszystko w ucieczkę i przyspieszy, to swą klęskę. Sol. 267–75. Garsztka którą oszczędził miecz nieprzyiacielski, rozniosła wszędzie postrach Imienia Mongolskiego. Złupiwszy większą połowę Szląska, zabrawszy mnóstwo niewolników, udali się przez Morawię (którey Czeski Wencesław przygotował się bronić) spieszno do Węgier gdzie poraziwszy Belę, równie spustoszenie rozniesli aż do Serwii i Bulgaryi. Ztąd dopiero do domu tupy odwieźli! F

FW 266. & sqc.

Konrad (II raz) monarchą. – Bolesław Łysy powraca do Szląska.

Po odeyściu Tatarów ~~Tym czasem~~ Panowie Polscy nie mogąc się dowiedzieć ~~gdzie się~~ Bolesław Wstydliwy ~~podział~~, wezwali na tron Bolesława Łysym zwanego syna Henryka pobożnego. Konrad Mazowiecki tém obrażony, zebrawszy ~~swe~~ woyska, ze swych Mazurów i zaciągnąwszy posiłki od Swiętopełka Pomorskiego, ziemię Sandomierską i Krakowską najechał ~~zagarnął~~. Przybył w krótce Bolesław Łysy, ale widząc że ~~niemogąc stanąć~~ ~~przeciw~~ liczniejszemu woysku na podołał ~~Konrada~~ do Szląska wrócił. ~~Stawszy się~~ ~~Konrad~~ został się tym sposobem Konrad Panem całego K. nadzwyczay lud uciemiężać zaczął, ~~szczególniey~~ fabrykami przy stawianiu zamków i murów około miast, dla zabespieczenia Kraju ~~się~~ na przeciw nawale Mogolskiey. Duchowni będąc od obowiązków publicznych uwolnieni, uważali ~~więc~~ te ciężary koniecznie za krzywdę, wyprawili przeto posłów dla dowiedzenia się o Królu zagranica. Uwiadomiony o tém Konrad, udaiąc iakby o niczem niewiedział, zwołał seym w Skalmierzu, gdzie pochwytawszy przednieyszych Obywateli do Mazowsza odesłał. ale li upatrzywszy sposobność z ~~kaydan~~ więzienia uciekli i natychmiast w Krakowskim i Sandomierskim, ~~zbu~~ do buntu przeciw Mazowieckiemu i pobudzili ~~wszy~~ Obywateli, złączyli się z Klemensem Woiewodą

Cięzkie rządy Konrada 1243 Bolesław powraca Konrad pod Suchodołem poražony.

Krakowskim, który własne od Bolesława Wstydliwego z Węgier wrócił. Tak połączeni Kraków opanowali, przybył też wkrótce Bolesław Wstydliwy z żoną (1243) z największą radością przyjęty. ~~Konradowi dali posiłki, przemy. ... Poznański i Mieczysław II Opolski Xiążę ...~~ przysięgę wierności od poddanych na nowo odebrał. Tem przestraszone załogi Konrada po miastach i zamkach stojące dobrowolnie ich Bolesławowi ustąpiły. Dla poparcia swych urojonych praw Konrad zebrał liczne woysko z Podlasianów, Mazurów, Litwinów z Jadźwingów, napadł Sandomierską ziemię. Zaszedł mu drogę Bolesław ze swemi i Węgrzynami przy wsi Suchodole. Przyszło do bitwy, z której Konrad na głowę porażony z synem Kazimierzem do Mazowsza uciekać musiał dla obrony własnej ziemi na Prusaków, których poskromienie przy zamyślał odnowić wojnę z Bolest. mając dosta. Atoli osłabiony klęską pod Suchodolem nie tecznych sił pobuntował na Bolesława Litwinów i Jadźwingów, którzy znowu do ziemi Lubelskiej wpadłszy środek zniszczyli. 1244. Pospieszył za nimi Konrad. Obywatele Sandomierscy strwożeni wygranym Bolesławie, zrazu ratunku, bojąc się okrucieństwa Konrada dobrowolnie mu się poddali, prócz Prandoty Biskupa Krakowskiego, za co mu Konrad wsie i dwory popalił. Biskup go zato wyklął, co i Arcybiskup potwierdził na synodzie Łęczyckim. Prusacy znowu najechali Mazowsze, z namowy Świętopełka Pomorskiego. Konrad o tem dowiedziawszy się obwarował niektóre zamki w zabranym kraju (na obronę własnej dziedziny) porażeni ich przy Ciechanowie w 1269? Gdy tak rabunkami Litwy i Jadźwingów ziemia Lubelska osłabiona była, napadł na nię Daniel X. Kijowski i Halicki, i przywłaszczył ją sobie, a wzbroieniem miasta, dziedzictwo sobie i następcom zapewnił. (Nr: 1246) Tenże Konrad z namowy Agazyi żony swoiej Ruskiej wszedł po trzeci raz do ziemi Sandomirskiey, z posiłkami Litwy i Jadźwingów. Zastąpił Bolesław stryjowi z Krakowianami i Sandomierzanami w Zaryszewa z Jaroszyna, gdzie Bolesław

Przemysława Poznan. i Mieczysława Opol. = Racibor nie wstydził się zaciągnąć pogan Litw.

Konrad z Litwą i Jadźwingi łupi ... 1244. Lubelskie

wkroczył więc bez oporu do ziemi Krakowskiej, zdobywał zamków i kilka nowych wybudował. Przy jacoś synowca bez litości prześladował i byłby go zupełnie godności pozbawił ale szczęśliwem zdarzeniem ... ...

Daniel Halicki i Kijowski zabiera Lublin.

Konrad 3 raz napada MPol. Bit pod Jaroszynem. Bolesław = uciekał – Kraków się opiera –

+ ~~Bolesław wstydliwy~~

na głowę porażony, ucieczką się tylko ratował. – a Konrad zwycięzca od ~~stąpiwszy~~ [esto] zdobyczy i brańców do Mazowsza odprawiwszy dzicz pogańską do domów przystąpił do Krakowa. – Oparto się miasto. Przeto zaniechawszy szturmu, wystawił Zamki 1mo Nad zbiegiem Wisły i Rudawy. 2do około Tyńca 3tio w Lelowie który oddał ziejciowi Mieczysławowi X. Opolskiemu odiechał do Mazowsza.

Bolesł V powraca – utwierdzony śmiercią Konrada.

Korzystając Bolesław z tey okoliczności zamku przy Tyńcu dobywa, przy Rudawie sam mu się poddaie, a po śmierci Opolczyka i Lelowski do prawego pana powrócił. Zamyślał Konrad ponowić wyprawę na Bolesława, ale złożony ciężką chorobą życia dokonał. 1247 ~~Zostawił trzech synów Bolesława, Kazimierza, i Ziemowita.~~

FW 270.e

F ‖ Po śmierci Konrada spokoyny Bolesław Wstydliwy całkiem zwrócił się do odnowienia woyną spustoszonego Xięstwa, ustanowienia praw i poprawy obyczajów wystąpnych. ‖ [r 1248] Przybył ~~Jakob archidyakon Leodyeński~~ [jako] Legat od Innocentego IV Papieża do Polski, na wyproszenie wsparcia w pieniądzach. [Zwołano synod do Wrocławia] Biskupi ~~tedy~~ uchwalili aby piąta część dochodów Kościelnych z całey Polski przez 3 lata dla Papieża odkładaną była, w tenczas Legat pozwolił Polakom za dziewięć tygodni wielkiego postu pół siodma poście. [Za hojność duchowną] ‖ ~~Wspominają niektórzy Dziejopisowie iż z roku 1252~~ [stwa była powodem] [że] ~~było wynalezienie Soli w Bochni alboraczey odnowienie.~~

Danina dla Innocentego IV 1248 Kanonizacya S. Stanisława 1253.

F ‖ Stanisław Szczepanowski od Innocentego IV Papieża 1253 pomiędzy S: policzonym został.

FW 275 i
Żupy Solne 1251.

‖ (1253 – 1254). Bliskie pokrewieństwo Bolesława z królem Węgierskim i zabranie (+) X Opawskiego przez Czeskiego Ottokara było powodem, iż Polacy wmieszali się do woyny, którą Bela z Czechami (o dziedzictwo Austryi) prowadził – (+) [Trzy przyczyny 1251. z pomocą Rusinami napadł na Czechy] Zniszczone Morawy z Xięstwem Opawskim lud do osadzenia wsi Polskich i Ruskich (zwyczaiem dzikim wieków owych) przeniesiony. Za wdaniem się Papieża pokóy stanął F ~~(r 1254 p 77 X odiechał Opawskie Xięstwo.~~)

FW 275 K
Woyna z Czechami. 1253 – o X Opawskie. –

FW 275. l.

‖ Gdy się X: między sobą kłócą, tym czasem Tatarzy (przeszedłszy Ruś nayprzód do ziemi Lubelskiey [pod dowództwem Nogaja Telebaga] potem do Sandomierskiey wkraczają. Przewodnikami

Nayazd Tatarów. Sandomierz zniszczony Krzepa Woy zdradzony Bolesław V do Węgier 1259.

(+) Bez potomny Mieczysław X ~~zapisał~~ [Opolski] to Xięstwo Król Czes. Wacławowi r 1246 Lubo się temu zapisowi opierał Władysław brat zapisującego i Bolesław V jako ogólny monarcha jednak Ottokar król na mocy testamentu zabrał to Xięstwo i oddał synowi swemu ~~naturalnemu~~, Mikołajowi z tytułem Xięcia!

tey dziczy byli Rusini. Miasto Sandomirz słabo
murowane uległo naieźdnikom, lecz zamek dobrze opa-
trzony w mury i mnóstwo ziemianów zbiegłych mógł
się uratować lecz Starosta zamku Piotr Krzpa, ułudzo-
ny pozornemi Xiążąt Ruskich słowy wyszedł z niemi
do rozmowy, a tam od naczelników dziczy naprzód
zbity, a gdy się na wiarołomstwo uskarżał poczęt zamor-
dowany. Potem Tatarzy uderzywszy na przestraszonych
i bez wodza Polaków zamek dobyli, i wszystkich w
pień wycięli prócz niewiast. z Sol: II 303 № 3. Święto
zamordowanych Polaków od Tatarów przez Alexandra
IV potwierdzone. Bolesław ~~sni~~ niewidząc dla siebie
Prandota biskup do Rakowa a inni gdzie kto mógł
bespie~~cznego~~ czeństwa ~~z wszystkim~~ z żoną do Węgier uciekł. Tatarzy
(Kraków)
niedoświadczywszy żadnego odporu, zniszczywszy całe
Xięstwo z niezmiernym łupem do domu powrócili. ‖
~~Tymże czasie Swarnon X. Ruski na Wołyniu i ziemi~~
Potym klęska spadła na nieszczęśliwą Polskę druga Mendog z Litwinami wpadł
~~Chełmskiey wsparty od Litwinów wszedł~~ do Mazowsza
w 30000 i aż do Łowicza wszystkie okolice spustoszył. — Najazd Mędoga 1260
‖ Po usunięciu się Tatarów powrócił Bolesław z Węgier Posiłkuje Belę przeciw Ottokarowi 2im
a chociaż kray był zniszczony aby dotrzymać dawnej umowy
~~Za powrotem z Węgier~~ dał posiłki Beli przeciw Ottokarowi
w powtórney o Austryą woynie, w którey Ottokar wziął F W 281. 9
i pokoy zawarł który od F
górę. ‖ W roku 1264 korzystaiąc z domowych niezgód Litew- Klęska Jadźwingów 1264.
skich uderzył na Jadźwingów. Po uporczywey bitwie
d. 22 Czerwca w którey ich ... Komadt poległ
prawie wszyscy wyginęli, przemógł ich kray pod swe
panowanie podgarnął. (A Nage 283.) Pozostała reszta połą- F W 283 sq. 5
czyła się z Litwinami. F
~~Łączone Rusinów i zwyciestwa nad niemi~~ { cf Nar. T IV / V p 84 sq.
~~pod Wisłą~~

1265) Swarnon Xiążę Ruski na Wołyniu i ziemi Swarnon najeżdża Sandomierskie Z. (1265. 6)
Chełmskiey wsparty od Litewskiego Woysiłka rozgniewanego ~~mszczący~~
na Bolesława za zgnębienia i wycięcia Jadźwingów, napadł
1265
na Xięstwo Sandomirskie i srodze ie złupił. Szlach-
ta Sandomierska nieczekaiąc póki by się woyska naro-
dowe zebrały, uzbroiwszy wieśniaków, wyszła przeciw
łupieżcom, szczęśliwie ich zgromiła i plon odzyskała. — F pg N T V p 97 / Zumo wita — )
Złey przyczyny (iako też i za zabóystwo Konrada) F nakazano

Bolt. Woj. gromi Go pod Pietą 1266

1266 pospolite ruszenie. Piotr Wojewoda Krakow=
ski naczelnym wodzem wybrany, ściągnione woyska
pod Robczyce udały się w kraie Swarnona. Drugim
obozem stanęli w mieyscu nazwanym Pieta, tu po=
kazał się X: Ruski z posiłkami Litewskiemi i Tatarski=
mi czasztą bitwa. d 18 Czerwca Z początku łuki Tatarskie wielkie
w Polakach uczyniły klęski: lecz gdy rzecz przyszła na szable
i kopie nasi wzięli górę, a X: po próżnych usiłowa=
niach aby swoich wstrzymał za woyskiem i sam uciekać musiał. Poczem
Piotr zniszczywszy kraj nieprzyiacielski nawet wielki z łupami powrócił do Króla młodszego się tym czasem za
pomyślność woyska w Krakowie. F

F.W 284. s)

Kłótnie Króla z Bis. kup. Krak. Pawłem z Przemankowa.

Roku 1272 wybuchnął bunt przeciw Bolesławowi
Wstydliwemu. Było wielu niekontentowanych z rzą=
du Tego, wiżto że w sądownictwie wielu było skrzywdzo=
nych. Nadzwyczayne przywiązanie do polowania, było
istotnym Poddanych ciężarem. Gdy polował musieli
Szlachta Xiążęcych psów i koni stada żywić, dostar=
czać podwód dwór i Tego utrzymywać, te i tym podo=
bne błędy wzniecały w poddanych niechęć. Tych okolicz=
ności użył Paweł z Przemankowa Biskup Krakowski:
~~Królor Bolesławowi od~~ który był strofowany o życie
przecin ~~dla życia nagannego~~ ~~związkom z Litwinami~~
~~był on~~ publicznem. Obwiniano go
lubieżne że zgorszeniem
~~naiezdzającemi Polskę~~ ~~był~~ ~~też z Konradem trzymał~~
że miał związki, Litwy i Jadźwingami z pobudzał ich
~~Jadźwingow na Bolesława nay~~
~~był ten Litwinów~~ do napadów na Oyczyznę. Napomnienia były próżne
~~(1:2)~~ ~~z rozkazu~~ ~~Pudyka p Leszka Czarnego wzięty~~
Zaufany w bogactwa i potęgę familii i przyjaciół szydził z Papieżu,
~~do więzienia~~ ~~do Sieradza~~ ~~Ze zgorszeniem publicznem~~
publiczny. Wresu do tego stopnia się zapomniał iż nie
~~był~~ ~~uwięziony~~ Napominano go ale naprożno gdy na
pozmy na godność która w kościele spiastował,
~~domiał bezwolności~~, uwiózł zakonnicę ze Skały, i tę widom
p Leszka Czarnego
swoim trzymał wtedy ~~Bolesław~~ został uwięziony z rozkazu
Bol. V i w Sieradzu osadzony 1265) Ujął sprawa niegodnym Bisku
~~iż~~. Sol. Arcybiskup Gnieźnieński swoją przewagą
zmusił monarchę nie tylko do uwolnienia go z więzienia ale nawet ~~Jan~~,
a każdego szczególnie ~~nas~~ zadziwi że nawet ~~Arcybiskup Karę~~ naznaczył na monar=
~~godności~~
chę ~~sad~~ (~~Biskupa niegodnego~~ ~~więzienie~~) następującą Karę ~~naznaczyć~~
~~zmiał~~. 1mo Aby Pudyk: 200 grzywien zapłacił. 2do Aby
wieś uwięzionego Biskupa Dzierzna do godności X:
wyniósł. 3tio Aby do ciężkiego więzienia i kaydan wtrą=
cał dwóch Szlachty, którzy Jego rozkaz wypełnili. Sol 312
~~Bolesław wypełnił Karę? czy Biskup był niewinny~~
~~był~~ ~~zgodne badania~~ ? Ledwo obrażony Paweł wyszedł z wię=
zienia, związał się z niechętnymi Pudykowi, pod pozo=
rem że Bolesław bez wiedzy synowi Leszka Czarnego

Paweł podnosi bunt wzywa na tron Władysława Opol.

następcą mianował. Zbuntowani wzywali na tron
Władysława Xięcia Opolskiego, ten przyjął ofiarę, cze-
kali tylko sposobnéy pory do wykonania swych bun-
towniczych zamiarów. Gdy więc Rudolf 1273 do Opa-
wy na zjazd z Królem Czeskim dla ułożenia sporów
o Xięstwo Opawskie, które sobie Czesi zagarnęli oddalił,
oni Opolczyka do Krakowa wprowadzić przedsięwzię-
li. Szczęściem dowiedział się Bolesław V o zamachu
powracaiąc z Opawy, gdzie po sprzeczkach długich
uczynił rozeym, mocą którego sprawa o Xięstwo Opaw-
skie do lat 20 odłożona została, zwyciężył ich około
wsi Boguczin — Puszczaiąc wodze zemście nie dbał że w tym
czasie samym, Litwini roznosili rabunki w ziemi Lu-
belskiéy, (znamowy niegodnego Biskupa jak mniemano)
on zebrawszy woysko wpadł do Szląska i zniszczył oko-
lice Opola i Raciborza. Dopiero Bolesław Kaliski do
zgody nakłonił.[F] ~~B.~~ || Margraf Brandeburski: Jan II
(wydziera Wielkopol: Santok Mestwinowi niechce oddać
Gdańska, ztąd związek nań i woyna zob Nar.
|| W roku 1276 Litwini z Prusakami zniszczyli Mazow-
sze, Kujawy, Łęczyckie i Chełmińskie, i prócz plonu
mnóstwo ludu w niewolę uprowadzili. || Następnię-
go roku zeszedł Bolesław Wstydliwy z tego świata.
Panował przez 52 lat, (rządy jego długie) bardziey były na szczęśliwe niż po-
myślne, na nim zakończyła się linia X: Krakowskich
100 lat trwaiąca. Wybrał on jeszcze za życia swego w r.
1265 następcą Leszka Czarnego Synowca, syna Kazi-
mierza X: Kujawskiego. Za Bolesława Wstydliwego
Szlachta nabyła ~~...~~ wiele nadań ~~...~~ z pustych ziemi, przeszczego wolności
i swobód ~~i przywilejów~~ przez co się znacznie ~~się~~ w moci potęgę pomnożyła,
sposobiąc naród powoli do Rządu Arystokratycznego
a daléy do wielowładnego, który władzę Monarchów
osłabiwszy, sam siebie nakoniec osłabił i zniszczył.[F] —

Zgoda z Czechami o X Opawskie — Bolesław gromi buntow pod Boguciciami X Opolskie nezwy zgoda — Litwa niszczy Lubelską ziemię

FW 290 7.

Najazd Prusaków i Litwy ? 1276 ?

Bolesław V umiera 1279

FW 292 6.

## Leszek Czarny 1280 — 1289 =

~~Nastąpił~~ Po Bolesławie Wstydliwym (nastąpił) Leszek Czarny,
Wkrótce po jego wstąpieniu na tron, Leon Romanowicz
przybrawszy Litwinów i Tatarów wkroczył do Polski,
zniszczył ~~te~~ ziemię Lubels: i Sandomierską, Wygnał przeim

Woy z Leonem Romanowiczem zwycięztwo pod Goślicami 1280.

niemu Leszek woysko na prędce zebrane, pod dowó-
twem Warsza Kasztelana i Piotra Woie: Krakowskieg
z Januszem Woiewodą Sandomirskim, Spotkały się
obiedwie strony przy Wsi Goślico dwie mile od Sando-
mierza, ~~Gdzie~~ nieprzyiaciel na głowę pobity, 8000 na
placu padło mała ~~tylko~~ gasztka niedobitków w uciecze znalazła ocalenie.– O tey pomyslnosci uwiadomiony
Leszek, żeby się zbitemu nieprzyiacielowi zmocnić
nie dał, zebrał woysko liczniejsze, a w 15 dni po za-
sztym pogromie, wszedł na Ruś i one aż do Lwowa
założonego przez tegoż Lwona, spustoszywszy, z niezmier-
nym plonem powrócił. 5000 Rusinów zabito a 4000 w
niewolę uprowadził Sol.^F ‖ Po tey wyprawie nastąpiła

FW 293 a)
Wyprawa na Henryka probusa 1281

inna na Henryka IV X: Wrocławskiego nazwanego
Probus. Ten zaprosiwszy pokrewnego X: Wielkopol-
skiego Przemysława, Henryka Lignickiego i Henryka
Głogowskiego pod pozorem wspólny o interesach Rzeczy-
pospolitey namowy, kazał wszystkich uwięzić, aby ich
przymusił na odstąpienie iakich części z swych. Ktym
urażony Leszek z Małopolanami z Sieradzanami,
Wielkopolanami maiąc w towarzystwie Pomorzan
spustoszył X: Wrocławskie.– Henryk Probus siedząc
w ogrodowym zamku dotąd uwięzionych nie wypuścił
aż półki Przemysław nie ustąpił mu ziemi Wielun-
skiey, a inni nie przyrzekli przez 5 lat dawać 30 Kopyników w każdey potrze-
bie na pomoc. ‖ Rok 1282 znamienity klęskami– Polacy

Ciężki głod.

dla strasznego głodu w Oyczyznie szukaiąc pożywienia
udali się jedni do Węgier, drudzy na Ruś, gdzie zamiast
litości w znaczney liczbie żebrzących pomocy, pierwsi
Kumanom, a drudzy Tatarom zaprzedali.– ‖ ~~Gdy tem~~
~~bawi się w Polszcze, tym czasem~~ Tegoż r. 1282 Xiążę Litewski
Troyden ~~iedem z swiętem brac~~ połączywszy się z Jadźwingów resztkami w 14000 wpadł na Podlasie i
one zagarnął. Potem wkroczył do ziemi Lubelskiey.

Troyden z resztkami Jadźwingów najeżdża Lubelskie 1282
Zwycięstwo przy Niemnie

Poszedł Leszek na ratunek a nie zastawszy tam Pogan
pędził za niemi aż ku rzece Niemen gdzie dopędzi-
wszy zupełnie zniósł. To zwycięstwo cudownie zapomo-
cą

S^{to} Michała Archanioła miało być odniesione z tego powodu Leszek kościół S. Michała wystawił w Lublinie. ‖ Powracając z tey pomyślney wyprawy, zastał w Domu przeciw sobie bunty. Janusz Woie: Krak: Chrystyan Kasztelan Sandomirski oburzywszy na Leszka Obywatelów, o co byli na króla oburzeni, by nie, o swierzenie uwięzienie Biskupa Krakowskie Pawła za związki z Litwą lecz niedobrze dowiedzione wprowadzili na tron Konrada Mazowieckiego. - Oddali mu byli twierdze Chęciny, Wiślicę, Zawichost i inne zamki, ieśni Krakowianie wierni zostali Leszkowi Czarnemu. Szedł nieprzestraszony Leszek na odzyskanie Tronu. Niechciał się spotkać Konrad z Leszkiem i uciekłał do swego X: a Leszek obiąwszy rządy winowaycom wspaniale przewinienia darował.

~~1283 Najazd Litwy znamowny Pawła~~. Mimo klęski nad Niemnem napadli Litwi: znowu znamowny (jak mówiono) Pawła Biskupa (Sol 320) w następnym roku 1283 na Polskę około Sandomierza lecz i teraz byli szczęśliwie zwycięzeni (Br podług Sol wr 1282 p 317; w miejscu zwanem Równe N V p 185). ‖ Po tem zwycięstwie powtórnie wziął do więzienia Pawła Biskupa jako buntownika do Sieradza ale go niedługo wypuścił nie wiadomo dla czego. Ten teraz zmówiwszy się z Warszem Kasztelanem Żegotą ~~Sand~~: Woiewodą Krakowskim, Januszem Woiew. ~~im~~ Krystyn Kaszt. Sandom: podnieśli powtórnie przeciw Leszkowi bunt, i Konrada z woyskiem prowadzili. Niewidząc Leszek dla siebie bespieczeństwa, uszedł do Węgier do Władysława Króla. Zagarnął Konrad całe Xięstwo, jedni tylko Niemcy Mieszczanie Krakowscy schroniwszy się do Zamku mimo kosztownych obietnic poddać go niechcieli ~~Zamku~~. Rozgniewany stałym oporem Mazur miasto spalił. Tym czasem nadciągnął Leszek z Węgrami, przyszło do bitwy przy Wsi Boguciie nie daleko rzeki Raby, gdzie Konrad pobity do Mazowsza uciekać musiał. Leszek znowu rządy obiąwszy winowaycom przepuścił i Mieszczan wiernych hoynie udarował. -

Konrad II wezwany od niespokoynych ale wypędzony

Nowy Litewski na Sandomierskie napad 1283 zwycięstwo pod Równem

Uwięzienie Biskupa

Konrad II powtórnie od buntowników na tron wezwany. Leszek uciekł do Węgier bitwa pod Boguciami 1285.

Wtedy oddał mieszczanom (Niemcom) pod straż uzbroienia miasta, a nawet dla okazania im swego przywiązania włosy ich zwyczaiem zapuścił i suknie ich przywdział. Sol 321.

Najazd Mazowsza 1287.

W roku 1287 powodowany zemstą przeciw Konradowi II zebrał woysko, które nawet krzyżownikami na którą papież pozwolił pomnożył, udaiąc że na Litwę i Prusy idzie ale ie potem nagle obrócił na Mazowsze i to dogadzaiąc zemście książąt Sol 327 sq. ~~(?)~~

Najazd Tatarów 4. r.

Tym czasem Tatarowie z iedney strony pod dowództwem Nagay który iuż był dawniey Polskę krwią oblał; a z drugiey pod dowództwem Tulabuga wpadli do polski, i obszernie kraje niszczyli aż do Krakowa i Sandomierza. Leszek nie ~~mogąc~~ śmiejąc się z niemi spodkać, uszedł z żoną swoią do Węgier. Tatary tym ośmieleni zniszczyli kray cały aż po Sieradz ~~Wrocław~~. Tylko Klasztorom na Łysey gorze i w Sandeczu gdzie S. Kunegunda z dwoma siostrami (wdowa po Bolesławie pobożnym i Denialu Królu Ruskim) mieszkała, na prosby Rusinów przebaczyli. –

~~Kłótnie z Konradem i najazdy Mazowsza.~~

Starców z dziećmi wyciąwszy, niezmierną liczbę ludzi samych ~~a~~ panien 21,000 i inne zdobycze w kray swóy wyprowadzili. Po ich odeyściu głód i powietrze nastało. Lubo Rusini w tych wyprawach po przyiacielsku Tatarom dopomagali, iednak ci barbarzyńcy z niemi postępowali sobie okrutnie. Nawet za świadectwem Długosza i innych przez złość mieli pozatruwać na Rusi źródła, ztąd powstały nadzwyczayne choroby, dotąd niesłychane, ztąd morowe powietrze. Od tey Epoki wyprowadzaią chorobę kołtona Sol 328 nr 4.

Początek choroby kołtona. –

~~Kłótnie z Konradem i najazdy Mazowsza~~

Najazd Mazowsza przez Sieradzanów niepomyślny.

Powróciwszy Leszek z Węgier 1288 nie o podźwignięciu nieszczęśliwey Oyczyzny, ale o zemście myśląc wydał wici na pospolite ruszenie przeciw Konradowi. Oparli się Krakowianie i Sandomierzanie jako świeżemi klęskami osłabieni Sieradzkie Księstwo je przyięli. – Mateusz z Kalenowy herbu Zaręba wypełnił wiernie chęci Króla. Zniszczył szeroko Mazowsze i z zabranym

dobytkiem wesoło powracał – gdy go znienacka
Konrad Łobsko czyuszy uiż na granicy Sieradzkiey
woysko poraził, a samego Woiewodę na placu trupem
położył. Wrok po swym powrocie z Węgier Leszek ży=
cia dokonczył. Pochowany w Krakowie, panował
lat 10. Zszedł bezpotomnie, zostawił braci rodzonych
Łokietka Brzeskiego, Kazimierza Łęczyckiego i Ziemo,
wita Dobrzyńskiego. (~~Leszek~~ przezwisko czarnego od czarnych włosów ~~czar~~=
otrzymał ~~nym nazwany~~). ~~Za iego panowania Henryk Wrocław=~~
~~ski złożył Kapitułę Krakowską.~~) Leszek pozwolił bić
pieniądze Arcy: B: Gnie: Wystawił kościoł S: Michała
w Lublinie r. 1281. ~~Wypadły Sycylijskie nieszpory, to iest~~
~~Sycylijczykowie wszystkich Francuzów w pień wycięli~~
~~o nieszporney godzinie i do Hiszpanii przyłączyli się.~~
~~(zgodnie z Nag... 292. 8 d)~~

Spory z Żoną.

Śmierć Leszka czarnego 1289

# Wallka o tron (Xiążąt Szlązkich z Polskiemi) – Henryk IV i Łokietek – Łokietek z Przemysławem i Wacławem II

~~Zamieszanie~~

Po śmierci Leszka czarnego ~~natychmiast~~ Polska była wystawiona na zniszczenia
~~na~~ domowej wojny ~~[illegible]~~ ~~między krewnemi [illegible]~~; a Naprzód
Małopolanie (Krakowianie Lublinianie Sandomierzanie) złożywszy ziazd w Sandomierzu obrali sobie za Pana Bolesława
Mazowieckiego na Płocku pominąwszy brata jego Konrada
któremu się za panowania Leszka czarnego dwa razy byli
poddali. Sprawcą tego był Bisk: Paweł z Przemyna tak ~~[illegible]~~
naytęższy ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ niewidomy dobrze
~~była że ten Xiąże~~ spokrewniony z Litwą łatwiey mógł granice Państwa z tey strony od napadów zasłonić. wielu Lękali się prócz tego
zemsty Konrada za zniszczenie dzierżaw pod zmarłym Królem.
Tym czasem niespokojny Krakowscy ~~którzy~~ powiększey części
z Niemców ~~byli~~ złożeni przywołali Henryka IV Wrocławskiego także już zniemczałego. a ~~[illegible]~~ Za
~~rzezniey otworzyli mu bramy~~ ~~[illegible]~~ mając
przybyciem Szlązaka, Bolesław ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~dla siebie bezpieczeństwa~~ ~~[illegible]~~ uszedł do Sandomierza a potem
do Mazowsza. Szlachta Małopolska nieuchętnia ~~i to pod~~
~~[illegible] warunkami~~ jego wybór uznała, i to dopiero ~~nie~~
~~że~~ Bolesław żadnem sposobem nie dał się nakłonić dawać ~~Szlachty chcieyrbowi jego~~ swey sprawy orężem ~~do woyny~~. Jedne
pochwały jego umiarkowanie. (Nie dla rozlewania krwi
Polskiey lecz do rządzenia Piastowie zrodzeni. Br). Ale
Sol 335 wystawia go jako bojaźliwego i niedołężnego. –

Ledwo Henryk wyjechał z Krakowa do Wrocławia powstał przeciwko niemu potężny zapaśnik ~~[illegible]~~ Władysław brat
Leszka zmarłego z inney Matki. Upośledziło go wprawdzie przyrodzenie ~~[illegible]~~ na pozór okazałey ~~[illegible]~~ tak że ~~go~~ dalece dla małego wzrostu
mieszczańsko Łokietka ~~[illegible]~~ otrzymał lecz nagrodziło odważnym sercem
~~dzielnem umysłem~~ przytomnością, wszystko i ~~w przygodach~~ stałością
nie ~~[illegible]~~ ~~i Stałością~~. Henryk o tem uwiadomiony wysłał naprzeciw
niemu ~~swe~~ wszystko ~~pod dowództwem Xiążąt i Szlązkich~~ pod
dowództwem Stryja swego Henryka ~~także~~ X. Lignickiego
gdyż sam ciężką złożony chorobą w Wrocławiu pozostać musiał.
Przyszło do rozprawy pod Siewierzem gdzie Łokietek zwiódł
sey ową krwawą bitwę zupełne zwycięztwo otrzymał. W krótce też napadłszy na niektóre hufce Szlązkie około Skały i Świątnicy ~~[illegible]~~ poraził. ~~W tym pogromie zabity Przemy~~
~~[illegible] Głogowski na Wrocławie Sol mówi że [illegible]~~
~~pod Siewierzem p. 337 Bolesław Opolski ranny~~, a reszta
rozproszona. Łokietek poszedł do Krakowa i zrado się od Szlachty Królem

Bolesław na Płocku wybrany przez Szlachtę Henryk IV wezwany przez Krakowian wypędza Bolesł. 1289.

F W. 199 c

Łokietek zwyciężywszy Szlązaków pod Siewierzem Skałą i Świątnicą zdobywa Kraków

Przemysław ~~[illegible]~~ Sprotawskiego i Bolesława Opolskiego

E Przemysław Sprotawski życie a Bolesław wolność stracił

ciły Królem ogłoszony został. Ta pomyślność dla Łokietka nie długo trwała. ~~Wkrótce Szlązacy od mieszczan krakowskich ciiho w nocy do miasta puszczeni~~ Miał jeszcze Henryk potężną partyą w Mieszczach w mieście mieszkaiących ~~od których potem~~ Szlązacy ~~od mieszczan~~ ków pod dowództwem X Legnickiego Henryka ~~Krakowskich cicho~~ w nocy do miasta puszczeni takąż trwogę, i zamieszanie ~~wszczęli~~ sprawili że Łokietek nie widząc o liczbie nieprzyiacioł ~~żadney a postrzegłszy~~ wśród okropney rzezi morderstwa przebrawszy ~~się~~ w habit Franciszkański z Krakowa uszedł w Rozan za mury miasta spuszczony ledwo i przy Sandomierzu się zatrzymał. Krakowianie powtórnie Henrykowi poddać się musieli. Wkrótce potem umarł. Henryk nie przytomny o tym wyprawom w Wrocławiu uczyniwszy dziedzicem swego X Konrada Xięcia Głogowskiego a Krakowskie i Sandomirskie ~~puścił~~ Przemysławowi Wielkopolskiemu zapisał. F Konrad z Wrocławia od Henryka Legnickiego dzięki wypędzony został, ~~ale~~ Przemysław Wielkopolski Kraków z zamkami w swe rządy obiął, pomnożył ieszcze dziedzictwo Przemysława Mestwin X. Pomorski ~~oddaiąc~~ zapisawszy mu Pomeranią za życia ~~ciągu~~ swego jako po bezżenna stworzenia. F Łokietek ~~widząc~~ trzymaiący w swey mocy Sandomierzka ~~że Przemysław osiadł Stolicę Krakowskie~~ Przemy. zażywał wszelkich sposobów ~~od~~ rozgrzanych oba otrzymania od ~~niego~~ Przemysława cessyi dobrowolney ale ~~gdy~~ przedstawienia nie się ~~pod~~ skutkowały ~~Koniec w nim~~ broni uczynić postanowił. Tym czasem gdy z sobą walczyli zaczynali. Gryfina wdowa po Leszku Czarnem pozmyślała różne pisma dane sobie od zmarłego męża przez które iey mniemaną Xięstw Małopolskich donacyą uczynił. Jaki miała powód Gryfina do tey czynności niewiemy. Sol się domyśla że albo od obu pretendentów korony była obrażona albo też nie rzetelnie ię o prawa wdowie dochodziła (domyśla się Sol 341 sq.) To zrobiwszy uczyniła rezygnacyą swoiey darowizny Wacławowi Królowi Czeskiemu swemu siostrzeńcowi ~~swego zięcia synowi~~ Ten mocą te donacyi korzystaiąc z niezgód Polskich.

Wacław wysłał wojsko do Polski pod dowództwem Tobiasza Biskupa Praskiego na objęcie Xięstwa Krakowskiego i Sandomirskiego (oddał Czechom Kraków) Przemysław ~~Kraków~~ uwiedziony zazdrością ku Łokietkowi też gdy Tobiasz temże xiężnia zawodem dobywszy Wiślicy i Oblekoma nad Wisłą chciał dostać Sandomierza tak go potężnie zgromił Łokietek, że tylko z niedobitkami naprzód do Krakowa potem do Pragi z Gryfiną uszedł. Łokietek w tropy idąc za nieprzyiacielem opanował całe Xięstwo prócz Miasta Krakowa ~~nie chcąc słuchać o zgodzie ani zawieszenia broni~~ w którym się Czesi rycerze bronili — Wacław poznawszy ~~podał~~ Łokietkowi ~~ka~~ podał mu warunki zgody ale ich ten nie przyjął.

Łokietek z Krakowa zdradą wypędzony — Henryk IV umiera zapisuje Krakowskie X Przemysławowi Wielkopol.

F Nar p 300 g

F Nar 301 p h.

Zmyślony testament Leszka — Gryfina zapisuje Monarchię Pol. Wacławowi Czesk. 1291.

Przemysław ustępuje Wacławowi Krakowa Łokietek bije Czechów pod Sandomirzem

F Nar p 303 pod i

Gdy się Łokietek w Małey polsce ~~na nowo wypiera~~ z Czechami ugania tym czasem Witenes Xże Litewski wpadł do Kujaw i one pustoszył. — *Najazd Litwinów Łokietek porażony r. 1291*

~~Potem~~ Sprzeżył Łokietek na pomoc swoim zostawiwszy częsć woyska przy Krakowie połączył się z Kazimierzem ~~bratem~~ ~~ale~~ nie mając równey siły od Witenesa pobitym został. — Patrz?? N V p 230 54 — *otrzymał nawet od Krzyżakow posiłki ale stała*

Wacław znowem i dał kolisniey sem woyskiem dał mu bowiem Otto zwany Długim Margrabia Brandeburski wsparcie wpadł ~~do kraj~~ do Polski. Stanąwszy pod Krakowem po długich namysłach azyby pod Sandomierz ~~ić~~ iść ~~tuż~~ gdzie Łokietek siedział udał się w Sieradzkie. Tu miasta dobył ~~bez gdyż~~ ale zamek obronny ~~się poddać się ani nawet~~ mężnie się bronił ~~i w nieczasie~~ ~~Łokietek wyniszczał~~ tymczasem nie mając sił dostatecznych do walney bitwy kryjąc się w lasach ~~Krajó~~ i znacznie nieprzyjaciół przerzył. Tak Wacław stracawszy wiele ludzi ~~stawi~~ napowrót do Czech powrócił zniszczywszy kray którego się królem ~~się~~ mianował. — *Nowa wyprawa Czeska — niszczy Sieradzkie 1292.* — *f W 303 pod r*

Po odeyściu Czechów znów zajął Łokietek (1293) bez wszędzie przewagę mimo usiłowań Przemysława który ponownie przez niemiecką ~~ie~~ wystąpił i byłby zapewne zupełnie dstwo Krakowskie w załog Czeskich ocalił gdyby nowy strasny nieprzyjaciel niebył sił jego osłabiał. ~~Tatarzy byli ni mi itd~~ (Sol 346) wpadli itd. —

(~~Zostawiwszy wdowa Kunegunde wdowa po Bolesławie Wstydliwym pochowana w klasztorze Sandeckim~~). Tatarzy wpadli do Polski i o sam oblegali się Sandomierz. Łokietek wigaiąc łotrów em wiele nie zapłodził i Czechów z Krakowa wypnaniedolnym być ~~nie mógł~~. Tym czasem Witenes wpadł niespodziewanie w czasie Zielonych Swiątek do Łęczycy tam wymordowawszy ludu najwięcey w kościele skupiwszy okolicz z tłumem ieńców powracał do siebie. Dosięgnął go Kazimierz Łęczycki około Sochoczowa z wyrównywaiącą siłą ale Bolesław stawszy się pośrednikiem pokoiu czas pewny spoczynku umówił. Wszakże Litwini niedochowując słowa niespodzianie wpadli na obóz ~~Bolesława~~ Kazimierza. Dał odpór mężny Xże wyciął wielu nieprzyiaciół ale sam poległ. Śmierć wodza pociągnęła za sobą zupełne rozsypkę. Po zabitym Kazimierzu nastąpił Łokietek na dstwo Kujawskie iako brat rodzony. ~~Albowiem już Pomeranię a na Krakowskie Wielkiey pol. ki trzymał już Pomeranię a na Krakowskie Wielkiey polski testamentem Henryka Wrocławskiego i Sandomirskie Xięstwo~~ ~~go był wezwany~~ Łokietek od wszystkich opuszczony gdyż nie miał czem już usługi płacić nie widząc dosyć sił i sposobu do utrzymania się przy tronie udał się do swey dzielnicy zostawiwszy — *Najazd Tatarski na Sandomierskie i Lubelskie ~~i Łęczyckie Mazowsze~~ 1193* — *Najazd Litwinów r 1294 pod wodzą Witenesa na Łęczycę — Kazimierz zdradzony ginie* — *f W. 303 i* — *Łokietek ciągłemi walki ostabiony 1295.*

zostawując tron Przemysławowi. Fol. 347. —

## V. A. Przemysław Król 1295–96. —

*Koronacya Przemysława Poznańskiego 1295*

Tyle i tak znacznemi zniszczony naród klęskami pragnął już mieć jednego Pana któryby dostąpiwszy Korony znakomitszy od swoich i obcych był szanowniejszy zupełniejszej władzy nad całą Rzptą. Nayzdolnieyszy zdał się Przemysław Wielkopolski mąż dzielny waleczny i wielce pomyślny i nad innych współobywateli maiętnieyszy, albowiem prócz Wielkieypolski trzymał już Pomeranią a na Krakowskie i Sandomirskie K. testamentem Henryka Wrocławskiego był wezwany. Żądał on sam Korony a naród większy zysk w ufności że ją zgodnością miał nowią. Zebrało ~~się~~ się Rycerstwo Wielkopolskie do Gniezna starożytney Królów stolicy Przemysława Królem Polskiem uczynić, któregoż ~~o~~ powzięto koronował i namaścił nowego Monarchę z małżonką Ryxą Jakób Swinka Arcybiskup Gnieźnieński w assystencyi Biskupa Krakowskiego, Poznańskiego, Kujawskiego, Wrocławskiego. Stała się ~~Epoka naypierwszliwsza dla Polski~~ d. 26 czerwca w Niedzielę. *E* Rycerstwo Krakowskie na to wszystko zezwoliło. V. B. Pierwszym staraniem ~~było~~ nowego Króla było ułagodzić ~~społeczne~~ umysły innych Xiążąt przez poselstwa którzy ~~będą też dostąpnic~~ ~~przez~~ zadość~~uczynienia~~ a w skreszaiąc ~~zawarte~~ domowe woyny mogliby znowu ledwo spojone członki ciała ~~związkiem Monarchy~~ Rzeczypospolitey podać na rozszarpanie. ~~le gdy mu się przypomniało na pozór udało powiodło~~ ~~Potem~~ Udał się do Pomeranii. Urząd tam Polski wprowadził i Gdańsk obwarował. Powróciwszy z Pomeranii kazał wybrnąć pieniądze maiące ~~na~~ z jedney stronie orła białego z napisami Reddidit ipse suis victricia signa Polonis, a z drugiey ~~strony~~ osobę Królewską ~~na maiestacie~~ z Koroną na głowie i jabłkiem w ręku z napisem Sigilum Premislai Polonorum Regis ~~et~~ et Pomeraniae Ducis

*E dzień ten uważać można za Epokę odrodzenia się Polski*

*Przemysław zabity w Rogoźnie*

Te tak piękne początki panowania przecięta niespodziana ~~w dalszym panowaniu~~ śmierć Przemysława. Przyczyną iey była bezbożna ~~zazdrość~~ Margrabiów Brandeburskich Ottona dłuższego Ottona małego i Jana z Kraju wolitych ~~wyniesienia jego~~. Gdy przepędził wesoło zapusty w Rogoźnie o samym świcie we wstępną Środę nasadzeni od Margrabiów zbroyni ubiegłszy Miasto obskoczyli mieszkanie gdzie Król spoczywał. Dawał im mężny

odpór

VA



Tyla i tak licznemi klęskami Naród ze
wszad nękany zaczął myśleć jakimby
m sposobem zaradzić. Świeccy i ducho
wni panowie przekonali się że tylko po
łączeniem rozerwanych sił w jedną ca
łość złemu zaradzić można. Miłośi
ojczyzny ożywili tę myśl w ich
sercach i postanowili ją bezwzględu
na osobiste widoki do skutku dopro
wadzić. Z licznych książąt rodu Piasta
dwoch szczególniéj zwracało na sie
bie uwagę. Mężny Władysław Ło
kietek i Przemysław Wielkopolski.
Ale Łokietek pochodził z linii najmło
dszéj prócz tego wśród wiedzionéj wojny
mimo chęci naprzykrzył się wielom lubo
nie sam to przez swoich zbrojnych to
warzyszow co zwykle wodzowi przy
(spowzięto ~~[illegible]~~ ku niemu niechęć)
pisano. Przemysław był z linii star
széj mąż dzielny i waleczny i nad in
nych książąt potężniejszy. Posiadał
prócz dziedzicznéj Wielkopolski i odzy
skaną testamentem Mestwina Pomora
nią a wreszcie przez testament Henry
ka IV Wrocławskiego reprezentanta linii naj
starszéj, otrzymał Xtwa Krakowskie i
Sandomierskie, tym sposobem połączył
w osobie swojéj najwięcéj praw do tro
nu. Naród jakby przeczuciem wiedziony
w połączeniu pod berłem jednego
Monarchy spodziewał się ocalenia
przeto gdy Przemysław oświadczył swa
chęć ~~[illegible]~~ duchownym odnowienia
Godności Królewskiej

Godnosci Krolewskiey aby tym sposobem
połozyc koniec domowym woynom
i szarpaninie obcych zewnątrz a chę
tnie się chwycili tey mysli i porozu
miawszy się ze znamienitszymi Pa
nami innych prowincyi postanowili
ią też do skutku doprowadzić. W tym
celu zebrało się ...

VB Łokietek osłabiony poprzedniemi
walkami ~~teraz~~ widząc teraz się opuszczonym
od wszystkich aby nie być przyczyną
próżnego rozlewu krwi udał się do
swey dzielnicy zostawując tron Prze
mysławowi. Sol 317

B Zdaie się atoli że ~~pozniey~~ zachował w ser
~~cu za~~ niechęć ku Biskupom ~~za~~ koro
nowanie Przemysława gdyż ich dobra
nie oszczędzał jak to widzimy odtąd.

VC Kaszubowie prześladowani od kolo
nistów Niemieckich którym xiążęta Szcze
cinscy nie pomni na pochodzenie swo
je Słowianskie więcey sprzyiali ~~tyż~~
~~przybyszom~~ ~~po~~ gdy Mestwin swo
ie dzielnice zapisał ~~przez~~ Przemysła
wowi chętnie mu się poddali a po
jego wczesney smierci równo chętnie
przeszli pod władzę Łokietka. Niemiłe
to było Bogusławowi IV xiu Szcze
cinskiemu czekał tylko pory aby mógł
bliższe powiaty Pomorskie do swey dziel
nicy zagarnąć. Gdy tedy Łokietek po
wyprawie Śląskiey gnuśne życie xiążąt
prowadził i z duchowieństwem ~~ato~~ o
dziesięcina wpadł w spory wpadł do
Pomeranii ~~Spol~~ ...

odpór Przemysław ~~póki jeden wszystkim na wieki~~ ~~[illegible]~~ ~~mógł~~ ~~podołać~~, wreszcie zrąbany ~~nakoniec~~ upadł. Wtedy ~~srodze~~ [illegible] srodze wszystko ~~[illegible]~~ ~~gdy mdleć począł~~ od ~~[illegible]~~ zbóyców dobity został, rozumieli ~~[illegible]~~ ~~że ten [illegible] nie chciał się~~ [illegible] że tym sposobem ubezpieczą się, spornemu [illegible].

dziwny że nakoniec zaszli ten gdy dla ran mdlejąc ciągle z konia spadał

Margrabiowie powodowani byli do tey zbrodni zemstą za zabicie Lutgardy Księżney Meklemburskiey ich krewney ~~przez tego obawiali się jego potęgi~~ (Bohm I p. 168) ~~Czy prawdę mówię przyczyny?~~ — a bardziey jeszcze aby się utrzymał przy ~~[illegible]~~ zdobytych na polszcze —

Zwłoki Królewskie z Rogoźna do Poznania sprowadzone i w grobie przodków złożone żył Przemysław lat 38. panował 7 miesięcy dni 11. Ostatni to był Xiążę z linii Wielkopolskiey idąc od Mieczysława starego zostawił iedną córkę imieniem Ryxa dopiero lat 10 (Sol. mającą ~~wychowanką w Poznaniu~~ Kway p 303 Ch 385 I. 307 m) Łokietek 1296–1300

Władysław

Opłakany stan państwa wymagał prędkiego wyboru Króla i to mogącego orężem władać. Brandeburczykowie i Krzyżacy gotowi byli naiechać kray domowemi roztérkami osłabiony. z tey przyczyny rada Panów zabitego Króla córkę Ryxę chcących wynieść była odrzucona. Z xiążąt Piastowskich ~~[illegible]~~ wątpliwe dał dowody ~~[illegible]~~ swey zdolności dał Łokietek

czego gdyby przy pomyślnym Przemysława panowaniu dłuższy dobie nie mogli. Co raz bardziey za śmierć do brzemny służących powinno że do tey zbrodni nawet Brandeburskich rodowici potaiemnie teraz to jest Nałęcze i Zarębowie Kway 308 za co na hańbę skazani

~~Władysław Łokietek 1296 1300~~

~~Nie była długo Polska bez Króla~~ Panowie ziechawszy się do Poznania ~~Władysława Łokietka~~ ~~Xiążęcia~~ ~~[illegible]~~ ~~Michałowskiey~~ oddali mu sprawiedliwość Królem go ogłosili: społem z Wojewodami i Kasztelanami i Szlachtą Pomorską, iako już przez dobrowolny Mestwina testament z Polską złączoną.

Łokietek obrany Królem.

Był on bratem Leszka Czarnego i następca po nim na Xięstwo Sieradzkie szwagier Przemysława (miał bowiem iego ~~[illegible]~~ stryjeczną siostrę Jadwigę) nakoniec Xże Krakowski i Sandomirski przez wybór tameiszych obywateli. Wybór ten wszystkie prowincye uznały(#) Pierwszą czynnością nowego Monarchy było urządzenie Pomoranii. Wznowił do tey Prowincyi pretensye Leszek wnuk Łokietka (po matce Salomei X. Pomorskiey) i w tem albo po śmierci Przemysława udał się do tey prowincyi lecz nie znalazłszy tam sobie przychylnych sam z innemi obywatelami wyszedł z niej mile z Gdańsku na przeciw Łokietkowi i oddał mu klucze

Urządza Pomorania Gdańska – przełożył nad nią Świętosława

(#) tylko Król Czeski ~~[illegible]~~ w Krakowskim mało ~~[illegible]~~ załogi, mając nie przestawał się tytułować X Krakowskim i Sandomirskim. X Głogowscy Henryk po Salomei X nazywali się dziedzicami Królestwa Polskiego)

na którę od miejsca Łokietek uczyniowszy guber-
natorem tego kraju Wisława wyjechał zbroyą z so-
bą synowca. Nowy Monarcha natychmiast wziął

*Szlązacy sprzyjają Czechom 1297*

się do rozporządzenia krajowego. Przymał niektóre tyl-
ko zamki w krakowskim i Sandomirskim Wacław
Król Czeski byłby wkrótce opanował Łokietek gdyby
Szlązacy przez swe Xięstwa Czeskim załogom posiłków
nie wzbronili. Mścząc się za to Łokietek wpadł do Szląska i części
Xięstwa Wrocławskiego zniszczywszy z plonem powró-
cił. Uniesiony tą pomyślnością Łokietek udał się do
Wielkopolski r. 1298 (+) F.C.

*Bogusław IV X. Szczecinski bije Łokiet.*

wpadł do Pomeranii
Polskiey i znaczną jej część zagarnął, wyszedł przeciwko niemu Łokie-
tek, ale między Bytowem i Rugenwaldem pobity
o pokoy prosić musiał odstąpiwszy Bogusławowi Za-
bory. — N. V. 260 sq.

*Łokietek przez Wielkopolan opuszczony 1300*

Przegrana w Pomeranii bitwa, zdzierstwa szczególniey
w dobrach duchownych popełnione przez wojska Łokietka popełniane
sprawiły to iż Wielkopolanie upatrzywszy porę gdy
Łokietek zjechał do Małopolskiey uczynili zjazd w Gnie-
źnie 1300 gdzie niepamiętaiąc na dawniey
dobrowolnie uczynioną i uroczystą przysięgę stwierdzony wybór ogłosili Wacława Czeskiego

*F. Wag. p. 309 n.*

Królem. ofiaruiąc mu za żonę córkę Przemysława F.

# Wiek XIV

## Wacław Król (1300–1305)

*Wacław koronuje się — zaślubia Ryxę.*

Sprowadzony Wacław do Gniezna i ukoronowany przez Arcyb. Jakóba
poprzem wziął ślub w Poznaniu z Ryxą którą Historycy Czescy Elżbietą zowią
córką zmarłego Króla Pol-
skiego Przemysława. Potem udał się do Małopolski dla
zaięcia miejsc jeszcze przez Łokietka zostających. Łokietek opuszczony od wszystkich
wyczerpawszy wszystkie środki dla oparcia się nieprzyjacielowi
nakoniec † pośrodku tysięcznych niebezpieczeństw ucho-
dzić do Węgier musiał. † Zamieszania w Polsce dały po-
chop nieprzyjaciołom do szukania z niey zysku.
Wisław namocy prawa za żoną swoią [illegible] który opanował ziemię Schlawską i Rugen-
walską

---

*Ta marność wojska tym mocniey dziać się zdała, że w tym roku (1298) nieurodzay i pomorek ne tylko utrapił Polaków zaraz powstały*

(+) Nie uskromiwszy jeszcze nieprzyjaciół był zmuszony Łokietek trzymać ciągle wojsko, na którego utrzymanie nie maiąc zapasów rozłożył je po dobrach panów duchownych — F. — których najęcie zdzierstwa — Biskup Poznański Andrzej obłożył go klątwą 1299 i dopiero po nagrodzeniu krzywd zdiął ją z niego

w alebły i zapuścił się i prawie aż ku Gdańsku skąd go zewnąt Czesi wy-
gnali. || Lew Xże Ruski wyprawił liczne woysko do Xięstwa
Sandomirskiego i spustoszywszy kray szeroko zawczasu wyspaliw-
szy Korczyński zamek z wielkim łupem do siebie powra-
cał. || Litwa także wpadła w Dobrzyńską ziemię przez Pru-
ssy znaczne tam szkody przyniosła. || ~~Wyjechał Wacław do~~
~~Czech~~ tylko w Gostyninie i Płocku zostały ~~....~~ zatwierdzone ~~które miały~~
~~na ...~~ oparty. Czesi pr[illegible] wszystkich ~~Mazowieckich Dobrzyński~~ ~~...~~
zawsze przeszkody opuścić go musiał ~~... ... ... ...~~ || Wacław ustanowił Królestwa
Polskiego Gubernatorów Mikołaja Bogorię Skotnickiego brata
niesprawionego nad Małopolską, nad Wielkopolską i Pomerą
nią Xżęcia Zygmunta z familii Ratzow nad Kujawami Tasza Wiesem-
burga. || do Pragi odjechał. E. N V p 264 sq. Spokojna pod groźnym tryumwiratem. Polska zna-
lazła czas wywarcia pomsty na Rusinach za najazdy i wydar-
cie sobie Lublina. Uchwalona powszechna wyprawa. Leon
X. przybrawszy do pomocy Litwy i Tatarów hord podu-
bnieni wydaną bitwą. Polacy zwycięstwo odnieśli i dzięki
za ucieczkę nieprzyjaciołom. Wzięto go w oblężenie. Dla
mnóstwa wszczęty głód ułatwił naszym zdobycie twierdzy
i odzyskanie miasta od 50 lat wydartego? — N V p 272 sq
Na skargi Polaków ~~...~~ przeciw rządom zostawionym
i Wacław X. Opawskiego i Tasza a na ich
mieysce Xżęcia Szczepana Ratzowicza E Gubernatorem miano-
wał. Poznań wystawił. 1303 || Co gdy się działo Łokietek przesie-
dziawszy w Amadeia Wojewody w Węgrzech krasnę Szalą u niby się pomy-
ślniey zaś do powrotu na tron otworzyła pora. Przed się-
wziął podróż do Rzymu w odzieniu pielgrzyma gdzie ~~...~~ był
wtedy powszechny jubileusz na zaczęcie nowego wieku. Postano-
wił ~~Łokietek~~ przebłagać Boga przy grobie S. S. Apostołów
za popełnione przewinienia a potem ~~aby ...~~ starać się o uzys-
kanie Bonifacego VIII Papieża który był obrażony na Czecha ~~zawsze popierał inte-~~
~~res Łokietka~~. powróciwszy Łokietek z Rzymu, korzy-
stając z woyny którą Wacław Węgrzech sprowadził z Austrya-
kami zebrał ~~...~~ cokolwiek ludzi Węgierskich ~~oddał się ...~~
~~i ...~~ wszedł do Polski ~~wziął niektóre zamki~~. Wziąwszy na-
przód zamek Pełczyska do Biskupa Krakowskiego potem Wi-
ślicę

‡ Jak mu dla interes z Papa powiodł
nie wiemy to atoli pewna
że powróciwszy stąd

Najazdy Polski przez Czechów, Rusi — przez Leona Ruskie-
go — przez Litwę —

E N V 267
Za rządów Łokietka wszystko uznało Królem Czecha tylko

Rząd 3 Gubernatorów
Czechów wyprawa
na Rus. Leone 1302
Lublin odzyskany ??

??

V pg N V 273 Szachowa — ...

Łokietek u Amadeja — w Rzymie
na jubileuszu

że przeciw jego woli na tronie Węgier
syna swego chciał utrzymać ‡
Wacław ~~...~~ dobija się tronu Węgier
Łokietek wraca do Polski 1304

zmiana w umyśle narodu wszyscy poznali jasno szkody z poruczenia Kraju i rządu obcemu. Nie nawidziano Czechów i po stracie poznano cnoty prawego monarchy. Tłumnie zaczęto się garnąć pod chorągwie narodowe szczególnie Łokietek dał dowód swej bezinteresowności przykład.

Wacław V przybiera tytuł króla Pols. umiera 1305.

sticy i Lelowa szczęśliwe wyparł Czechów. i zaczął był ~~Zasada też jak~~ groźny nieprzyjaciołom. Zasada też jak ~~[illegible]~~ Czechów ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ miejsc przesiedzieć Czechów. Wacław III ~~niemógł się dać w pierwszej~~ pomocy zatrudniony ~~[illegible]~~ wojny z Austryakami ~~[illegible]~~ ~~marta~~ niemógł dać skutecznej pomocy swoim. Resztę zdarzenie szczęśliwe dokonczyło. gdy Wacław II umarł 1305 d 21 Czerwca

## Łokietek trzeci raz (1305–33)

Ledwo wieść o śmierci Wacława po kraju rozeszła ~~[illegible]~~ kiedy zaraz usłyszano ~~[illegible]~~ że syn zmarłego Wacław III przybrał tytuł II króla Polskiego lubo mu naród nie dał wyborem korony. Serca Obywateli były za Łokietkiem, lecz trzeba było jeszcze Czechów rugować w różnych zamkach i prowincyach osiadłych. Łokietek nie mając dosyć rycerstwa zebrał Włościaństwo i tem ludem ~~Sandomierskie~~ ~~oswobodził~~ ~~Śmierć niespodziewana Wacława~~ III go pomogła ~~[illegible]~~ ~~Łokietek do Krakowa~~ został powtórnie przez Obywateli

Łokietek wypędza Czechów Wielkopol. poddą się Henrykowi Głogow.

Panem Sieradzkich Sandomirskich Kujawskich Łęczyckich Dobrzyńskich ziemi obwołany. Wielkopolanie zaś poddali się Henrykowi III Głogowskiemu pamiętni na zdzierstwa i ~~[illegible]~~ dawniey sobie wyrządzone. + ~~Króla~~ ~~[illegible]~~ ~~Pomeranii~~ ~~Łokietka~~ ~~[illegible]~~. Król ~~[illegible]~~ ~~Pomeranii~~ w dzierżawę synowcom swoim Przemysławowi i Kazimierzowi ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ a Swencom sprawcom tego poddania ~~[illegible]~~ od rządu oddalił ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Piotr Swenca Kanclerz Pomeranii syn Wojewody Gdańskiego był naczelnikiem pomienioney partyi połączeniu Pomeranii z Polską, partyi po większey części z przybyłych Niemców złożoney. Gdy teraz od wszelkiego wpływu do rządu oddalony został przez Łokietka począł zmowę z Brandeburczykami knować. Uwiadomiony król o jego zamiarach kazał go poimać i do Krakowa przywieść lecz mu wkrótce dał wolność gdy bracia za niego w zakład stanęli, lecz i ci wkrótce znaleźli sposobność do ucieczki i teraz

F N v. p 297 ~~et~~ 303

Pomorania powraca do Korony. Swenców spiski

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wszędzie szczęśliwe ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~Sandomierską~~ i Krakowską ~~[illegible]~~ przy szturmie twierdzy i zamku ~~Debrzyk~~ ~~[illegible]~~ ~~Czechów~~ ~~w Krakowie~~ ~~[illegible]~~ ~~tylko jedyny~~ ~~Krakowski zamek~~ ~~pozostał.~~ ~~Snowie~~

+ Za co mu Łokietek Szląsk spustoszył a w r następnym 1307 Litwani w spół koło ~~[illegible]~~ Kalisza i Stawiszyna przepędzony przez Mazowsze

1º D
i tem ludem szczęśliwie najprzód ~~Księ~~
stwo Sandomierskie odzyskał i wkro
czył do Krakowskiego. Itu wszystko
mu się chętnie poddawać zaczęło ludzi
zbieg szczęśliwych okoliczności tej
pełnie szalę zwycięztwa na jego stro
nę przechylił. Wacław pogodziwszy się r. 1306.
z nieprzyjaciołmi aby nabyć prawo do
korony polskiej zaślubił Wiolę cór
kę Mieczysława Xcieszyńskiego Xię-
ciem zebrawszy liczne wojsko pro-
wadził je do Polski dla poparcia
swoich praw lubo przywłaszczonych
~~gdy~~ ~~w tym~~ nie wiadomo czyjego spo
sobu w Ołomuńcu zamordowany zo
1306 r. ~~23 sierpnia~~
stał przez Potensteyna rodem z Tu
ryngii. Na tę wieść Czechom opadły
ręce a Polakom przybyło serca ta
raz przeto Krakowianie otworzy
li bramy prawemu ~~monarsze~~
zostali powtórnie etc.

V E Zaraz po zabiciu ~~śmierci~~ Wacława III Pomo
rzanie Czechów wygnali i Łokietka
~~do~~ na objęcie rządów wezwali ~~Ten przy~~
~~przyjęciu~~ ~~tymczasem~~ do Gdańska przysięgę wierno
ści odebrał ~~a urzędników~~ a urzędzając
~~straż~~ zamek Gdański powierzył ~~wier~~
~~nemu~~ doświadczonej wierności Bo
guszowi dla straży przeciw Bran
deburczykom i Krzyżakom a prawie
cyę pucką w dzierżawę etc.

r 1308 F

11

Ale wkrótce ~~były~~ mistrz dumny szczęśli-
wego zdobycia Prusaków postanowił
całe Pomorze opanować i rozpo-
cząć to ~~podstępnie~~ dziełko w ten sposób po-
słupny W zamku Gdańskim była razem zało-
ga polska i niemiecka krzyżacka. Mię-
dzy tem czyli przypadkowo czyli też
z podszeptów dowódców krzyżackich
powstawały spory. Aby im temu złemu
zaradzić ~~[illegible]~~ żądał mistrz od Bogusza
aby całkiem z zamku ze swoim ludem
ustąpił. Czego gdy ten uczynić nie
chciał porwał go z innymi dowódca-
mi i wtrącił do wieży a potem żoł-
nierzy bez wodza z zamku wypę-
dził. Wtedy Bogusz dla otrzymania
wolności zgodził się na oddanie całkiem
zamku Krzyżakom podpisał ~~ale~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible] Gdańska miasta i [illegible]~~
cofnął się tedy do miasta Gdańska
Uwieńczona pomyślnym skutkiem ta
pierwsza zdrada ośmieliła Krzyżaków
do nowej i bardziej krwawej. Gdy już
W początkiem Sierpnia ~~na walki~~ od-
prawiał się w Gdańsku ~~wielki~~ walny jarmark
na który gdy się wielkie mnóstwo ludu z oko-
lic wszelkiego rodzaju zgromadziło Krzyża-
cy ~~przyzwoicie~~ wszyscy złotne z ludem
~~ztego~~ mistrz niby w obronie swoich
skrzywdzonych wystąpił z wojskiem. Ze-
łazy zamkowej bramy i wsparci od tej
zgromadzonych na jarmark kilku dni da-
wali mężny odpór ale mieszkańcy
namey w mieście ułatwili Krzyżakom
który wtedy puszczając wodze bar-
barzyńskiej złości nie tylko wojsko
ale nawet 10,000 zgromadzonego ludu
bez względu na ~~wiek~~ i płeć i wiek
Potem mistrz miasto zburzył a resz-
tę ludu ~~pom~~ przeniósł jako osadników

~~VG~~

Jeszcze w r 1303 i ~~1304~~. Leszek Xiąże Kujawski potrzebujące pieniędzy zastawił Krzyżakom ziemię Michałowską za 180 grzywien Toruńskich (N V p 275 sq) w r 1304 dodali mu jeszcze 120 tychże grzywien pod warunkiem gdyby w ciągu 3ch lat ta suma niebyła zapłacona ziemia Michałowska miała pójść zakonowi. Leszek uczynił to nie prawnie gdyż ziemia ta była równie jego jak jego braci Kazimierza i Przemysława własno ścią przez tego uczynił to bez wiedzy ~~Króla~~ Łokiet. który razem był głową książąt Kujawskich i Królem. Widzieli dobrze Krzyżacy że podobne kupno było nie=prawne i niesprawiedliwe atoli gdzie szło o ich korzyść chwytali oni się wszelkich środków nawet najniegodniejszych. Gdy Łokietek z Węgier powrócił książęta ofiarowali dwa razy ~~zwrot~~ owej sumy ale Krzyżacy nie chcieli jej odebrać dając za powód że już termin upłynął. Niemogąc Łokietek poprzeć siłą słusznych praw synowców

Krzyżacy kupią ziemię Michałowską od Leszka r 1317.

a wkrótce 62 grzywien na 20 łanów koło Brodnicy

synowcom [trzymali przeto] ziemię ~~lądy~~ Michałowską ~~była~~
Krzyżacy [ale] przekonani o niesłuszności posia
dania szukali nowych środków uprawnie
nia [dał im je] Nierozsądny i nie gospodarny Leszek
[który] zawsze potrzebował pieniędzy władzieło ołem
Krzyżacy ofiarowali mu znowu ~~dać~~ za
lecyi po rozmaitych tajnie prowadzo
nych umowach wziął od nich w Stle
zawie i Chełmnie znowu 200 grzywien
Deranow Turońskich i z sprzedał im na
wieczne czasy ziemię Michałowską ~~ziemię~~
wyjednać na to zezwo
zał się [jednak] w tym ale nie
lenia od braci. co ponieważ nie nastą
piło cały akt był nieważny i ~~wspa~~
tylko haniebną intrygą zaufanych wspie
moc niesumiennych ministrów. N V 356 by
Dzielny Łokietek [robił co] ~~nie~~ mógł atoli zewsząd
ciśniony nowemi ~~od~~ przeciwnościami
~~niemogł~~ znosił cierpliwie krzywdy aby nie
powiększyć złego W r. 1315 nadzwyczajne śniegi
okropny ~~klęska~~ na polskę ...

L. bez wiedzy i zezwo
lenia braci i króla

42

VF H

mogilskiego. rozpoczęła swoje czynności w Brze
ściu Kujawskim Król do wyjaśnienia spra
wy wyznaczył Filipa Kanclerza koronnego
Zbigniewa Kanclerza Sieradzkiego i Podkan
clerzego koronnego Jana, kanoników Rudzkiego
Kapelana swojego. Krzyżacy przysłali ~~ks~~
Zygfryda z Szapowa xiędza swojego zakonu
który po zagajeniu ~~sądu~~ sprawy nie uznał
sędziów za stosownych nazywając ich za
mocowanymi założył protestacyą do Pa
pieża i odjechał. Nie zważając na to przemoś
Arcybiskup swoje sądy do Inowrocławia i tu
rozstrzygając ~~[illegible]~~ i badając rzecz wszech stronnie zwol
na bo przez cały rok pomimo itd

VF Lignicki który jako szwagier Kr Jana, prze
żonę Małgorzatę cor. Wacł. II napomniał do po
ruszenia i poddania Czechom Piastów ~~swoich brac~~
Szlązkich temuż Janowi pomógł. Poznawszy
chytrość Jana chciał się opierać ale uwikłany zręcznie ~~[illegible]~~
~~gar~~ przez Luxemburczyków po długich i zwanych wy

wymowkach aby wszystkiego nie stracic na
nierad temuz kuzynowi i przyjacielowi
koto złożyć musiał. Odtąd (w 1323) prawie cały Szląsk
itd

V K. Liczne intrygi Krzyżackie przekonały
Łokietka że z nimi ~~przekonaniem~~ wykazaniem i udowodnieniem ~~o~~ spra
wiedliwości do końca nic trafi że ostatecz
nie spor mieczem rozstrzygnąć potrzeba
w tym celu zaczął szukać związków ściś
lejszej z ich nieprzyjaciołmi – Jerzemu
w r 1319 wydał swą córkę Elżbietę itd

V L. Wspolny ~~niebezpieczenstwo~~ interes skłania
ludzi ~~często~~ do związków a często i do przyjaźni
Książęta pomorza Szczecińskiego Warcisław IV
Otton I i syn ostatniego Barnim aby się zasło
nić od gwałtow i grabieży Krzyżackiej zawarli
z naszym Królem przymierze d 18 Czerwca 1325
w Stakle przyrzekając sobie wzajemną pomoc
i obronę (N r 413 sq) wyjąwszy (Króla Węgier) Bernarda książęcia świd
przyjaciół na Szląsku)
Konrada Głogow na Olesnicy i Bolesława Lign na Brzegu który ~~in~~ aby się uwolnić od hołdu
Janowi do którego był

od holdu do którego ~~przez Jana~~ Janowi był ~~zmuszony~~ dawniej
znowu wprzód wzwiązku z Łokietkiem tudzież
Xiąząt Kujawskich i Mazowieckich. —

Ten ostatni warunek jasnem jest dowodem | Porownoj niżej Uwagę
że Łokietek troskliwie starał się rozrodzonych piastów przytulić do łona Ojczyzny
ale nierozsądna duma i zazdrość jego usiłowania zniweczyła) FN Wacław Xiążę Mazowiecki | FN
na Płocku urodzony z Czeszki ciągle był nieprzychylny Łokietkowi i miał związki z Krzyżakami i Czechami. + Umieli korzystać z tego przyjaźne | F. Trojdena
dumni Zakonnicy, Werner de Orsele wielki z namowie Wacława a ter brata Ziemowita do zwierzchu
mistrz zjechał do Brodnicy ~~i~~ w poczatku Stycznia 1326 i ułożono zgodę ku wspolnej obronie nawet ~~przy~~ Polsce. Obrażony
tak niegodną zdradą Ojczyzny wysłał zaraz
wojsko które srodze Mazowsze zniszczyło
a stolicę jego Płock zdobywszy spaliło XV 415-17
idącemu ~~Władysławowi~~ Łokietkowi na Brandeburgow nie dał pomocy ~~zapału~~ ~~a za~~ Li
twini wprzechodzie kraj jego zniszczyli ~~i~~ ~~wszystkie~~ zapalili ~~mu~~ nienawiść jego ku Krol

F

Patrzeli Krzyżacy na te wzajemne ~~uni~~ szczera
się Xiążąt (Piastów) ~~Polskich~~ obojętnie a nawet z pociecha
~~temi zagrożeni~~ (Litwy) ~~od~~ Litwy zachowywali z Polską
gdyż z Niemiec nie mogli się ~~spodziewać~~ pomocy gdzie wtedy
na pozór pokoj) Wrzała ~~wtedy w Niemczech~~.
zaczęta wojna o koronę ces[arską] między Fryderykiem (pięknym) Austryackim a Ludw. IV Bawarskim
Xiążęta Rzeszy Niemieckiej podzieleni na obie
strony nie mogli im ~~tym zakonom~~ pod pozorem religii ~~a uwolnie~~ za pieniądze przy
~~na pomoc~~ prowadzić (ciężkich) ~~takowych~~ Krzyżowników
na pomoc. Nawet Jan Czeski ~~szczery~~
~~(zawsze)~~ ~~ich~~ szczery przyjaciel gdzie można
było co zyskać uwiedziony obietnicami
~~Ludwika IV~~ Bawarczyka pomagał mu
gorliwie i najwięcej ~~przyczynił się do~~
~~ustalenia go na tronie przez~~ zwycięstwo pod
Muldorf. Ale szczęście zmieniło ~~jego~~ intere
sem spojona tych xiążąt przyjaźń. Ustalony
na tronie Ludwik IV nie myślał o wdzięcz
ności ale o własnych zyskach. Własne ~~tero~~
Koło tych czasów

około tych czasow wygasła ~~familia~~ linia Margrabiow Brandeburskich pochodzących od Alberta Nie dzwiedzia na Waldemarze +1319 i Henryku +1320 ~~sła wnych~~ pamiętna w naszey historyi licznemi krzywdami Jan za usługi żądał od ~~Lud~~ tego ~~Krajów~~ margrabstwa dla siebie ale ~~ten na mocy prawa~~ cesarz dał je synowi swo jemu 8 lat liczącemu w lenności czem obra żony Jan zerwał z nim dawną przyjazń Już dawno Papież Jan XXII ~~we~~ dla rozmi tych przyczyn był nie przyjazny ~~Lud~~ Niemieckiemu ~~sła~~ obrażonych wskowi teraz widząc wielu ~~Ks~~ na niego ~~wezwał~~ rzucił na niego klątwę i wezwał Jana jako kr czech i naszego Łokietka aby dumnego ~~ces~~ przywłaszczy ciela korony ces. przeciw woli Stolicy swię tey bronią ~~uk~~ poskromili polecił nawet ~~Krzyżakom~~ + Krzyżakom aby woyskom Pol i Litewskim idącym na tę wyprawę przez swoy kray prze chodu nie bronili.

+ którzy nieb z pol ska ~~pokoy~~ zawieszenie broni od 1324 do 1326. a z Gedy minem od r 1323 do ....

Jan liczbę dla wojny z Austryakami ~~nie pozwoli~~ ~~za radą papieża~~ odłożył zemstę na czas dalszy ile Łokietek postanowił korzystać z tego wezwania aby odebrać niektóre miasta i powiaty itd

NB Uwaga Sądzę że należy w następujący sposób poprawić

Gdy Łokietek zgromadził liczne i znaczne wojsko na wojnę przeciw Brandeburgii Krzyżacy nie mogąc sprowadzić z Niemiec posiłków przyczaili się i mając pokój czasowy z Litwą od 1323 aż po 1324 do 26 ule[?] gając niby poleceniu Pap sędziów spokojnie przypatrując się co się dziać będzie lub gdy się posiłki Lit i Węg oddaliły obrawszy ~~pod~~ zmyśl... z Wacławem Mazowieckim zawarli ugodę z ... swego kraju zaś w 1326 i społem przeciw Pol działać za częli sic Br p. cała ta rzecz da się pogodzić jeżeli wojna była 1325. albo ugoda ~~w Kor~~ póź niej nie w Styczniu

ki i teraz potajemnie ~~zmało~~ pobudzają Margrabiów Brande-
burskich do opanowania Gdańska / Kro / Nie mógł
się na Króla koronować Łokietek, ozdoby Królewskie były
w Henryka Arcybiskupa Gnieźnieńskiego. Wszystkiem ~~nie~~ tylko że mute-
zał do tamtey Prowincyi ale podówczas nie było w kraju
przesiaduiąc w Klemensa VI Papieża w Awenionie.
Rok następuiący odkrył nieprzyjaciela dla Łokietka i
zdradę w Pomeranii daiąc okazyą do woyny potem z
Krzyżakami i Brandeburczykami a zamieszania w Rze-
czy Wielkopolskiey. Piotr Szwenca Kanclerz Pomorski
syn Wdy Gdańskiego urażonym na Łokietka że mu
nieoddał straży nad Gdańskiem zbuntował się i weszli
w związek z Margrabiami Brandeburskiemi Janem i
Waldemarem obiecując im pomagać do zdobycia Gdańska i pomorza pod pewne
~~wpadło~~ Brandeburczycy do Pomeranii pod- wwarunkami niebawem
stąpili pod Gdańsk. Obywatele miasta powiększey czę-
ści Niemcy otworzyli swym współziomkom bramy, tyl-
ko zamku załoga Polska mężnie obroniła. Gubernator
Bogusz obawiaiąc się tey rzeczy komu innemu powierzyć
przebrany sam wyszedł z twierdzy i osobiście Łokietko-
wi przełożył rzecz. ~~Kr.~~ Chciał Łokietek naprzeciw bun-
townikom woysko zbierać ale dla prędszey odsieczy namówiony od Bogusza
wezwał pomocy Krzyżaków. Sam Bogusz zjechał do
Mistrza Siegfrieda, ułożył się o warunki pod jakiemi miała być dana pomoc ile
~~pod pewnemi warunkami dał pomoc~~
~~Krzyżacy przyszli pomogli Polakom do wypędzenia Brandeb.~~
z Pomeranii F.J. ~~...~~
~~ab ... teraz Chytry ... Mistrz Krzyżacki z zupełnego zgnębienia Prusaków Po~~
~~postanowił Pomorze opanować~~ + przymusił garnizon Polski
~~wypędzeniu Brandeburczyków~~
bez względu ~~do opuszczenia Gdańskiego zamku i samego~~ a samych ~~mieszkańców~~
~~nazelników do podpisania sobie jakie podyktował warunki~~
~~gwałtownie wypędził ... potem wyciąwszy podczas~~
w Gdańsku ~~jarmarku 10000 ludzi bez braku płci wieku i miasto~~
~~to zniszczył~~ aresztował i przeniósł jako posadników na inne mieysce
przy Motławie gdzie teraz Gdańsk stoi. ‡ Łokietek maiąc kray
osłabiony chciał te kłótnie dobrym sposobem ukończyć.
Zaprosił Mistrza w tym celu do Krajowic niedaleko Ka-
dziejowa

Jan i Waldemar Margr. Brandeburscy na-
padają na Pomora-
nią biorą Gdańsk
1307

Krzyżacy dają po-
moc – chytrze za-
bieraja ~~Pomorania~~
Zamek Gdański 1308.

~~Wkrótce potem opanował gwałtem Gdańsk ... gdzie ... wojsko stało ... wśród dobrego pokoju niespodzie-wanie. Gdańszczanie wzięci ... do obrony i przeto ... powięksszył Węgier~~

~~+ wzgardzony zdradą Bogusza do więzienia z wszymi naczelnikami przemusił itd~~

‡ Pomnożył złe synowiec Królewski Przemysław który przedał Krzyża-
kom dobra koło Nogatu które na niego spadły po matce Salomei za
4000 grzywien srebra N V p 313

Związek Krzyżaków z Brandeburczykami.

dzicowa w Kujawach. Ale bezczelny Mnich śmiał żądać od Łokietka 100,000 kóp groszy za koszta pomocy, co w owych czasach było i niepodobnem i oczywistem pokrzywdzeniem dla Polski. Teraz Krzyżacy zawarli przymierze z Brandeburczykami którego treść iż obie strony miały prawnie posiadać co Polsce wydarty, a nadto i do innych miast Pomeranii z wymyślonemi prawami odezwali się. || Tym czasem

Wielkopolska wraca do korony.

(Wielkopolanie sprzykrzywszy sobie panowanie Szlązaków po śmierci Henryka Głogowskiego złożyli ziazd w Gnieźnie i uznali za pana Łokietka. Tak rozerwane Królestwo pod jedno berło przyszło które już odtąd w nierozdzielnym związku obu Prowincyi Wielkopolskiej i Małopolskiej oraz Kujaw i Ziem Sieradzkiego z Łęczyckiem zostało. ||| Gdy się to w Wielkiey Polszcze działo Mistrz

Dalsze zdobycie Pomoranii kończy Krzyżacy zdobyciem Świecia.

Krzyżaki Zygfrid pociągnął z woyskiem pod Tczew czyli Dyrszaw Kazimierza XI. Gniewkow synowca Łokietka do ustąpienia zamku zdradziecko przymusił. ~~Nie przestali na tem okrutni i łakomi Krzyżacy~~ potem posunęli się aż do Świecia wszędzie wypowiadając zniszczenie okropne i morderstwa. Bronili się przez długi czas Polacy w Świeciu ale nakoniec przemocy i zdradom Krzyżackim ulegać musieli. Nikczemny mnich oblegając Świecie ~~po~~ dopuszczał się ~~pełnił~~ niesłychanych i niepodobnych do wiary okrucieństw. Wystawił bowiem naprzeciw twierdzy szubienicę grożąc Rycerstwom i innym obrońcom haniebną śmiercią, a dla postrachu chrześcijan kazał po wsiach okolicznych bezbronne wieśniactwo i po kilku co dzień wieszać. Agdy pano wyjeżdżał brat na koń przed postronków i obowiązywał się przysięgą że dopóty pokarmu nie weźmie dopóki na nich Polaków nie wywiesza. Mało pomogła Krzyżakom lekkomyślność dopiero zdrada Andr. Cedrowskiego herbu Gryf

herbu Gryf który przekupiony ciągiem i [illegible] u na=
wojennych na murach a sam z[illegible] wielki
rzędzi sprzeciwiał ułatwiła Krzyżakom wzięcie Gzięca
któraś im była udzielona
Przeciw na synod o ~~[illegible]~~ miesięczną [illegible] zwołać, postany na
przez króla odsiecz Andr. kasz. Rozsierski przez [illegible] czyli też
odsieczy Andr kasz Rozsirski przekupiony powrócił ni=
nie zrobiwszy. Otrzymawszy Świec Krzyżacy cały Po=
zostałe
morzanii panami ~~się stali~~. Ani mógł Łokietek zaradzić

tylu klęskami dla wszystkich prawie w tym czasie Re=
belię w Krakowie. Powód do buntu wzięli sobie obywate=
le. Nowe podatki nałożone dla popierania wojny prze=
ciw Krzyżakom. Obywatele krakowscy złożeni prawie
z samych cudzoziemców na czele Jana Muskaty Bis-
brata jego Henryka ~~proboszcz~~ opata Miechowskiego i
Krakowskiego Alberta Wojta i wielu znaczniejszych
wprowadzili do Krakowa na Kś. Bolesława Opolskie=
go. Zamek atoli opatrzony dobrą załogą oparł się przy=
właszczycielowi i żądaniom jego trzymać się. Łokietek
przybył na odsiecz dowiedziawszy się o tem z wiernymi
sobie obległ Miasto posłał do Bolesława grożąc mu
uznaniem za nieprzyjaciela jeżeliby z miasta nie ustą=
pił. Strwożony Ślązak zbliżeniem się większej siły
zwaliwszy postępku winę na Alberta i mieszczan u=
szedł z Krakowa biorąc z sobą Wojta z innemi. Ło=
pomamych wsinowającymi ręka
kietek wszedł do miasta ~~[illegible]~~
rat śmiercią, więzieniem i zabraniem majątku żeby zas
~~nowacyjami pozostałemi~~ ~~[illegible]~~ dwoiste już
zrobić pamiętne i znieważyć
miasta przewinienie na dalsze czasy ~~[illegible] nie brało~~
odebrał mu moc w obieraniu radców i oddał ją Wójco=
wom Krakowskim z zaleceniem aby nie tylko wybierał
ludzi krajowych na ten urząd co roku 8miu ale nawet
w wszystkich sądy i sprawy wyglądał. Przy tej okoliczności
nosił odebrał miastu prawo Teutońskie. Niespokojnego
Biskupa Jana Muskatę w więzieniu osadził i dobra
dane mu w zamianę na skarb zabrał. Miechowici któ=
rzy także

[Margin note:]
f. N V p 326–30
Bunt Krakowian
wzywają na tron
Bolesława Opol.
po intrygach
Krzyżaków

rzy także do spisku należeli wygnani do Węgier a Klasztor w zamek zamieniony dopóki ich po kilku leciech do Tassu nie przymusił. Opanowawszy gwałtem Pomeranią Krzyżacy bezwstydni śmieli żądać od Łokietka, na zjeździe w Brześciu Kujawskim aby ich uznał jey prawnemi panami a oni go nawzajem Polskim królem uznać obiecywali. nad to przyrzekali 40 Rycerzy na obronę Polski utrzymywać. Klasztor wystawić gdzieby się dzień i noc za pomyślność Polszcze Rzesze modlili. Lecz gdy Władysław takie podanie ze wzgardą słuszną odrzucał. dla nadania wydzierstwu sprawiedliwości pozoru kupili 1311. za 10,000 grzywien zabrane miasta od Margrabiów Waldemara Brandeburg. (a od Przemysława X. Kujawskiego okręg około Nogatu) to kupno przedali Cesarz Henrykowi VII do potwierdzenia co oni na mocy uroyoney władzy Ces nad całym światem potwierdził za pewne umyślne podarunki [illegible] ✝

Ł N V p 336-39.

α Dalsze intrygi Krzyżackie przed buntem

1315 W Roku Okropna na Polaków klęskę sprowadziły które gdy rozłożmiały na wiosnę wszystkie zatopiły zasiewy. Z tąd taki przez dwa lata głód panował że mówią jak matki własne dzieci pożerały. Łokietek nie mogąc odeprzeć siłą Krzyżaków wyprawił poselstwo do Jana XXII Papieża prosząc o sprawiedliwość aby ich powagą zmusił do [illegible] a razem dla siebie o koronę. Był Papież przychylny Polakom ale dla różnych względów nie chciał się narazić Janowi Król. Czeskiemu synowi Henryka VII Cesarza który po żonie Elżbiecie córce Wacława II rościł sobie jak już powiedzieliśmy wyżey pretensyje do Korony Polskiey podsycony od Krzyżaków umówione małżeństwo między Królem synem Jana a córką Filipa IV króla francuzkiego było powodem że tym ostatni był za Czeskim sposobem poparł sprawę Łokietka Robert król Węgier który się teraz o Elżbietę królewnę własną starał. Ujął sobie Władysław Papieża odmówieniem

Ł N V 330-34.

Głód trapi Polskę — Skargi na Krzyżaków u papieża Jana XXII żąda korony

Z rodem francuz

✝ Pomnożyły się kłopoty Łokietka gdy Jan Luxembur czyli syn Henr VII Ces Królem Czeskim został i znamionując Krzyżaków jako potomek Wacławów II i III (a IV i V) tytuł Króla Polskiego przybrał Ł N V 335. Przebiegły ten xiążę widział dobrze jak chwiejne były jego prawa atoli znając dobrze smutny stan Polski gdzie mógł szkodzić i wiele strat przyprawić jak to zobaczemy niżej — Nie przestali Krzyżacy na zajęciu Pomoranii F G.

(Wskutego tego
wrenien Chrystopietrza) ~~[illegible]~~ Papież 1318 odpisał obojętnie dał ~~[illegible]~~ prawda atoli
Polakom do zrozumienia iż naród woli swojey i prawem
byle bez krzywdy nikey uczynić może zadosyć. Całową odpo
wiedź Papiezką gdy Biskup Kujawski Gerward
~~gdy~~ przestał do Polski natychmiast naród nie czekając
wyraźnieyszey odpowiedzi Papieża ~~[illegible]~~ wyznaczył so
bie 20 stycznia 1319 r. dzień i miasto Kraków do koronacji Łokietka.
Ziechali się panowie na czas ~~wyznaczony~~ zapowiedziany wprowadzili
Łokietka do Krakowa z Jadwigą żoną gdzie obydwie ukoro=
nowani od Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Janisława w przy=
tomności (Muskaty Krakowskiego i Domarata poznanskiego) ~~wielu innych~~ (Biskupów w kościele kate=
dralnem i namaszczeni zostali Odtąd Kraków został
mieyscem koronacji królów Polskich. — N V p 370 sq.

Władysław odbył Koronacyą w Krakowie r. 1319.

Utwierdzony na tronie i tym religijnym aktem i po
wszechną zgodą Narodu zajął się Łokietek gorliwie
~~Władysław Łokietek król~~
przywróceniem porządku w kraju. Bezkarność w czasie
nie pewności władzy, ośmieliła złych do gwałtów i rozbojów
~~Po koronacyi swojey Władysław Łokietek zwrócił uwagę~~
~~nie swą ...~~ ~~myśl na~~ Głód i powietrze (pomnożyły jeszcze ~~[illegible]~~ ~~Za urządzenie ... kraju do porz=~~
bo tak daleko że drogi dla podróżnych były niebezpieczne
~~mienia zamnożonych ... w czasie niepewności Korony~~
tym naprzód zaradzić postanowił w tym celu
~~przydawał~~ wraz z Biskupami rozmaite uniwersały które po kościołach i gmi
pełni=
ący osobiście wymiarz sprawiedliwości niktóż sobie powszechną (biedną ‡
|| Bogata go mocno strata ~~pomorzenia~~ atole nie mając dostatecznych
~~sił III Krzyżacy ... głód i powietrze było przyczyną~~
sił do prowadzenia z korzyścią wojny znosił krzywdę cierpliwie) ‡
~~tego nieładu. Tym czasem~~ Biskup Kujawski wyrobił kom=
w Avenione
missyą u Papieża na Krzyżaków. Ta kommissya złożo=
na z Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, Janisława Domar=
ta Biskupa Poznańskiego i Mikołaja Opata Mogil=
nickiego F.H. ~~[illegible]~~ przez cały rok pomimo największych
przeszkód i nieposłuszeństwa krzyżackiego wydała (z towarzyszami) dekret
we Inowrocławiu w kościele S. Mikołaja 10 lutego 1321. aby za Pomeranią
~~w Brześciu~~ (dla Łokietka powszechny) ~~zatrzymane~~
powróciła a za jej ~~nieprawne~~ ~~zatrzymanie~~ N V p
30 tysięcy grzywien ~~[illegible]~~ # ale go Krzyżacy ~~[illegible]~~
~~wyrok ... nie wypełnili~~. F.H. Jan król Czeski przywłaszczywszy sobie tytuł Króla Polskiego z podmowy krzyża=
ckiey nie mogąc u Papieża pozyskać potwierdzenia na tę godność

naszych ogłoszone
wiele na drogę
mocy powrócić
a resztę wysłano
zbójców przy pomocy
ludu pojmowano. Sam

Porządek przywraca
F N V p 375 sq

Sąd na Krzyżaków.
Najazdy Litwinów.
1320 r.

F.H. Nie mógł Łokiet. ~~...~~ skutkiem tego dekretu mając
kraj wyniszczony a nad
to ~~...~~ napastowany ~~[illegible]~~
~~[illegible] 1321 [illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible] 1329~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Szlązk do Czech oderwany.

~~dnia Kasse nastąpiony~~

‡ czekając na wyrok Papieża do którego ich zaskarżył. Nakoniec Gerward biskup itd

# monety i wagi polskiej zapłacili. Nadto za koszta procesu 150 grzywien groszy praskich. — Ponieważ zaś Krzyżacy wyrokowi oparli, rzucono na nich w imieniu Papieża klątwę od której ich Papież mimo starań Mistrza Karola w Avenione nie uwolnił.

godności gwałtem sobie wziętey starał się przynaymniey
Królestwo ile możności iuż i tak osłabione domowemi
niespokoiami iescze bardziey osłabić. Rządzeni Szlązcy Czę-
stowie dali mu do tego sposobności. już od Wacława II

który Ks^two Opawskie oderwał

X.X. Opolscy i Raciborscy T hołdowali Czechom teraz i resztę
Xiążąt nagrodą lub obietnicami groźbami do poddania się swoie-
mu berłu skłonił. Naypierw Xiążę Bolesław Munsterbergski Ząm-
bicki przedał mu część swoiego Xięstwa (zamek Kłodzki) a potem iego
syn Mikołay podał mu się zupełnie. Xiążę Głogowski opierał się ale
odbity przez zdradę Czecha, iego bracia opanowawszy
dziedzictwo poddali się Janowi. Henryk Xiążę Wrocławski ujęty
~~otrzymawszy w dożywocie hrabstwo Kłodzkie~~
podarunkami, poddał się 1327? za nim poszli i inni Ks-
szyński, Żagański, Oświęcimski, Zatorski, Oleśnicki (nakoniec i on Bolesław) Li-
gnicki F.Z. ~~Władysław~~ prawie cały Szląsk odpadł iuż od Polski lubo go
się żadnym sposobem Łokietek nie chciał zrzec. Jeden
tylko Xiążę Swidnicki pamiętny w winien swoiemu
urodzeniu trzymał się z Polską. Sol. III 57. i.s. of N. V.
320–298 i.t.d. of Wagn. I 334. s.s. ~~[illegible]~~

Nayazdy Litwinów na ziemię Dobrzyńską 1321, 1323.

Równie ~~strasznych~~ nieprzyiaciół miał od strony wschodniey
~~[illegible]~~ Li-
twinach. Zniszczyli oni 1321. Ziemię Dobrzyńską powtó-
rzyli to samo w r. 1323 i przeciw Łupu uprowadzili 9000 ludzi w niewo-
lę. To nie szczęście skłoniły bezdzietnego Władysława
(Wagn. 323) synowca Łokietkowego iż odstąpił 1323
Królowi swego dziedzictwa a ten na wzaiem dał mu
i matce iego Anastazyi w dożywocie ziemię Łęczycką.
N V p 404.

Łokietek utwierdza się przez związki z Węgrami i Litwą.

~~Łokietek [illegible]~~
~~[illegible]~~ V^te K
~~[illegible]~~ swą córkę Elżbietę za Roberta króla
Węgierskiego ~~1319~~ / Teraz umyślił ożenić syna swego
Kazimierza z córką Gedymina X Litewskiego. Niespodzie-
wał się. —

T Bytomskie Falkenbergskie a poczęści i Wrocławskie N V p 392

F ciągle niespokojony od marnotrawcy brata Bolesława X Legnickiego na Brze-
gu wezwał na pomoc Łokietka ~~i całe~~ a będąc bezpotomny całego mu Xięstwa
ustąpił. Zmusił Król Pol. niespokoynego marnotrawcę do spokojności i Henryka
na Xięstwie utwierdził. N. — Nie długo potem chytry Jan ujął sobie obe

wał się wprawdzie ~~Łokietek~~ [illegible] wielkiego posagu ale upatrywał wszystkich zwierzchnik bezpieczeństwo dla Polski ze strony Litwinów ~~i miał w nich~~ także pomoc przeciw Krzyżakom nieprzyjaciołom obu Narodów ~~[illegible] przyjaciołom~~. Wysłał tedy poselstwo ~~w tey mierze~~ do Gedymina wszystko się stało według żądania Łokietka. Gedymin wysłał swą córkę z wszystkiemi niewolnikami Polskiemi. Ochrzczona księżniczka w Krakowie wziąwszy imie Anny Kazimierzowi d 1325 d 28 Czerwca zaślubiona została ~~[illegible]~~ ~~[illegible] Jan XXII Papież [illegible] Ludwika Cesarza [illegible] Litwinie Łokietka do [illegible] przeciw Cesarzowi. Było to na [illegible] Łokietkowi~~ aby odebrać ~~te które~~ miasta i powiaty które ~~[illegible]~~ w rozmaitych czasach Brandeburczycy Polakom ~~[illegible]~~ wydarli, ~~[illegible] Ludwik Cesarz oddał Margrabstwo Brandeburskie po wygasłey familii Albertów Ludwikowi synowi swemu [illegible] Brandeburskiego [illegible] prawa~~. Zebrał tedy Łokietek woysko swoie i posiłkowe od Króla Węgierskiego, Gedymina Litewskiego, i Bolesława Mazowieckiego ~~[illegible]~~ Xiążę ~~[illegible]~~ wszedł do kraiów Margrabskich, i ~~one~~ stanął obozem koło Frankfortu nad Odrą i ztąd posłał jazdę na rabunek kraju za Odrą, który aż do Prenzlawa i Brandeburga wysyłał kraj zrabowała woyne etc. zniszczył. Woyna ta z niesłychanem okrucieństwem prowadzona była. Litwini szczególniey dali się Niemcowi znali ~~[illegible] nad Odrą [illegible]~~ do 140 wsiach z Kościołami ogniem i mieczem zostały zniszczonych, domy i kościoły spalone ludzie w pięci było i pojmanych prowadzone wywieziony ~~[illegible]~~. (Zakonnica nadzwyczajnej urody dla ocalenia swey niewinności miała ofiarować Litwinowi sekretny sposób ten dobroduszne tey obietnicy (a chcąc sprobować na sobie skutku ~~tey~~ prawdy tego przyrzeczenia uniknienia, sam ~~[illegible]~~ uwierzył, ściągł iey głowę, sol wziął etc.)

III NV 424 Co: Nie ~~nie~~ wspominaią współcześni jaki koniec był tey woyny i czy odzyskał Łokietek w niey ~~tey woynie~~ kraie przez Margrabiów Polsce wydarte ~~niepewna [illegible]~~ atoli za Kazimierza Dobrogost ziemki Drzeń i Santok trzymał lennem prawem od Króla Polskiego. ~~Tedy~~ zdaje się wtedy

uiął sobie obietnicami nowych swobód mieszczan ~~[illegible]~~ do korony Wrocławskich ~~[illegible]~~ którey części zniemczałych następnie zarząd szczerze powoływał Henryka do poddania się z do złożenia hołdu Czechom ale natarczywie strzegł nadzieję pomocy od Króla Pol innem sprawami zaiętego wiesza nie stały dłużej podarunkami etc

CNV p 416-12

Woyna po Margr Brandeburskiemu

E N V p 417–25. Papiez po tey wyprawie przystał Królowi po winszowanie i za pewnił że ten postępek tey konfirmacie Brandeburgie, na którym Niemcach krzyczano jego stawie, wcale nie uwłoczył. Wyznać trzeba że zniszczenia były okropne od samowolnych [illegible] Niemców i Krzyżacy nie wstydzili się w ten czas popełniać, atoli w środ mówno je nagaminale N. 6.

N. Mazowieccy łączą się z Krzyżakami.

N. Łokietek Mazowsze niszczy i Kraje Krzyżackie. 1328 1330

N + V H V N P O.

więc do korony powrócił.? || Ustalwszy [illegible] Cesarz Ludwik [illegible] ulewapia Polaka syna przy Brandeburgii za pomocą Krzyżaków w wydał 1328 dwa listy urzędowe w których [illegible] namowy prawa [illegible] cesarskim nad światem [illegible] buntownikami darował synowi odebrane od Imperium ziemie w Pomorzanii [illegible] N V p 435 [illegible]? [illegible] że atoli pogróżki były próżne gdyż Cesarz miał co do czynienia z Papieżem. Gdy około tego czasu i Król Czeski przyjaciel Krzyżaków był zatrudniony woyną z Książętami Austryackiemi a z drugiey strony Gedymin niewdzięcznych Mnichów ścinał. To tylko wiadomo iż po tey wyprawie odebrał N V p 435 powinszowanie od Papieża oraz zapewnienie że ten postępek sławy jego bynajmniey nie uwłoczył. || Krzyżacy umieli zręcznie Książąt Mazowieckich do związku z sobą namówić. Stanęła ugoda w Brodnicy wzajemney obrony między zakonem i Wacławem na Płocku a z jego namowy i Ziemowitem i Troydenem. Łokietek rozszczęgł się takiego własney Oyczyzny zdradzenia napadł na Mazowsze i srodze je zniszczył. || W roku 1328 rozpoczął ten Łokietek z zakonem krzyżackim otwartą woynę za tyle zdrad krzywd i zaborów do których nagrody dotąd go nakazy i klątwy Papieskie przywieść nie mogły. Wsparty posiłkami Węgrów i Litwinów wpadł Łokietek (1328) do ziemi Chełmińskiey i nie zastanawiając się około dobywania zamków, zniszczył cały ten kray aż do rzeki Ossy. Po czem toż zrobił w Mazowszu z przymierzonem z Krzyżakami [illegible] [illegible] Niemieckiy [illegible] od Polaków [illegible] [illegible] króla na pomoc ten przyłączona) Oddając Wacław Mazur wet za wet wpadł z Krzyżakami na Kujawy i znaczne szkody wyrządził ale ich Polacy wygnali po wygraney walney bitwie gdzie? w którey sam komendował

+ Zachęceni obfitą [illegible] zdobyczą zebraną w przeszłorocznej wyprawie Litwini odnowili swój napad na Brandeburgią w r. 1327 przeciągnąwszy się tajnemi szlakami przez Prusy i Mazowsze, i w pozostałe poprzedniej grabieży albo [illegible] albo zniszczył. Czy to było zwierz. Łok.? N V p 428 59

mandor Tarowski z wszystkiemi ludzmi swoiemi poległ a
X. stracewszy Mazury ledwo uciekł. N V p 436.

Odnowili Krzyżacy zapalczywiey woynę r 1329, wezwali na pomoc z Niemiec
Szlachta a nawet Anglii panów z pocztami zbroynemi — Przywiódł
też i Jan Czeski swoie hufce — te wszystkie wynosiły 18000. Samych
zakon: krzyż: było 250, prócz obozowey hałastry — Wszystko to
pod pozorem krucjaty przeciw Litwie uczynione — Rozpoczęta kam-
pania od Żmudzi po dobyciu zamku Miednik zmusili pogańskie
(i jakby już dokonali wielkiego dzieła obrócili się do granic Polski)
pogaństwo do chrztu — ~~a właśnie apostołów wyreli~~ (b) ~~dla~~
~~utwierdzenia się choć pozorem sprawiedliwości przy posiadaniu~~
Pomorza (które dawniey od Brandeburczyków byli kupili) ~~[illegible]~~ (wyrobili sobie) od Jana Kr. Czeskiego (który sobie tytuł
króla Polski ~~[illegible]~~ z pomocy ~~[illegible]~~ ich przywłaszczył a Łokietka
drzyderżko Królem Krakowskim nazywał) uroczystą donacyą
Pomoranii w Toruniu — Po czem wspólnie napadli na ziemię
Dobrzyńską przez króla Władysława trzymaną od Władysława synowca
za ziemię Łęczycką, zamek Dobrzyński był wzięty i z woli Czeska Krzy-
żacką strażą osadzony. Tenże los spotkał i Władysławów ~~(podmó-~~
~~wili go już byli dawno do przybrania tytułu króla Polskiego)~~
którą Jan zawsze potrzebujący pieniędzy z Zamek Dobrzyński
~~których Krzyżacy wyrobili sobie u króla Czeskiego ustąpienie~~
przedał zaraz chytrym mnichom r 1330 w Metzu miesiu fran
~~Pomoranii która już była dawniey od Brandeburczyków nie~~
cuskiem za 4800 kop groszy praskich
~~prawnych panów kupili a to niby dla poparcia pierwszego~~
~~kupna niesprawiedliwego, tak to obłudnicy dwa razy od przy-~~
~~chytry Jan [illegible]~~
~~właścicieła kupili Dl III 65. (dopiero kupili ziemię Dobrzyń-~~
~~[illegible]~~
~~a w 1330 kupili od tegoż Jana tę ziemię w miesiu Franzuskim~~
~~[illegible]~~
~~w Metzu za 4800 kop groszy praskich~~. Nie dosyć na tych
zdradach Krzyżacy niepamiętni na dawne odebrane dobrodzieystwa
od Xiążąt Mazowieckich i nowe z Wacławem ~~[illegible]~~ przymierze, na-
mówili Jana Czeskiego, iż ten naypród wezwał X. Mazowie-
ckiego, aby się poddał koronie Czeskiey w hołd, a gdy się wy-
mawiał napadł wsparty od tych Mnichów Mazowsze i zni-
szczeniem i obleżeniem Płocka (do złożenia przysięgi wier-
ności zmusił i do uznania się Lennikiem Czeskim ~~[illegible]~~ (a) (c)
W r 1330
~~wsparci~~ Krzyżacy od Liwonczyków i Czechów wsparci ludem nowemi ~~za~~

Jan Czeski ustępuje Pomoranii Krzyżakom w Toruniu 1329 a Dobrzyńskiey w Metzu r 1330.

Xiążęta Mazowieccy do hołdu zmuszeni Janowi

(c) N V p 437–44. 447 sq

(b) ~~Dla~~ ~~dopełnienia~~ ~~nowych zdrad~~ ~~[illegible]~~ Litwomi po-
dejściu nieprzyjaciół narzuconą sobie wiarę
której nie rozumieli pomimo. Krzyżacy
dla utwierdzenia się

(a) Reszta roku upłynęła na wzajemnych ~~[illegible]~~ i najazdach nad granicą.
Polacy opanowawszy brzegi Wisły ~~[illegible]~~ zbierali statki krzyżackie urządzając zy-
wnosć. Komendant krzyżacki Kerstan zamku Dobrzyńskiego napadł na Wro-
cławek kościół Katedralny spalił mnóstwo ludu na cmentarzu wymordował, szkodliwe
szczególniej dobra Biskupie i Kanoników złupił — Polacy za to ziemię Chełmińską
przez 5 dni niszczyli N V p 445 sq

nowemi zaciągami z Niemiec pomnożywszy swoje zastępy odnowili woynę. Werner mistrz zniszczył Żmudź a Inflancki Eberhard de Monheim zmusił Rygę głodem do poddania. Potem obrócili się na polskie. Naprzód wyszogrodu [?] napadli ziemię Kujawską, dobywszy zniszczyli

Krzyżacy napadają Kujawy – Władysław niszczy Chełmińską ziemię z Litwinami

Król uprzedzaiąc klęski zburzyć kazał warownię około Radzie- jowa – Po czém Nakło, Gniewkowo, Brześć Kujaw: i Raciąż dostały się w ich ręce i bez litości ogniem i mieczem zniszczone. Król wsparty od Węgrów i Litwy osobi- ście bo Gedemin przybył mu na pomoc, wpadł do ziemi Chełmińskiey i rozniósł woynę w swym wielu gwałty i spustoszenia wojenne wszystkie aż do Rz. Drewency, którą używszy podstępu wojennego przebył, widząc przeważające siły Krzyżacy w zamkach się ukryli a Polacy aż do Bałtyckiego kray zmienili w pustynię a łup do Polski przesłali – Tem ostrzeżenie zniszczenia kraju zmusiły Mistrza do

Ugoda z Krzyżakami 1330. Bydgoska i Dobrzyńska wrócona pr. Wernera – o reszcie sądzić Król Czes. i Węgierski mają

proszenia o pokóy na co Król zezwolił r. 1330. Umówiono rozejm od S. Łukasza do S. Trójcy w r. 1331.

Powiat Bydgoski i ziemia Dobrzyńska przez Wernera Mistrza na ten czas wrócona, a co się tyczy Pomeranii, o któ- rą ta się woyna toczyła zdały obie strony na sąd Królów Roberta Węgierskiego i Jana Czeskiego. Łokietek rozpuściwszy woysko wrócił do Krakowa. W naznaczonem

P. N. V. p. 451.

mieyscu i czasie do rozstrzygnięcia którie przybył Król Wę- gierski i nasz Władysław, ale ze strony Krzyżackiey nie tylko Czeskiego króla ale nawet poseł nie przyjechał – Poznał Ło- kietek że go tylko Krzyżacy łudzili, ale dla podeszłego wieku nie brał się skoro do broni. Kazimierz krzywdzi Klarę Feliciyan iey oyciec bunt podnosi Sol.

Kazimierz krzywdzi Klarę

Luder dumny zrywa dawną umowę pod mówiony od Szamotul skiego rabuje pol r. 1331.

Nowy mistrz Krzyżacki Luder Xiążę na Brunś- wiku następca Wernera nie myślał dotrzymać umowy swego poprzednika nawet przed upływem rozejmu najechał kraje Polskie i zabrał zamek Bydgoski, Król dotrzymaiąc słowa oczekiwał końca czasu umówionego a niby przy- szło do woyny widząc się być starym i stałym umyślił rozdzielić ciężar panowania oddaiąc Wielkopolskę pod rząd sy- nowi Kazimierzowi który 21 lat wieku dochodził. Wezwał tedy na zgromadzenie się w tym celu panów na zjazd powszechny do Chęcin w Xięstwie Sandomirskim. Na tem zgromadzeniu ruszył z urzędu Jeneralstwa Winientego z Szamotuł

Woiew

którego obwiniano o wielo nadużyć
Wojewodę Poznańskiego, a N. W polskie oddał w zupełną
władzę Kazimierzowi. ~~Ledwo Kazimierz przybył do Wielkopolski~~
~~znalazł tam i ojczyzny i swojego zdrajcę w osobie Wojewody~~
~~Wincentego Odebrawszy mu zyskowny i poważny urząd Starosty~~
~~Generalskiego za nie nader dobre jego sprawowanie wzniecił~~
Zrzucony powziął
~~w nim~~ chęć szkodliwej zemsty. Udał się więc ~~do~~ w Malborga do
mistrza Krzyżackiego Ludera X. Bruns wielkiego ofiarując
się mu poddanie Wielkopolski z obietnicą przystawienia
nie szczędzący żadnych praw ani
w ręce samego Kazimierza ~~Wszystającego~~ Dama ~~w pochlebnie~~
honoru ani sprawiedliwości
się skwapliwie
~~nie całej~~ Polski ~~kazała im się~~ chwyciło tak dogodnej
do ~~nabywania~~ nowej grabieży
okazji. Zgromadzone natychmiast wojsko weszło do Polski. Stupcza pierwsza doznała ich wściekłości, którą
zrabowawszy spalili. Wiedząc Wincenty, iż pod ten czas
Kazimierz bawił w Pyzdrach wpadł tam ~~się~~ lecz Kazimierz
szczęściem uszedł do pobliskiego lasu, rozgniewane rycerstwo utratą mniemanej zdobyczy w perzynę miasto
z kościołami
obróciło a potem za dowództwem Szamotulskiego po obu
kraj
stronach Warty rzeki spustoszyło, ~~tak~~ Ta pomyślna wyprawa
zachęciła ich
wa ~~dla Krzyżaków dała im powód~~ do drugiej i obfitszej
Powtórna krzyżacka wyprawa – Szamotulski godzi się z Królem bitwa pod Płowcami
władzy i klęski wojenne. Ruszone wszystkie wojska
od Mistrza z wielu Pocztami posiłkowemi z Niemiec
napróżno
i Inflant wynoszące do kilkudziesięciu tysięcy udało się do
zamek się obronił ale miasto z kościołami wzięte i spalone 470.
Łęczycy i z wściekłością posunęło się do Sieradza, ~~tym~~
co mógł
~~czasem~~ Król zebrawszy ~~garstkę~~ wojska ~~swojego~~ wyszedł
przeciw Krzyżakom. Nie mógł ~~Łokietek~~ wydać walnej
bitwy dla przewyższającej ~~nie mocnie~~ krzyżackiej siły
szarpać ich). z zasadzki
postanowił jedynie wszystkimi ~~używać~~. Jakoż w wielu miejscach ~~wielkie~~ znaczne odniósł korzyści,
co wystraszona gromadziło z pościgu
~~szkodząc wszędzie trafiło~~
pod jego chorągwie obrońców Ojczyzny. Ale z tak pomnożone szykami były dla niego zupełną rękojmią zwycięstwa. Strapiony losem Kochanej itd
~~go~~ Kochanej ojczyzny ~~zniszczenie z nie mogąc pozwolić~~
~~Krzyżakom~~ ~~przedsię~~ powziął nakoniec zamysł trudny i
nie bez

niebezpieczny, ~~lecz który pomyślny skutek w rozum i cnoty stracił~~. Widząc iż Krzyżacy na radach i pomocy Samotul-
skiego polegali, posłał do niego potajemnie z przełożeniem usil-
nem a razem obietnicą powrotu do łaski i zapomnienia wszy-
stkich postępków, byleby Krzyżaków porzucił. Skłonił się zdraj-
ca do żądania królewskiego, wyszedł z obozu Niemieckiego
pod pozorem szpiega i stawił się przed królem opowiedział
królowi stan żołnierzy nieprzyjacielskich, radził królowi
nie uchylać się od ~~wojny~~ bitwy obiecując z siebie pomoc. Po takich
ułożeniach udał się Samotulski do Krzyżaków i zapewnił ich
o ~~wielkim~~ wszelkim ~~nie~~bezpieczeństwie. ✓ [9]

Łokietek ~~w słowa~~ zaufny powracającego na drogę cnoty zbłąkanego syna Ojczyzny
nie zwłoczył czasu dobrego, dnia 27go Września z wschodem
słońca zbliżył się pod obóz nieprzyjacielski pod wsią Płowa-
mi, gdy jeszcze Niemcy (spokojnie i bezpiecznie zasypiali) trunkiem cało-
nocnym rozmarzeni ~~i bezpiecznie~~ ~~ze ostrożeniem~~ Na krzyk
Czatowników powstała wielka w obozie trwoga, atoli mgła straszna nie ~~dała~~ pozwoliła
korzy-
stać królowi z ~~[illegible]~~ zamieszania nieprzyjaciel~~skiego~~. Obie dwie strony
nie widząc się nawzajem stały spokojnie przez co nieprzyjaciel
miał czas do szyku ~~(~~ uformowania bojowego. Gdy promienie słońca mgłę
rozegnały ~~mgła~~, ukazał się Krzyżacki
zastęp straszny i ścisły. ~~Ale Komendanci z Niemców znaczni~~ Albowiem znaczniejsi wodzowie i rycerze
Niemieccy aby się ~~[illegible]~~ łatwiej bronić mogli
~~i [illegible] się~~ wszystkie i związku ~~do~~ ~~[illegible] bronili~~ łańcuchami przez siebie
przez pasy ~~[illegible]~~ za nich siebie powiązali. Zarozumiali
że obwici od głowy do nóg ~~w~~ swemi pancerzami ~~[illegible]~~ byli nie-
~~Ukazali się naprzód Polacy do Krzyżaków, a gdy się zmieszały~~ przełamani, i ~~[illegible]~~ zmusić potrafią
~~Ale bowiem~~ wreszcie wojsk Polskich. Z Krzyżaczkiemi
~~oba wojska jak Krzyżacy tak Polacy mężnie się bronili cho-~~ zaciętej boj zagaiła
~~ć przewyższającej Niemców siły zagarnieni byli ostatnich~~ wśród strasznej walki
~~ił nie cofając Króla odbywali. Wielu polę [illegible]~~
Król 70 letni~~ego~~ osłabiony wiekiem i trudami ożywiony miłością ludu swo[jego]
~~żywo pierwszych lat jedności [illegible] wszędzie~~ z zapałem młodzieńca przebiegał szeregi swoich ₮ ~~[illegible]~~
~~król waleczny i wszystkich zachęcał~~. Po kilku godzinnych zapa-
(gdy już o jego rzetelności prawie wątpić zaczynano)
sach ukazał się Samotulski biorąc z tyłu nieprzyjaciela, ~~[illegible]~~ Ta
(ożywiła w Polakach siły i męstwo a
rza pomoc) ~~na~~ zmordowanych ~~i niespodzianych wymusiła~~ Krzyża-
ków

₮ ✓ zmordowanych i wątpiących o sobie zachęcał
do wytrwałości i męstwa, wszystkie pomieszane porządkował
słowem wszędzie roztropnemi rozkazami, mimo
przewyższającej liczby nieprzyjaciół utrzymywał szalę zwy-
cięstwa na równowadze. Po kilku itd

o swom męstwie [illegible] i że swemi włóczniami i mieczami [illegible]
zwyciężonymi i ze
Z pięcie kasztanek kró-
leskich wystąpił
na nich pierwszy
złożony z nadwor-
nego ludu i wy-
borowego rycerstwa
mniejszy liczbą, ale
równie mężny i ro-
zmie do walki wpra-
wny. Ci niemo-
gąc ranić jeźdźców
okrytych blacha-
mi Konie pod ni-
mi zabijali, które
upadając związany
szyk mieszały i
rozrywały i tym
przerwanym postęp-
kiem nie pozwoleli
więcej górą liczny
z tym nieprzyjacielem

kow w większą słabość, wprawda a dalej zamieszanie i rozsypkę. Już ~~Była~~ było na stronie Polskiey zwycięstwo, gdy ~~by zaraz wygrana, gdyby~~ Otton z Plawenem uwiadomieni około Brześcia o rozpoczętey bitwie niečkaiących ~~swoich nie~~ wstrzymali i swoim spiesznie na pomoc wrócili. ~~że ich nadbieżeniem odnowiona~~ ~~bitwę~~ Odnowili bitwę, lecz ~~nie~~ mające woysko ~~na długo. Zwycięzcy nie dali sobie wydrzeć wygraney. Siwy żany też~~ znużone drogą nie mogło ~~się~~ ani zwycięzcom podołać ani uciekających i pomordowanych do ładu przyprowadzić. ~~swoich~~ wkrótce więc i sami podali tył sromotnie. ~~Już~~ Teraz nastąpiła już nie ~~była~~ rzeź, ale zabóy. Do samego wieczora scigany i bity nieprzyjaciel zasłał szeroko pola, legło wielu braci Niemieckiego Rycerstwa a więcey nie równie innego gminu. Liczba wszystkich wynosiła straty do 20,000 z naszych zabito kilka set między którymi kilka znacznieyszych F. ‖ Krzyżaków podług Krom. 40000 podług Gwagnina 4000 Polaków 500 Vol III 94 No 1. ‖ Nazajutrz gdy Król objeżdżał pobojowisko ~~plac potyczki~~ znalazł jednego Szlachcica przebitego trzema włóczniami nad którym gdy ubolewał, iż tak wiele wycierpiał odpowiedział mu Floryan szary (była to jego nazwisko) "Królu bardziey mnie boli zły sąsiad, niżeli te rany." Na co Władysław bądź dobrey myśli, uwolnię cię od tego sąsiedztwa, kazawszy go uleczyć i całą mu wioskę darował a na znak cnoty Rycerskiey do dawnego herbu zwanego Koźle rogi trzy[2] włócznie[3] przydał. Ten herb teraz nazywaią Lelita ‖ Przywrócił Łokietek Samotulskiego do łaski i honoru. Ale się ~~tem~~ nim nie długo cieszył, bo ~~go~~ Szlachta Wielkopolska pamiętna krzywd jakie z jego powodu poniosła w następuiącym roku rozsiekła F. ‖ Dla wsparcia osłabionych Płowiecką klęską Krzyżaków Jan Król Czeski napadł na Wielkopolskę i Poznań obległ. Łokietek tym niespodzianem napadem odzierwany ~~spo sobem miał nie …~~ nie mogł ze zwycięstwa korzystać. ~~Wyprzedł~~ Którym szlachta i mieszczanie przeciw Czechom ~~tu i~~ pozr… mężny daiąc odpor do 700 ubili po tey stracie na wieść o zbliżającej się odsieczy spustoszywszy kray uszli z Polski. Król ~~dla słabości sił nie mógł iść za niemi w pogoń~~ ~~zaś nie sądził za …~~ ścigał ich

Floryan Szary darowany — Łokiec Samotulskiego

Jan Czeski napada Wielkopol.

F Zegota z Morawicy chorąży Krakowski, Krysten z Ostrowa chorąży Sandomirski syn Prandoty kasztelana Krakowskiego i Jakob z Szumski kasztelan Zarnowski F. N V p 462–85

E Oblegli Brześć Kujawski w Styczniu i dobyli koło Wielkiejnocy – w tydzień zdobyli Inowrocław wreszcie z Gniewkowa wygnali ~~Xięcia~~ Kazimierza Xięcia Kujawskiego synowca Króleskiego też spotkało ~~miasta~~ szlachtę posiadającą dobra na których losem ubiega się Król w Krakowskiem wyznaczyć inne Jedan Albert z Koscielca woj. Brzeska w 1332 stracić się w Pakości ukrócić.

Krzyżacy odnawiają wojnę zmuszeni do rozejmu –

sięgał ich sądził bowiem iż mu nie należało ~~pogróż. Wreszcie nie byłoby rzeczą rozsądną~~ zapuszczać z oka Krzyżaków, którzy wzmocnieni posiłkami Niemieckiemi F z obrawszy liczniejsze siły najechali ~~W znowu zajęli~~ w 1332 Kujawy i Dobrzyn. E wsparty posiłkami węgr. Łokietek oddał im wet za wet w Chełmińskiej ziemi i zmusił ich do rocznego rozejmu – w czasie którego zatargi miały być dobrym sposobem zaspokojone.

P N V p 487–90

Kazimierz Szlązakom każe odebrać Kościany

Zezwolił Król tym chętniej ~~Król~~ na żądanie Ludera aby mógł ukarać wiarołomne Szlązaki, którzy już jako hołdownicy Czescy zrabowali w roku zeszłym w Końcu Wielkopolskę. Jakoż wkrótce udało się wojsko do Szlązka i tam kilkadziesiąt miejsc obronnych spaliwszy a w powrocie miasto Kościany w Polszcze trzymane od Czechów dobywszy Królowi go i Ojczyźnie przywróciło. W tej wyprawie Kazimierz Królewicz męstwa, odwagi, roztropności osobliwsze dał dowody.

P N V p 490.

Władysław umiera 1333

Ostatnie to było z dzieł zacnego Monarchy, wróciwszy ~~się~~ do Krakowa w jesieni, słabieć na siłach i na zdrowiu począł; nie wstał ~~...~~ już z łożka aż do zgonu, który nastąpił 2^go^ Marca w 1333 a 73 r. życia jego. Umierając zalecił Kazimierzowi aby się starał pomścić na niewdzięcznych Krzyżakach krzywdy narodu i raczej aby wolał zagrzebać się pod ruinami swego tronu niż im ustąpić kraje, które ~~sobie~~ Polsce zdradą wydarli – Tol III. 100. Zważywszy życie Władysława Łokietka, widzimy w nim człowieka ~~w gruntem~~ w gruncie serca przywiązanego do cnoty, uniesiony krewkością wieku lubo pobłądził, ale poznawszy swe winy powrócił do cnoty i więcej jej nie opuścił – Zawsze waleczny zawsze przywiązany do swego Narodu – przystępny i szczery łatwo winy przebaczający z nieprzyjaciołmi swoiemi nigdy podstępem, lecz odważnie walczący to wszystko rozważywszy, można go sprawiedliwie policzyć między największych Królów, jakoż jemu Polska winna

F jeszcze w listopadzie tegoż roku spustoszenie w Kujawach zrobili – Król osłabiony na siłach chciał umrzeć w pokoju i szukał go przez pośrednictwo Królów Węgierskiego i Czeskiego a nawet przez Papieża lecz napróżno – W r 1332 zebrawszy

V=M.

Wojna z Brandeburgią zrodziła wojnę z ~~Wacławem~~ Mazo ~~wskim~~ ~~wacłcim~~ i Krzyżakami –

Wacław ob V=N wyżej

V=O Krzyżacy [ujmując się za swoim sprzymierzeńcem Ludwikiem aby się pomścić na nich] ~~wiedli spór~~ na Bis. Kujawskim ~~z dzie~~ który obrażony ~~z ziemi~~ dziesięciny płacić nie chcieli ~~... ten przeto obrażony~~ ~~gorliwie~~ wydaną na nich klątwę przez Nuncyuszów Papieskich ~~się~~ ~~starał~~. a nawet przez Papieża potwierdzoną gorliwie wykonywał pola czyli swoje wojska r 1327 z wojskiem Wacława Płockiego i naprzód dobra Biskupie zniszczyli a nawet kościół we Włocławku spalili. A następnie toż zrobili w dobrach Chrobeskich i zamek Kowale zburzyli. –

Po czem posłali posiłki Cesarzowi Ludw. do Brandeburgii przeciw Rudolfowi K. Saskiemu który się także o tę Marchię dobijał. N r p 429–32

V=P.

winna przyszła świetność swoią, on rozszarpaną w iedno połączył. Starał się ile mógł zaprowadzić porządek, lecz dla zbiegu smutnych okoliczności głodu woienne powietrza nakoniec i buntów wewnętrznych nie mógł Państwa przy„wieść do kwitnącego stanu iednak tego mu potomność nie odmówi, że ią swoiem męztwem od upadku uratował i jeżeli który z Mo„narchow to on i na chlubny przydomek Ocaliciela Oyczyzny za„służył.

e 9 9 9 9 9 99 99 5 5 5 7 7 8 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9

# Krótki Rys dziejów Polskich

podług Naruszewicza. zaczęty przez ~~z~~ Ucznia Klassy III 18 5/6

poprawiony przez Professora Liceum Krakow 1826

przechodził i w dalszych latach przez ciągłe zmiany i poprawki, czego w papierach Kulawskiego było wiele dowodów Fk

54